

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANA BİLİM DALI
TÜRK-İSLÂM SANATLARI PROGRAMI**

**MERSİN YUMUKTEPE HÖYÜĞÜ
XIII. YÜZYILA TARİHLENDİRİLEN
I ve Ia YAPI KATI SIRLI SERAMİKLERİ
(1993-1999)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
20016026 Hatice Çağlar ÖZAL**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Gülgün KÖROĞLU**

İstanbul-2004

Hatice Çağlar ÖZAL tarafından hazırlanan Mersin Yumuktepe Höyüğü
13.Yüzyılda Tarihlendirilen I ve La Yapı Katı Sırlı Seramikleri adlı bu çalışma
jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 25/ 10 / 2004

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Prof.
Jüri Üyesi : Doç.Dr.Banu MAHİR

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Tülin ÇORUHLU
(Sakarya Ün.v.)

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Gülgün KÖROĞLU (Danışman)

.....
.....
.....

ÖNSÖZ

ÖZET

SUMMARY

KISALTMALAR

RESİMLER LİSTESİ

ÇİZİM LİSTESİ

I. GİRİŞ

- I.1 Ortaçağ Anadolu'sundaki Hıristiyan Yerleşimlerinde Seramik Kullanımı..... 1
I.2 Bizans seramiklerinde görülen figürler, motifler ve İslâm etkisi..... 4
I.3 Çalışmanın Kapsamı, Amacı ve Yöntemi..... 14

II. KİLİKYA'NIN TARİHÇESİ

- II. 1 1993-1999 Kazı Çalışmaları Işığında Orta Çağ'da Yumuktepe..... 21

III. KATALOG..... 29

IV. DEĞERLENDİRME

- IV.1 Yumuktepe I ve Ia yapı Katı Sırlı Seramikleri Tipolojisi..... 145
IV.2 Yumuktepe I ve Ia Yapı Katı Sırlı Seramikleri
Hamur ve Renk Özellikleri..... 147
IV.3 Yumuktepe I ve Ia yapı Katı Sırlı Seramiklerinde Görülen
Bezeme Teknikleri..... 149
IV.3.1 Tek Renk Sırlı (*Monokrom*)..... 149
IV.3.2 Kazıma (*Sgraffitto*)..... 150
IV.3.3 Derin Oyma (*Champlevé*)..... 150
IV.3.4 Sır Altına Boyama
(Yeşil Ve Kahverengi Boyalı Seramik Tekniği)..... 151
IV.3.5 Astar (*Slip Tekniği*)..... 152

IV.4 YUMUKTEPE I VE IA YAPI KATINDA GÖRÜLEN BEZEMELER

IV.4.1 Geometrik Bezemeler.....	153
a) Spiral Kıvrımları Ve Eş Merkezli Dairelerin Meydana Getirdiği Bezemeler.....	153
c) Fisto Ve Dalga Benzeri Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler.....	154
b) Uçları Kanca Şeklinde Biten ve Merkezde Bulunan Madalyona Doğru Dik İnen Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler.....	155
d) Diyagonal Olarak Uzanan Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler.....	156
e) Birbirlerine Paralel ve Dik Olarak Uzanarak Teğet Geçen Rastgele Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler.....	156
f) Kafes Motifi Meydana Getiren Çizgilerin Oluşturduğu Bezeme.....	157
IV.4.2 Bitkisel Bezemeler.....	157
a) Stilize Bitkilerin Meydana Getirdiği Bezeme Motifleri.....	157
IV.4.3 Figüratif Bezemeler.....	159
a) Kuş.....	159
b) Tavşan.....	159

V. SONUÇ

EKLER

KAYNAKLAR

ÖZGEÇMİŞ

ÖNSÖZ

En başta seramik sanatına olan ilgimin giderek artmasını sağlayan, kazılara gitmemi sağlayarak, yapıcı eleştiri ile beni daima yönlendiren, yardımlarını hiçbir zaman esirgememiş olan, bu çalışmayı yapmam için malzemeyi bana veren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Gülgün Köroğlu'na teşekkürü bir borç bilirim. Seramik sanatı konusunda kendimi geliştirmemi sağlayan, kaynak konusunda yardımlarını esirgemeyen ve tezimin oluşmasında emeği çok büyük olan değerli hocam Prof. Dr. Banu Mahir'e, yapıcı eleştirileri ile beni yönlendiren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Tülin Çoruhlu'ya, bana çizim dersleri vererek, bu konuda kendimi geliştirmemi sağlayan değerli hocam Dr. Erkan Konyar'a, fikirleriyle beni aydınlatan Yrd. Doç. Dr. Lale Doğer'e çok teşekkür ederim.

Gerek İngilizce çevirilerimde sağladığı katkılarla gerekse tezimin oluşması sırasında dostluğunu, desteğini hiçbir zaman esirgememiş olan değerli ve sevgili dostum Jale Özlem Oktay'a, çevirilerim sırasında yardımcı olan değerli arkadaşlarım, Müge Kılıç ve Hanzade Ceritoğlu'na ayrı ayrı teşekkür ederim.

Tezimin tüm aşamalarında sıkıntılarımı paylaşan, yardımlarını bir an olsun eksik etmeyen, resimlerin düzenlenmesi aşamasında büyük pay sahibi olan ve bana çok büyük bir emek vermiş olan sevgili annem Zekiye Esin Tarioğlu'na sonsuz teşekkürler ederim.

T.C.
MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ BÖLÜMÜ TÜRK-İSLÂM
SANATLARI PROGRAMI

ÖZET

İnsanlık tarihinin en eski maddi kültür kalıntıları arasında yer alan seramik, yapılan kazı çalışmaları sonucunda insanların çok eski çağlardan beri kili biçimlendirip pişirerek sertleştirmeyi bildiklerini işaret etmektedir. Yerleşik yaşam düzenine geçilmesinin bir sonucu olarak, ürettikleri besinlerini depolamak amacıyla sağlam ve kolay yapılabilen kaplara gereksinim duymuşlar ve çanak-çömlek üretimini başlatmışlardır.

Bizans seramiklerini incelediğimizde, figürlerde İslâm sanatının yaratmış olduğu etki açıkça görülmektedir. D.T Rice Bizans seramiklerinde özellikle Mezopotamya ve İran etkileriyle birlikte Bizans seramik sanatına yansıyan İslâm sanatının erken devirlerinin etkilerinden söz etmektedir.

Bizans Kazıma (*sgraffitto*) ve derin oyma (*champlevé*) seramiklerinde güvercin, tavus kuşu, tavşan, karaca, arslan, sülün, kartal, harpi, insan, balık gibi çok sık rastlanılan figürler X.-XIV. yüzyıl arasında görülmektedir. Günümüze kadar İznik, İstanbul Hippodrom'da, Kıbrıs'da, Antakya yakınında St. Symeon'da, Kırım'da, Chersonese'de, güney Rusya'da Kiev'de, Yunanistan'da, Selânik'te, Sparta'da ve Corinth'de, Bulgaristan'da Preslav'da ve Patlenia'da yapılan kazı çalışmaları sonucunda ele geçmiş olan Bizans seramiklerinde bu figürleri görmek mümkündür.

Çalışmamızın konusunu oluşturan Mersin Yumuktepe Höyüğü I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde form olarak en çok değişik ölçülerde çanaklar ile yayvan tabaklar yaygındır. Sırlı kaplarda hamur rengi bej, kirli beyaz, deve tüyü ve kiremit renginin çeşitli tonları arasında değişmektedir. En çok karşılaşılan bezeme renkleri ise sarı, kahverengi, yeşil, manganez moru ve turkuvazdır. Bezeme tekniği olarak kazıma (*sgraffitto*), derin oyma (*champlevé*), sır altına kahverengi ve yeşil boyalı, renkli sır akıtma, kazıma ve renkli sır

akıtmanın bir arada kullanıldığı seramikler ve astar (*slip*) tekniği yoğunluktadır. Desen olarak sonsuz bir çeşitleme ile karşılaşılmaktadır. Spiral kıvrımlar, eş merkezli daireler, geometrik desenler, geçmeler, palmetler, balık pulu, dört yapraklı çiçek haç gibi desenlerin yanı sıra balık, kuş, tavşan gibi stilize hayvan figürlerinin işlendiği seramikler mevcuttur.

T.C.
MIMAR SINAN UNIVERSITY OF FINE ARTS
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
TURKISH – ISLAMIC ARTS PROGRAM
DEPARTMENT OF ART HISTORY

**“Glazed Ceramics of the building Layers I and Ia of the Mersin Yumuktepe
Tumulus dated to the XIII Century”**

SUMMARY

The ceramic finds having been brought to daylight by archeological excavations constitute the oldest physical cultural residues of the humankind in its history and show that the human being was since very old times well aware of forming and hardening of clay by baking it. After passing over to the settled living mode, the human being needed preservation pots that were solid and able to be made easily for the purpose of preserving and storing the foods they have produced, and started so the earthenware pottery manufacture.

Examinations of the figures on Byzantine ceramics show an apparent influence of the Islamic Art. D.T. Rice reports that on Byzantine ceramics the influence of the early period of the Islamic Art is observable besides especially the Mesopotamian and Persian influences.

Very often encountered ceramic decoration figures such as pigeons, peafowl, hares, roe deer, lions, pheasants, eagles, men, fishes etc. are observed on Byzantine scratched (*sgraffitto*) and engraved (*champlevé*) type ceramics mostly in the period between the X and XIV centuries. These figures can be seen on all the Byzantine ceramics having been found in Nicaea (İznik), at the Hippodrome in Istanbul, in Cyprus, in St. Symeon in Antioch, in Crimea, Chersonese, Southern Russia, Kiev, in Thessaloniki, Sparta and Corinth in Greece, in Preslav and Patlenia in Bulgaria.

The glazed ceramics found at the building layers I and Ia of the Mersin Yumuktepe Tumulus which constitute the main subject matter of this study, consist -

in terms of their forms - of various pots and broad and shallow plates mostly. The color of the frit of the glazed ceramics varies between various tones of beige, dirty white, camel hair and tile colors. And the mostly encountered decoration colors are yellow, brown, green, manganese violet and turquoise. As decoration technique are used: the techniques of scratching (*sgraffitto*), deep engraving (*champlevé*), brown and green coloring of underglaze, colored glaze dropping, and the mixture technique where both the scratching and colored glaze dropping techniques are used together, and the slip technique. An endless variation is encountered as decoration motives. On the ceramics there are besides helical curls, equivalent centered circles, geometrical adornments, joinings, palmets, fish scales, four-leaves flower cross a lot of stylized animal figures such as fishes, birds and hares etc.

KISALTMALAR

a.e : Aynı eser

a.m : Aynı makale

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

C: Cilt

S: Sayı

s: Sayfa

Ed: Editör

Çev: Çeviren

ÇİZİM 1:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	29
ÇİZİM 2:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	30
ÇİZİM 3:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	31
ÇİZİM 4:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	32
ÇİZİM 5:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	33
ÇİZİM 6:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	34
ÇİZİM 7:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	35
ÇİZİM 8:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	36
ÇİZİM 9:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	37
ÇİZİM 10:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	38
ÇİZİM 11:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	39
ÇİZİM 12:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	40
ÇİZİM 13:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	41
ÇİZİM 14:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	42
ÇİZİM 15:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	43
ÇİZİM 16:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	44
ÇİZİM 17:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	45
ÇİZİM 18:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	46
ÇİZİM 19:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	47
ÇİZİM 20:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	48
ÇİZİM 21:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	49
ÇİZİM 22:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	50
ÇİZİM 23:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	51
ÇİZİM 24:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	52
ÇİZİM 25:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	53
ÇİZİM 26:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	54
ÇİZİM 27:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	55
ÇİZİM 28:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	56
ÇİZİM 29:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	57
ÇİZİM 30:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	58
ÇİZİM 31:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	59
ÇİZİM 32:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	60

ÇİZİM 33: Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	61
ÇİZİM 34: Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	62
ÇİZİM 35: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	64
ÇİZİM 36: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	65
ÇİZİM 37: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	66
ÇİZİM 38: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	67
ÇİZİM 39: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	68
ÇİZİM 40: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	69
ÇİZİM 41: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	70
ÇİZİM 42: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	72
ÇİZİM 43: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	73
ÇİZİM 44: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	74
ÇİZİM 45: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	75
ÇİZİM 46: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	76
ÇİZİM 47: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	77
ÇİZİM 48: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	78
ÇİZİM 49: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	79
ÇİZİM 50: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	80
ÇİZİM 51: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	81
ÇİZİM 52: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	82
ÇİZİM 53: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	83
ÇİZİM 54: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	84
ÇİZİM 55: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	85
ÇİZİM 56: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	86
ÇİZİM 57: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	87
ÇİZİM 58: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	88
ÇİZİM 59: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	89
ÇİZİM 60: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	90
ÇİZİM 61: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	91
ÇİZİM 62: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	92
ÇİZİM 63: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	93
ÇİZİM 64: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	94

ÇİZİM 65: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	95
ÇİZİM 66: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	96
ÇİZİM 67: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	97
ÇİZİM 68: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	98
ÇİZİM 69: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	99
ÇİZİM 70: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	100
ÇİZİM 71: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	101
ÇİZİM 72: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	102
ÇİZİM 73: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	103
ÇİZİM 74: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	104
ÇİZİM 75: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	105
ÇİZİM 76: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	106
ÇİZİM 77: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	107
ÇİZİM 78: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	108
ÇİZİM 79: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	109
ÇİZİM 80: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	110
ÇİZİM 81: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	111
ÇİZİM 82: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	112
ÇİZİM 83: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	113
ÇİZİM 84: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	114
ÇİZİM 85: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	115
ÇİZİM 86: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	116
ÇİZİM 87: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	117
ÇİZİM 88: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	119
ÇİZİM 89: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	120
ÇİZİM 90: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	121
ÇİZİM 91: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	122
ÇİZİM 92: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	123
ÇİZİM 93: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	124
ÇİZİM 94: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	126
ÇİZİM 95: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	128
ÇİZİM 96: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	127

ÇİZİM 97: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	128
ÇİZİM 98: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	129
ÇİZİM 99: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	130
ÇİZİM 100: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	131
ÇİZİM 101: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	132
ÇİZİM 102: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	133
ÇİZİM 103: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	134
ÇİZİM 104: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	135
ÇİZİM 105: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	136
ÇİZİM 106: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	137
ÇİZİM 107: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	139
ÇİZİM 108: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	141
ÇİZİM 109: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	142
ÇİZİM 110: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	143
ÇİZİM 111: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	144

RESİM 1:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	29
RESİM 2:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	30
RESİM 3:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	31
RESİM 4:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	32
RESİM 5:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	33
RESİM 6:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	34
RESİM 7:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	35
RESİM 8:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	36
RESİM 9:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	37
RESİM 10:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	38
RESİM 11:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	39
RESİM 12:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	40
RESİM 13:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	41
RESİM 14:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	42
RESİM 15:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	43
RESİM 16:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	44
RESİM 17:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	45
RESİM 18:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	46
RESİM 19:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	47
RESİM 20:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	48
RESİM 21:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	49
RESİM 22:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	50
RESİM 23:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	51
RESİM 24:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	52
RESİM 25:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	53
RESİM 26:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	54
RESİM 27:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	55
RESİM 28:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	56
RESİM 29:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	57
RESİM 30:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	58
RESİM 31:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	59
RESİM 32:	Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	60

RESİM 33: Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	61
RESİM 34: Tek Renk Sırlı (Monokrom) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	62
RESİM 35: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	64
RESİM 36: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	65
RESİM 37: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	66
RESİM 38: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	67
RESİM 39: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	68
RESİM 40: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	69
RESİM 41: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	70
RESİM 42: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	72
RESİM 43: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	73
RESİM 44: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	74
RESİM 45: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	75
RESİM 46: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	76
RESİM 47: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	77
RESİM 48: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	78
RESİM 49: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	79
RESİM 50: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	80
RESİM 51: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	81
RESİM 52: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	82
RESİM 53: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	83
RESİM 54: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	84
RESİM 55: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	85
RESİM 56: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	86
RESİM 57: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	87
RESİM 58: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	88
RESİM 59: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	89
RESİM 60: Derin Oyma (Champleve) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	90
RESİM 61: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	91
RESİM 62: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	92
RESİM 63: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	93
RESİM 64: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	94

RESİM 65: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	95
RESİM 66: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	96
RESİM 67: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	97
RESİM 68: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	98
RESİM 69: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	99
RESİM 70: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	100
RESİM 71: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	101
RESİM 72: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	102
RESİM 73: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	103
RESİM 74: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	104
RESİM 75: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	105
RESİM 76: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	106
RESİM 77: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	107
RESİM 78: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	108
RESİM 79: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	109
RESİM 80: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	110
RESİM 81: Sır Altına Boyama (Kahverengi ve Yeşil Sırlı Seramik) Tekniği ile Bezenmiş Çanak..	111
RESİM 82: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	112
RESİM 83: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	113
RESİM 84: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	114
RESİM 85: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	115
RESİM 86: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	116
RESİM 87: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	117
RESİM 88: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	119
RESİM 89: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	120
RESİM 90: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	121
RESİM 91: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	122
RESİM 92: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	123
RESİM 93: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	124
RESİM 94: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	126
RESİM 95: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	128
RESİM 96: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	127

RESİM 97: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	128
RESİM 98: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	129
RESİM 99: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	130
RESİM 100: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	131
RESİM 101: Kazıma (Sgraffitto) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	132
RESİM 102: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	133
RESİM 103: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	134
RESİM 104: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	135
RESİM 105: Astar (Slip) Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	136
RESİM 106: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	137
RESİM 107: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	139
RESİM 108: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	141
RESİM 109: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	142
RESİM 110: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	143
RESİM 111: Kazıma ve Renkli Sır Akıtma Tekniği ile Bezenmiş Çanak.....	144

I. GİRİŞ

Eski Yunanca’da *keramos* yani topraktan yapılmış anlamına gelen seramik sözcüğü, genel olarak alçak ısıda pişirilmiş çanak-çömlekler için kullanılır. Tarih öncesi çağlardan bugüne dek önemini yitirmemiş bir halk sanatıdır.

Bizans seramikleri ise IX.-XV. yüzyıllar arasında karşımıza çıkmaktadır. İslâm seramikleri ile erken Rönesans-Avrupa seramiklerinin ortaya çıkışı arasındaki yaklaşık olarak 400 yıllık ara dönemi, doğu ile batı arasında köprü rolü oynayan Bizans Uygarlığı doldurmuştur. Böylece Bizans seramikleri, İslâm ve Avrupa seramikleri arasındaki bağlantıyı sağlamıştır.¹

I.1 Ortaçağ Anadolu’sundaki Hıristiyan Yerleşimlerinde Seramik Kullanımı

Ortaçağ Anadolu’sundaki Hıristiyan yerleşimlerinde sırlı seramik kullanımını ortaya koyan buluntular Antakya Al-Mina, Kinet Höyük, Alanya Tersanesi kazıları, Kuşadası Kadı Kalesi, Kız Kalesi (*Korykhos*), Demre Aziz Nikolaos Kilise’si kazıları, Selçuk Ayasoluk, Mersin Yumuktepe kazıları ile Kıbrıs Adası’nda yapılan kazılarla ele geçirilmiştir.

1935-36 yıllarında ünlü İngiliz Arkeolog Sir Leonard Wolley, Asi Nehri’nin Akdeniz ile birleştiği noktada bulunan *Al-Mina Höyüğü* kazısını yapmıştır. Höyüğün en üst tabakasında 1266 senesinde Memlûk ordusuna yenik düşen Antakya Prensiği’nden kalmış eserler bulunmuştur.²

Liman Orta Çağ’da, yakınında bulunan Aziz Seman Manastırı’ndan dolayı *Port Saint Symeon* yani Aziz Seman Limanı adını taşımaktaydı. Antakya

¹ Ebru PARMAN; “Ayasoluk’ta Bulunan Sırlı Bizans Seramikleri”, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi, *Beşeri Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, Ankara 1980, s. 321

² Scott REDFORD; “Port Saint Symeon Seramiği denilen Hatay ve Çukurova Bölgesi Sgraffito Seramiği”, *V. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı ve Araştırmaları*, Hacettepe Üniversitesi Ed. Fak., Ankara 2001, s.485.

Prensliği'nin en önemli liman kenti olan Lazkiye'nin 1188 yılında Selahattin Eyyubi tarafından zaptedilmesinden sonra Port Saint Symeon Antakya'nın en önemli limanı olmuştur. Kazı çalışmaları sonucunda üretimi burada tespit edilen sırlı seramik ve fırın malzemesi bulunmuş ve Arthur Lane tarafından bu türde üç renkli seramik buluntularına “*Port Saint Symeon seramiği*” adı verilmiştir. Port Saint Symeon seramikleri adı verilen bu grup seramiklerin üzerinde, sayısız kuş figürleri ile birlikte, efsanevi yaratıklar bezeme öğesi olarak kullanılmıştır. Seramikleri inceleyen bilim adamları, figürlerin Antakya Frenklerinin doğulu yaşam tarzını yansıttığını ileri sürmüşlerdir. Port Saint Symeon seramikleri her tür sanat eserinde olduğu gibi, Orta Çağ Doğu Akdeniz Hıristiyan-İslâm devletleri arasında tespit edilmesi zor olan ilişkileri yansıtmaktadır.³ Denys Pringle, Haçlı seramiği hakkında yazmış olduğu makalesinde Port Saint Symeon seramiğinin İskenderiye'den İstanbul'a, Lübnan ve İsrail sahillerinden İtalya'ya kadar bulunduğunu vurgulamış, ve bu seramiği “Haçlı döneminin tipik seramiği” olarak adlandırmıştır. Bu seramik grubunun yaygın olmasının sebebini Orta Çağ genel İtalyan ticaretine bağlamıştır.⁴ Pringle, üretim merkezini sadece bu liman kentine bağlamamış, Port Saint Symeon seramiğinin kuzeydoğu Akdeniz'in başka kentlerinde de üretildiğini belirtmiştir.⁵

Friedrich Hild ve Hansgerd Hellenkemper 1980 yılında yaptıkları kazı çalışmaları sonucunda, Port Saint Symeon seramiğinin bir diğer üretim merkezini *Adana Misis* kenti olarak belirlemişlerdir. 1997-98 yıllarında ise Hatay Dört yolda bulunan *Kinet Höyük*'te sırlanmış kazıma (*sgraffitto*) seramik üretim izlerine rastlanmıştır.

Önemli olan bir diğer yerleşme olan *Selçuk Ayasuluk Tepesi*, İzmir'den güneye inişte Selçuk ilçesine girer girmez sağda, deniz tarafı olan batı yönde, bir ada gibi, Küçük Menderes ovasında yükselir. Bu tepede VI. yüzyılda, Bizans İmparatoru Iustinianuos döneminde, serbest haç planında yapılmış olan kilisenin kalıntıları, kısmen onarılmış olarak ayaktadır. Yapılan kazı çalışmaları sonucunda

³ Scott REDFORD; a.g.m., s. 485.

⁴ Scott REDFORD; a.g.m., s. 486.

⁵ Scott REDFORD; a.g.m., s. 486.

ortaya çıkarılan seramikler için Bizans veya Selçuklu dönemi olarak kesin bir ayırım yapılamamıştır.⁶ Ayasuluk'ta bulunan Bizans seramiklerinde, genellikle beyaz astar (*slip*) üzerine açık limon sarısı, koyu sarı ve hardal sarısı, açık pastel yeşil sır uygulanmıştır. Hamur renkleri ise, sarımsı krem rengi, pembe, kırmızı olarak en çok üç tonda yoğunlaşmıştır. Sert, gözeneksiz, grimsi, krem rengi hamur erken dönem örneklerinde, kaba, gözenekli, kırmızı renk hamur ise geç dönem ve geçiş dönemi denilen örneklerde ortaya çıkmıştır.⁷ Kaplar biçim olarak geniş ağızlı, çukur, dışa taşkın veya düz gövdeli, çok yüksek olmayan ayaklara sahiptir.

2000 yılında, *Alanya Tersanesi* üzerinde biriken dolgu toprağın boşaltılması çalışmaları sırasında, çeşitli dönemlere tarihlenen ve genellikle kâse parçalarından oluşan çok sayıda sırlı seramik ele geçirilmiştir. Sırlı seramikler içerisinde kazıma (*sgraffitto*) tekniğinde bezenmiş kaplar, yoğun bir grup oluşturur. Bu kaplar açık kiremit renkli, sık dokulu ve ince gözenekli hamurlarıyla dikkati çekmişlerdir. Beyaz astar üzerine bezeme, kazıma (*sgraffitto*) tekniğinde bezenmiş, üzerine ise şeffaf açık sarı renkte sır uygulanmıştır. Kaplar biçim olarak geniş ağızlı kaideli ve yayvan gövdelidir. Kapların iç yüzeylerinde, genellikle geometrik karakterli bezemeler yer almıştır. Geometrik bezemeler, düz, çapraz ya da eğrisel çizgiler, kafes, spiral, kare, dikdörtgen ve üçgen biçimli kompozisyonlar olarak tespit edilmiştir.⁸

Diğer bir Hıristiyan yerleşimi olan *Kuşadası Kadı Kalesi*, Aydın ili, Kuşadası İlçesi'nin güney kıyılarında Davutlar sahilinde bir yerleşimin içerisindeki bir höyüğün üzerinde yer almaktadır. Kadı Kalesi'nde yüzeyde ve özellikle güney ve güneydoğuda sur önündeki kazı ve temizleme çalışmalarında Bizans Dönemi'ne tarihlenen çok sayıda sırlı seramik ele geçmiştir. Orta Bizans Dönemi'ne ait olan, ithal olması mümkün olduğu düşünülen, kırmızı hamurlu, krem-beyaz astarlı, şeffaaf yeşil, yeşilimsi sarı, açık sarı, sırlı, kuş figürü, bitkisel ve kûfi yazı taklidi

⁶ Ebru PARMAN; a.g.m.,s.323.

⁷ Ebru PARMAN; a.g.m., s. 325.

⁸ Sema BİLİCİ; "Alanya Tersanesi Seramik Buluntuları", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü V. Ortaçağ Türk Dönemi Kazı ve Araştırma Sempozyumu Bildirileri, 19-20 Nisan 2001,s.107.

bezemeyi taşıyan kazıma (*sgraffito*) seramiklere ait olan kap parçaları bulunmuştur. XII. yüzyılın ikinci yarısı ve XIII. yüzyıla ait ithal veya lokal üretim seramikler en yoğun grubu oluşturmuştur.⁹

Buluntular Bizans seramiği hakkında genel bilgi edinilmesini sağlamıştır. Bütün bu kazılarda bulunan sırlı seramik parçalarını temel alarak seramiklerin bezemelerine göre gruplandırmak mümkün olmuştur.

I.2 Bizans Seramiklerinde Görülen Figürler, Motifler ve İslâm Etkisi

Bizans seramiklerinde bezeme amaçlı kullanılmış olan figürler incelediğinde İslâm sanatının yaratmış olduğu etki açıkça görülür. D.T Rice Bizans seramiklerinde özellikle Mezopotamya ve İran etkileriyle birlikte Bizans seramik sanatına yansıyan İslâm sanatının erken devirlerinin etkilerinden söz etmiştir.¹⁰

X.-XIV. yüzyıl arasında Bizans kazıma (*sgraffito*) ve derin oyma (*champlevé*) seramiklerinde güvercin, tavus kuşu, tavşan, karaca, arslan, sülün, kartal, harpi, insan, balık gibi figürlere sıkça rastlanmaktadır. Günümüze kadar İznik, İstanbul Hippodrom'da, Kıbrıs'da, Antakya yakınında St. Symeon'da, Kırım'da, Chersonese'de, güney Rusya'da Kiev'de, Yunanistan'da, Selânik'te, Sparta'da ve Corinth'de, Bulgaristan'da Preslav'da ve Patlenia'da yapılan kazı çalışmaları sonucunda ele geçirilmiş olan Bizans seramiklerinde bu figürleri görmek mümkündür. Bu figürlerin çoğu İslâm sanatının çeşitli devirlerine ait olan özellikleri yansıtır.¹¹

⁹ Zeynep MERCANGÖZ; "Kuşadası Kadı Kalesi Kazısı 2001 Yılı Çalışmaları", XXIV. Kazı Sonuçları Toplantısı (27-31 Mayıs 2002, Ankara), C. II, Ankara 2003, s.125-127.

¹⁰ D.T. RICE; *The Pottery in Byzantium and The Islamic World*, Studies in Islamic Art and Architecture in Honour of Prof. K.A.C. Craswell. Cairo 1965 s.194-236.

¹¹ Gönül ÖNEY; "Bizans Figürlerinde Anadolu Selçuklu Etkisi" *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, S. III, 1971, s.92-112.

“Kuş” figürleri, genellikle kazıma (*sgraffito*) tekniği ile işlenmişlerdir. Genel olarak profilden ele alınmış olan kuş figürleri, X.-XII. yüzyılda görülmektedir. Benzer örneklerine IX.-XII. yüzyıllarda İslâm sanatının erken döneminde Nişabur, Afrasyab, Irak’ta bulmak mümkündür.¹²

Kuş figürleri sır altı, yeşil ve kahverengi boya dekorlu, kazıma (*sgraffito*), derin oyma (*champlevé*) teknikli seramiklerin bezemesinde kullanılmıştır. İslâm sanatı figürlü süslemesinde yaygın olarak kullanıldığı tarzda, etrafı rûmi ve palmetlerle doldurulmuş alanda kuşun doğal görünüşüne yakın resmedildiği Bizans seramikleri, XII. yüzyıl ortalarına tarihlendirilir. Kuşların en beğenilen cinsi, yırtıcılığı ve dövüşkenliği simgelemesi açısından kartallardır. Rûmilere benzer, bitkisel dallar arasında genel olarak profilden çizilmiş olan kuşların gerek göz şekilleri, gerek gagaları, kanatları, kuyrukları, gerekse pençeleri hem stil birliğini ortaya koymakta hem de kendine özgü kimlik sergilemektedirler.

Bitkisel bezemeli sırlı seramiklerin yayınlanmış olan örneklerinin çoğu, Atina Agorası¹³, Selanik¹⁴, Doğu Phokis’te Agios Georgios¹⁵, Sparta¹⁶, Korinthos¹⁷, Kalkhis¹⁸, İstanbul¹⁹, Selçuk Ayasuluk Tepesi Kazıları’nda²⁰ ele geçmiştir.²¹

Gönül Öney bu merkezlerin dışında, Leningrad (St. Petersburg) Hermitage Müzesi’nde, Korinthos’ta, Suriye St. Simeon ve Kıbrıs’ta bulunan bazı kuşlu

¹² Gönül ÖNEY, a.g.m., s.92-112.

¹³ F. O. WAAGE; “The Roman And Byzantine Pottery” *Hesperia* 2 (1993), S.311, Fig.8, A.Frantz,

“Middle Byzantine Pottery In Athens” *Hesperia* 7 (1983), S. 444, Fig. 7 A47, S. 453, Fig. 14A74,

¹⁴ Ch. BAKİTRZ-D. Papanikola BAKİRTZ; “De La Céramique Byzantine En Glaçure À Thessalonique”, *Byzantino-Bulgarica* 7 (1981), S. 425, Fig. 5.

¹⁵ P. ARMSTRONG; “Some Byzantine And Later Settlements In Eastern Phokis”, *BSA* 84 (1989), S. 35, Fig. 20, Nr. 1.

¹⁶ R. M. DAWKİNGS and J.P. DROOP; “Byzantine Pottery From Sparta” *BSA* 17(1910-1911), Pl. XV.

¹⁷ Ch. MORGAN; “The Byzantine Pottery”, *Corinth Volume XI*, Cambridge, 1942, Pl. XLII a, b, c.

¹⁸ M. GEORGOPOULOU-MELADİNİ; “Mesaionika mnimea Evvoias” *ArchDelt* 29 (1973-1974) (chronika) B2, Pl. 235, a, b, d.

¹⁹ D. T. RİCE; “Byzantine Glazed Pottery”, Oxford 1930, tab. XIII; “The Pottery”, *The Great Palace of the Byzantine Emperors, Second Report* (1958), Edinburg, fig. 25, a,b.

²⁰ E. PARMAN; *Ayasuluk’ta Bulunan Sırlı Bizans Seramikleri*, Bedrettin Cömert’e Armağan, Ankara, 1980, s. 333, Resim 1.

²¹ Lale DOĞER, “İslâm Sanatı Etkisinde Kuş Figürlü Bizans Seramikleri”, *Arkeoloji Ve Sanat Dergisi*, S.77, 1997,s15.

tabakların, XI.- XII. yüzyıl İnan Selçuklu ve Suriye Bölgesi kazıma (*sgraffito*) tabak örneklerine benzerliğinden etmiş ve aynı zamanda da Anadolu Selçuklu kuşlu tabaklarıyla paralellik gösterdiğini belirtmiştir.²² Özellikle XII. yüzyılın ortası ve XIII. yüzyıla ait olan Bizans seramiklerinde Anadolu Selçuklu sanatının kaynak oluşturduğu anlaşılmıştır.²³

Bizans seramik sanatında yaygın olan bir diğer bezeme konusu hayvan mücadele sahneleridir. Özellikle “*arslan*”ın hakim bir şekilde verilmiş olduğu bu sembolik sahnelerde arslan, karaca, arslan-oğlak, arslan-tavşan tasvirlerinin sıkça kullanıldığı görülür.²⁴

XII. yüzyılın ortalarına tarihlendirilen, Korinthos'ta bulunmuş kazıma (*sgraffito*) tekniğinde bezeli Bizans seramik parçalarını süsleyen arslan başlarının sarkık yanaklı, kaş hatlarıyla birleşen iri burunlarının Selçuklu üslubuna olan benzerliği dikkati çekmiştir. Bizans'ta arslan tasvirlerinin anlamı tam açık olmamakla birlikte arslan, İsa ya da Basileus gibi güçlü fatihlerin simgesi, kükreyişi ile saf olmayışın ya da kötülüğün sembolü idi. Aynı zamanda imparatorluk, kudret ve kuvvetin sembolü olan arslan, Bizans tasvir sanatında İncil yazarlarından Markos'u da temsil etmiştir. Bizans çağında VII. yüzyıldan sonra gerçekliği tartışılan arslanı eti için kesmek gibi bir gelenek, imparatorluk ile Tevrat'ta yer alan çoban kralın sürüsünü koruması gibi bir nedenle ortaya çıkmıştır. Özellikle ikonoklast imparatorlar III. Leon ve VI. Leon ile arslanlar arasında ilişki kurulmuştur.²⁵

Bezeme elemanı olarak seçilmiş tek arslan figürlerinin erken tarihli örnekleri beyaz hamurlu, baskı ve sır altı çok renkli kaplar üzerinde yer alırlar. Bunların güzel örnekleri Korinthos ve İstanbul Büyük Saray kazılarında ele geçmiştir. Söz konusu

²² Gönül ÖNEY; a.g.m., s.91-93, Res. 4-15.

²³ Lâle DOĞER; a.g.m., s. 16-17.

²⁴ Ch. MORGAN; a.g.m.

²⁵ Lale DOĞER; “Bizans Seramiklerinde Bezeme Elemanı Olarak Arslan Figürleri”, *Sanat Tarihi Dergisi X*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s.77, Bornova 2000.

örnekler içerisinde yer alan Korinthos buluntularını incelediğimizde arslan figürlerinin merkezi bir madalyon içerisine alınmış olduğunu, sağa ve sola doğru hareket eder tarzda işlendiklerini görmek mümkündür.²⁶

X. yüzyıl ortalarına tarihlenen İstanbul Büyük Saray kazılarında bulunmuş olan sır altına çok renkli örnekte ise yeşil zemin üzerine siyah konturla sarı renge boyanmış arslan figürü, ön sol bacak adım atar şekilde sağa doğru yürümektedir.²⁷ Bu figürün çok benzer bir örneği XII. yüzyıla tarihlendirilmiş olan Korinthos buluntusu olan bir kâsede yer almaktadır.²⁸

XII. yüzyıl ortalarına tarihlendirilmiş olan kazıma (*sgraffito*) teknikli Korinthos kaplarında arslan figürlerinin, profilden sağa, bazen de geriye dönük başlara sahip oldukları görülmektedir. Gövdeler ve detaylar kazıma (*sgraffito*) tekniği ile işlenmiştir. Derin oyma (*champlevé*) tekniğiyle bezenmiş olan kâselerin iç yüzeylerindeki madalyonlarda sade veya bitkisel bezemeler içinde profilden resmedilmiş örnekler görülmektedir. Ana bezeme elemanı olarak arslan figürüne yer verilmiş olan kazıma (*sgraffito*) teknikli seramiklerin yayınlanmış olan örnekleri azdır.²⁹

Özellikle XII. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen, ana bezeme elemanı olarak arslan ve geriye dönük arslan başı figürlerine yer verilmiş olan seramiklerde, gerek kompozisyonlar, gerekse kompozisyon elemanları açısından belirli bir üslup birliği izlendiği görülmektedir.³⁰

Başta İsa olmak üzere (*Ιησους χριστιος Θεου υιος Σωτηρ*) Hıristiyanlık bakımından birçok anlamlara göre tefsir edilen, hatta esaslı eski Hint inançlarına

²⁶ Lale DOĞER; a.g.m., s. 78; Ch. MORGAN; a.g.m., 185 pl. IV. a, no. 72; 185, no. 73-75.

²⁷ R.B.K STEVENSON, The Pottery "The Great Palace of the Byzantine Emperors", **First Report** (1947), Oxford, s.29-63.

²⁸ Ch.MORGAN; a.g.m., pl. XVII d, no.376.

²⁹ Lâle DOĞER; a.g.m., s. 78; Ch. MORGAN; a.g.m., 185 pl. IV a, no. 72; 185, no. 73-75; 157, pl LI a, no. 1601, 151, no.1491,324, no. 1602.

³⁰ Lâle DOĞER; a.g.m., s. 88.

kadar indirilen ve Budizm'den Türkistan yolu ile Hıristiyanlığa girdiği ortaya atılan “balık” sembolü, Ortodoksluğun esas sembollerinden biri olarak kabulü ile özellikle ilk yüzyıllarda çok sık kullanılmıştır.

Balık figürünün, Erken Hıristiyanlık Döneminde çok rastlanan, ölünün ruh selameti için mezar taşlarına işlenen Hıristiyan sembolü balık (*ikhtus*) anlamını yüklediği düşünülmüşse de, halk arasında yaygın atasözlerinin aktarılması dahil olmak üzere sadece süsleme amaçlı olarak da kullanılmış olabileceği üzerinde durulmuştur.³¹

Bizans sırlı seramikleri üzerinde erken tarihli balık figürlerinin en güzel örnekleri, İstanbul Saraçhane ve Hippodrom'da bulunmuş olan beyaz hamurlu baskı teknikli kaplarda görülmektedir.³²

“Kûfi yazı taklidi motif”, İslâm sanatında IX. yüzyıldan beri bilinen, özellikle IX.-XIII. yüzyıllarda İran, Irak, Suriye, Mısır'da Abbasî, Selçuk, Atabek, Fatîmi, Eyyûbi ve Memlûk Devrinde, Anadolu'da ise Selçuklu döneminde olduğu kadar Ermeni ve Gürcü seramiklerinde de çok uygulanan bir bezemedir. Bizans seramiklerinde ilk defa XI. yüzyılda ortaya çıkmış bezeme önceleri boya bezekli olarak uygulanmış, XII. yüzyıldan itibaren ise kazıma tekniğiyle yapılmıştır.

Boya bezekli kaplarda olduğu gibi XI. yüzyıl sonu, XII. yüzyıl sonu arasındaki döneme ait kazıma (*sgraffitto*), boyalı kazıma (*sgraffitto*) teknikli seramikler üzerinde bezeme ögesi olarak yer alan kûfi yazı takliti motifler araştırmacılar tarafından teşhis edilerek Bizans seramik literatüründeki yerini almıştır.³³

³¹ Lale DOĞER, “İzmir Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan Balık Figürlü Sgraffitto Bizans Seramikleri”, *Arkeoloji ve Sanat*, S.93, s.39

³².Lale DOĞER; a.g.m. s. 41

³³ Lale DOĞER; “Kufi Yazı Takliti Motifli Bezeli Sgraffitto Ve Kazıma Sgraffitto Teknikli Bizans Seramikleri”, *Antik&Dekor*, S. 55, 1999, s.148.

Bizans mimari süslemesi ve el sanatları İslâm sanatı ilişkileri çerçevesinde incelendiğinde çağın eserlerinde büyük etkilenmelerin varlığı gözlenmektedir. Son yıllarda taş, pişmiş toprak, maden, kumaş gibi el sanatları dallarında sunulan malzemeler dikkatleri bu konuya yöneltmiştir.

Bizans İmparatorluğu sınırları içerisindeki merkezlerde olduğu kadar İslâm hakimiyetine girmiş Güney İtalya, Sicilya ve İspanya'daki bazı mimari eserler ile el sanatı ürünlerinin bezemelerinde de, İslâm bezeme sanatı kaynaklı yıldızlı geçmelerden oluşan geometrik desenler, rûmi anlayışa oldukça yaklaşan palmet ve yarım palmetli kompozisyonlar, kıvrık dal bordürleri, kûfi yazıdan esinlenmiş motifler ile hayvan figürleri çarpıcı örneklerle izlenmektedir.

İslâm sanatı içerisinde önemli bir yer tutan seramik sanatı, henüz Erken İslâm döneminde dahi başarılı bir konuma ulaşmış, X. yüzyıla gelindiğinde ise temalar ve motiflerin karşılıklı alışverişi, dönemin kültür merkezlerini ortak bir etki içine almıştır. Doğu'ya ait motifler Batı'ya yayılmaya başlamış ve seramik üretimi XI. ve XIII. yüzyıllardaki zengin içerikli İslâm sanatı içinde, özgün bir sanat dalı konumuna ulaşmış ve ihracata yönelik üretim yapmıştır.

Günümüzde seramiklerin ana maddesi olan kilin bileşimleri modern fiziksel ve kimyasal yöntemler ortaya koymakta, böylece üretim yerleri, beğeni ve talep noktaları, yeni ulaştıkları noktalarda taklit üretimleri saptanabilmektedir. Bu modern analiz yöntemleri sayesinde bu seramiklerin özellikle Ortaçağ'da ülkeler ve kıtalar arasında çok yoğun bir ticari trafiğe konu oldukları ortaya konmaktadır.

Söz konusu trafik çerçevesinde Yakın Doğu'nun ihracata yönelik üretim yapan ünlü İslâm seramik merkezlerinden, daha çok deniz taşımacılığı ile yola çıkan seramikler Bizans İmparatorluğu sınırları içindeki bazı merkezlere de ulaşmışlardır. İslâm seramikleri Korinthos, Atina Agorası, İstanbul Büyük Saray kazıları sırasında Bizans Dönemi tabakalarında Bizans seramikleri ile birlikte bulunmuşlardır.

Bizans merkezlerine ulaşan iyi kalitede ancak ithal olmasından dolayı pahalı olan bu seramiklere olan talep, Bizans seramikçileri taklit üretimlere sevk etmiş, hatta bu taklit üretimleri başarı ile gerçekleştiren bazı atölyelerin de taklit üretimleri yapılmıştır.

Bizans seramiklerinde Kûfi yazı taklidi motiflerin süsleme unsuru olarak kullanılmalarına ilişkin ilk örnekler IX. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanan, X. ve XI. yüzyılın ilk yarılarında önemli hale gelen sır altı teknikli çok renkli seramiklerde karşımıza çıkmaktadır.

Desenlerin astar (*slip*) olmaksızın doğrudan beyaz hamur üzerine üç veya daha fazla renk uygulaması ile yapıldığı ve daha sonra şeffaf renksiz sır ile kaplandığı bu tarz bezeli seramikler, Bizans seramikleri içinde, gözenekli, oldukça kumlu beyaz hamuru ile Rakka seramiklerine en çok yaklaşan grup olarak tanımlanmıştır. Dışı genellikle çok ince şeffaf sır ile kaplı bu kapların içinde, gövdenin beyaz zemini üzerinde kûfi harfler ve İslâmi motiflerden alınmış şekiller kabartma izlenimi yaratır. Dekorasyonda yer alan bu İslâmi motiflerin varlığı, Suriye ve Anadolu'da gittikçe artan Türk ve Arap egemenliğine bağlanarak ve IX.-X. yüzyıllarda Bizans topraklarında İslâm seramiklerinin oldukça itibar gördüğünü düşündürmüştür.

Yüzyılın ikinci yarısında büyük miktarlarda Korinthos'a giren İran ve Mısır'ın lüster bezeme teknikli ithal seramiklerinin, burada yeni bir taklit üretime yol açtıkları anlaşılmıştır.

Bizanslı seramikçiler, beyaz astar üzerine kırmızımsı pembe veya kırmızımsı kahverengi tonlarda boya pigmentleri ile bezedikleri kapları şeffaf renksiz sır ile kaplayarak, İslâmi lüster kapların en yaygın renk tipini sır altı tekniğinde taklit etmişler, bu arada özellikle spirallerle birleşen tek ve çift kûfi yazı taklidi motiflerden oluşan kenar bordürlerini de oldukça titizlikle seramiklerine işlemişlerdir.

Bizans seramik sanatında, doğu kökenli lüster seramiklerin dekorasyonundan doğrudan etkilenen bir başka grup da astar (*slip*) bezeme teknikli seramiklerdir. Astar (*slip*) teknikli seramiklerde spiraller ve çiçeksi serpintilerle birleştirilmiş kûfi yazı taklidi motiflerden oluşan geniş bantlar, kırmızımsı bisküvi üzerine beyaz astar (*slip*) ile işlenerek genellikle sarımsı sır ile kaplanmışlardır. Sırlama sonucunda gövde üzerindeki astarsız kısımlar kahverengimsi, astarlı kısımlar ise sarımsı renk alarak, kahverengi-sarı karşıtlık ile lüster seramiklerin hem renk, hem de dekorasyon üslubu taklit edilmiştir.³⁴

“*Palmet*”, yanlardan aşağıya doğru ucu, karın kısmında iki lobcuğu, yana kıvrılan uçların hareket noktasında küçük bir orta yaprağı bulunan ve ana hatlarıyla lâle’yi hatırlatan bir motif olarak tanımlanmaktadır.³⁵ Bizans sırlı seramiklerinde ise IX. ve XI. yüzyıllara ait sır altı bezeme teknikli seramik ve çiniler üzerinde özensiz örneklerle karşımıza çıkan palmetler, XIV. yüzyıla kadar çeşitli tiplerde, hemen her tür teknikli seramiklerde kullanılmıştır. Bununla birlikte İslâm örneklerine en yakın taklitler XI. yüzyılın ikinci yarısı ile XIII. yüzyıl arası kazıma (*sgraffitto*) bezeme teknikli seramiklerde görülmektedir.

XI. yüzyılın ikinci yarısı, XII. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen ince kazıma (*sgraffitto*) teknikli grup (*Fine Style*) içinde incelenen ve spiral desenli kaplar olarak isimlendirilirken seramiklerde yer alan palmetler, Ch. Morgan tarafından erken XII. yüzyılın favori deseni “Bölünmüş Palmet” (*Split Palmette*) olarak tanımlanmıştır.³⁶ Bu örnekler doğrudan İslâm seramiklerindeki örnekler ile paralellik gösterirler. Parçalı birçok elemandan oluşan “bölünmüş veya parçalı palmet” olarak tanımlanabilen ve İslâm seramiklerinde sevilerek kullanılmış olan bu palmet motifinin, en yakın taklidini Korinthos kazılarında bulunmuş olan tabaklarda görmek mümkündür. Bizans seramiğinde aynen tekrarlanan bu kompozisyonun

³⁴ Lale DOĞER; “İslam Sanatı Etkili Kufi Yazı Takliti Motiflerle Bezeli Bizans Seramikleri”, *Antik&Dekor*, S. 51, 1999, s.90-93.

³⁵ R.H. ÜNAL; *Osmanlı Öncesi Anadolu Türk Mimarisinde Taçkapılar*, İzmir 1982, s. 95.

³⁶ Ch. MORGAN; *a.g.m.*, s. 35.

biraz daha değişik biçimleri, Selçuk-Ayasoluk Tepesi'nden ele geçen buluntularda de izlenmektedir.³⁷

XII. yüzyılın ortalarından itibaren kazıma (*sgraffitto*) tekniğiyle süslenmiş seramiklerde ise özellikle üç tip palmetin İslâm seramiklerindeki örnekleriyle benzerliği dikkat çekicidir. XIII. yüzyıla tarihlenen kazıma (*sgraffitto*) teknikli Bizans seramiklerinde sanatçıların kendi yorumlarına rastlanmaktadır.

Bizans seramiklerinde yer alan örneklerde, adeta soyut kanatlar haline gelmiş rûmilerin arasından çıkan sap üzerindeki palmet, bir orta yaprak olarak algılandığında, kompozisyonun tamamı fantastik forma dönüşmüş bir palmet olarak da tanımlanabilmektedir. Bu örneklerde alttaki sap araları genişçe kazılarak, sırlama sonucu kahverengi renk alan zeminle, lüster tekniğinin etkisi verilmek istenmiş olmalıdır.³⁸

Anlamları ile ilgili olarak çeşitli teorilerin bulunduğu “*monogramlar*”, Bizans sırlı seramiklerinde kâse, tabak ve meyve kapları gibi sınırlı formlar üzerinde kendini göstermektedir. Üzerinde monogramların bulunduğu kap örneklerine çoğunlukla İstanbul Büyük Saray, İznik, Efes-Ayasoluk Tepesi, Selanik, Korinthos kazılarında rastlanılmıştır. Kapların iç yüzeylerinde bulunan monogramlara sadece XIII. ve XV. yüzyıllara tarihlendirilen kazıma (*sgraffitto*) ve derin oyma (*champlevé*) teknikli seramiklerde rastlanmakla beraber, kapların dış yüzeylerinde ve gövdenin alt kısma ya da kaide tabanına uygulanmış olarak baskı, astar (*slip*), yeşil ve kahverengi boya dekorlu gibi tekniklerdeki seramiklerde de görülmektedir.

Bazı araştırmacılar bu monogramların imparatora, çanak çömleği kendi kullanımları için ısmarlayan asillere veya varlıklı kişilere ait olabileceklerini

³⁷ E. PARMAN; “Ayasoluk'ta Bulunan Sırlı Bizans Seramikleri”, Bedrettin Cömert'e armağan, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi, *Beşeri Bilimler Dergisi Özel Sayı*, s.321-341, Ankara,1980.

³⁸ Lale DOĞER, “İslam Sanatı Etkisinde Palmet Motifli Sırlı Bizans Seramikleri”, *Arkeoloji ve Sanat*, S.88, s.40-42)

düşünürlerken, bazıları ise bunların kapların üretilmiş oldukları atölyelere ya da çömlekçilere ait işaretler, markalar veya isim kısaltmaları olduklarını ileri sürmüşlerdir.³⁹

XII. yüzyıldan başlayarak monogramların kullanımlarında göreceli olarak artış vardır. Bu yüzyılın ilk çeyreği ve ikinci yarısı ile XIII. yüzyıla tarihlenen kırmızı hamurlu yeşil ve kahverengi boya dekorlu seramiklerde görülen “Y. K. A” gibi Yunanca harfler de muhtemelen çömlekçilerin adlarının kısaltmaları olarak tahmin edilmektedir.

XII. yüzyıla tarihlenen kaplarda harflerden oluşan monogramlara rastlanmakta olup, en fazla çeşit XII. yüzyıl ortalarına ait kazıma (*sgraffito*) teknikli seramiklerde görülmektedir. Kazıma (*sgraffito*) teknikli seramikler, “X M A” gibi tek harfler veya AT gibi iki harfin kombinasyonundan oluşan monogramlardan meydana gelmektedir. Ch. Morgan bu monogramların bireysel karakter taşıdığını belirterek, bunların seramikçinin isminin kısaltması olduğunu, beş kollu yıldız, sapsız çift ağızlı balta gibi sembol veya harflerin ise atölye ya da seramikçilerin ticari markaları olduğunu belirtmektedir.

Kazıma (*sgraffito*) ve derin oyma (*champlevé*) teknikli seramikler, iç yüzeylerinde merkezde yer alan monogramlarla ilgi odağı olurken, bazen bitkisel kompozisyonlarla birlikte tasarlanmış olanları özenli işçilik sunmaktadır. Okunabilen monogramlarda en çok rastlanan isimler Mikhael, Dimitrios, Prodromos, Palaiologos, Andronikos, Alexandros, Georgios, Herakleios’dur.

---

³⁹ Lale DOĞER; “Bizans Sırlı Seramiklerinde Monogramlar”, *Antik&Dekor*, S. 36, s.122, 1996.

I.3 Çalışmanın Kapsamı, Amacı ve Yöntemi

Orta Bizans Dönemine ait olan seramikler, gerek form, gerek üretim ve gerekse bezeme tekniklerinin çeşitliliği ile dikkati çekerler. Bu çeşitleri gözler önüne sermek amacıyla söz konusu seramiklerin çağdaşı olan Selçuklu, Suriye, Filistin ve Kuzey Afrika'daki Türk ve İslâm, diğer Bizans yerleşimleri, Haçlı Kentleri, Kıbrıs, Güney İtalya, Yunanistan ve Balkanlar'daki Hıristiyan yerleşimlerdeki örneklerle karşılaştırmaları yapılmıştır. Ayrıca Yumuktepe'deki Bizans yerleşiminden gelen sırlı seramiklerin, üretim merkezleri, ticâri ve sanatsal ilişkileri de saptanmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra seramik sanatı ile doğrudan ilgilenen Lale Doğer ya da dolaylı olarak ilgilenmiş olan araştırmacı ve uzmanlarla görüşülmüş, çalışmaya belirli bir yön verilirken onların da fikirlerinden yararlanılmıştır. Kilikya ile ilgili olarak Galatasaray Üniversitesi ve Hollanda Arkeoloji Enstitüsü'nde yapılan konferanslar izlenilmiştir.

Çalışmamızın giriş bölümünde, Orta Çağ Anadolu'sundaki sırlı seramik buluntularının ele geçirildiği Hıristiyan yerleşimlerinden söz edilerek yapılan kazı çalışmaları hakkında bilgi verilmiş ayrıca Bizans seramiklerinde görülen figürler, motifler ve İslâm etkisi üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise Kilikya'nın tarihi hakkında bilgi verilerek, 1993-1999 yılları arasında Ortaçağ'da Mersin Yumuktepe Höyüğü'nden söz edilmiştir. Tezimizin Üçüncü bölümü Mersin Yumuktepe Höyüğü I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinin kataloğundan oluşmaktadır. Dördüncü bölümde söz konusu seramiklerin tipolojisi, hamur ve renk özellikleri, bezeme teknikleri ve bezeme öğeleri üzerinde durulmuştur.

Bu çalışma ile ilgili olarak Mersin Yumuktepe Höyüğü 2002 ve 2003 yıllarında yapılan arkeolojik kazı çalışmalarına katılmış, höyüğün 1993 – 1999 yılları arasında arkeolojik kazıları yapılmış olan zirvenin doğu yarısında çalışılmıştır.

Biz bu tezimizde , XIII. yüzyıla tarihlendirilen Mersin Yumuktepe Höyüğü I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinin gerek tipoloji gerek süsleme özellikleriyle değerlendirmeyi amaçlamaktayız.

II. KİLİKYA BÖLGESİ'NİN TARİHÇESİ

İlkçağda Çukurova ile Mersin'den Alanya Burnu'na kadar uzanan kıyıların ve bu kıyıların arkasındaki Toros Dağları'nın güney yamaçlarını kapsayan bölge Kilikya Bölgesi'dir.

Tarihçi Herodot, Kilikya adının yiğit ata Kiliks'ten geldiğini ileri sürmektedir. Kilikya sözcüğünün Asurlar'ın Çukurova ve halkına verdikleri Hilakku adından geldiği ise diğer bir görüş olarak ileri sürülmüştür.

Bölgenin, Alanya ve Mersin'i kapsayan batı kesimi Dağlık Kilikya, Mersin'den İskenderun'a kadar uzanan doğu kesimi ise Ovalık Kilikya olarak adlandırılmıştır. Yöreye özgü olan bu coğrafi nitelik, dağ ve ova ikilisi, Kilikya tarihini ve Kilikya halkının sosyal yapısını derinden etkilemiştir.

Doğuda, Seyhan (Sarus) ile Ceyhan (Pyranus) nehirlerinin oluşturduğu delta, Ortadoğu'nun en verimli ovasını oluşturmaktadır. Hububat, pamuk, her çeşit sebze, meyve, şeker kamışı yetiştiren Çukurova, krom madenleriyle ünlüdür. Yılda birkaç ürün veren bu verimli topraklar en eski çağlardan itibaren belirli yerleşim noktalarını içermektedir. Adana, Tarsus, Kozan, Silifke, Mersin, İskenderun, Ayas, Anazerba gibi kentler çeşitli kültürlerin çarpıştığı, giriftleştigi alanlardır. Anadolu-Suriye eski kervan yolu üzerinde bulunan Kilikya, Anadolu kültür tarihinin kilit noktalarından biri, belki de en önemlisidir. Anadolu ve Mezopotamya arasında binlerce yıldır birbirlerini karşılıklı etkilemiş olan kültürlerin kavşağında yer alan Kilikya'da bugüne kadar yapılmış olan kazı çalışmaları ve araştırmalarla elde edilen buluntular bu bölgenin oldukça hareketli bir tarihi gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır⁴⁰.

⁴⁰ Philip W. GOETZ, Çiğdem KÂĞITÇIBAŞI, Andrew MANGO, İlhan TEKELİ, Nur YALMAN (ed.); "Kilikya" *Temel Britannica*, C.X, Hürriyet Ofset, Mart 1993, s.254

Dağlık Kilikya'nın Göksu Irmağı ağzına kurulmuş olan Selevkia (Silifke) yöresi dışında verimli alanı İlkçağda oldukça sınırlı olduğundan dolayı, en önemli doğal zenginliği güneybatı kıyı kesiminde Alanya kenti çevresindeki sedir ağaçları olmuştur. Sedir ağaçlarından gemi yapımında yararlanılmıştır. Dağlık Kilikya'da yaşayan halk kendini kolaylıkla savunmak veya yağmalardan sonra saklanmak amacıyla ardarda kaleler inşa etmişlerdir. Dağlık Kilikya, küçük çapta derebeylerinin mekânı olmuştur.

Ovalık Kilikya ise Dağlık Kilikya'ya oranla toprakları oldukça verimli olan bir bölgedir. Bu yörenin en zengin kenti ise Kilikya krallarının saraylarının bulunduğu, günümüzde Tarsus adıyla tanıdığımız Tarsos'tur. Ovalık Kilikya'nın zenginliği Gülek Boğazı üzerinden yapılan ticaretten ve topraklarının verimliliğinden kaynaklanmaktaydı. Ovalık Kilikya'da yaşayanlar ise Dağlık Kilikya'nın aksine tüccar ve memurlardan oluşmuştur.

İÖ. 2000 yıllarında Kilikya'da, Anadolu'nun ilk halklarından Luviler yaşamaktaydı. Hurriler'in İÖ. XVII. yüzyılda kurdukları Kizzuvatna Krallığı, ovalık Kilikya'yı da içine almaktaydı. Bu krallığı I. Şuppiluliuma, İÖ. XIV. yüzyıl ortalarında Hitit topraklarına katmıştır.

İÖ. VIII. yüzyıl sonlarında Kilikya, Asurlular'ın eline geçmiştir. Asurlular'ın İÖ. 612 yılında yıkılışından sonra ise bu bölgede merkezi Tarsus olan küçük bir krallık kurulmuştur. Daha sonra bu krallığa son veren Persler, Kilikya'yı satraplıkla yönetilen eyaletlerinden biri durumuna getirmiştir. İÖ. 333 yılında Büyük İskender'in imparatorluğunun bir parçası haline gelen Kilikya, Büyük İskender'in ölümünden sonra Ptolemaioslar ile Selevkoslar arasında çekişme konusu haline gelmiştir. Sonunda bölgeye egemen olmayı başaran Selevkoslar bugünkü Silifke'nin yerine kurdukları Selevkia kentini önemli bir merkez durumuna getirmişlerdir⁴¹.

⁴¹ George OSTROGORSKY; *Bizans Devleti Tarihi*, (Çev) Fikret İŞILTAN, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1991, s. 115

İÖ.I. yüzyıl başlarında karışıklık dönemine giren bölgede yerel krallıklar kurulmuş, kıyı kesimi Akdeniz’de etkinlik gösteren korsanların eline geçmiştir. İÖ. 67 yılında Romalı general Pompeius Doğu Akdeniz’i korsanlardan temizleyerek Kilikya’yı bir Roma eyaleti durumuna getirmiştir. Tarsus (Tarsos), Silifke (Selevkeia), Uzuncaburç (Diokaisareia), Olba, Soli (Pompeipolis), Korykos, Anamur (Anemurion) gibi kentler büyüyüp zenginleşmiştir.⁴²

Roma İmparatorluğu’nun 395 yılında ikiye bölünmesi üzerine Bizans sınırları içinde kalan Kilikya, V. Yüzyıldan başlayarak İran’daki Sasaniler’in saldırılarına uğramıştır. VII. Yüzyıl’ın ortalarında Müslüman Araplar’la Bizans arasında bölge birçok kez el değiştirmiştir.⁴³ Müslüman Arap akınları sonucunda VII. yüzyılın ikinci çeyreğinde Kilikya bölgesi Bizans’ın elinden çıkar. Kilikya’ya bilinen en erken Ermeni göçü X. yüzyılın ikinci çeyreğinde olur.⁴⁴

Araplar 661 yılında ele geçirdikleri Ovalık Kilikya’yı, İmparator II. Nikephoros Phokas’ın bölgeyi 962-965 yılları arasında geri almasına kadar ellerinde tutmuşlardır. İmparator II. Nikephoros Phokas, birbiri arkasında Kilikya’da Anazarbos, Maraş’ı geri almış ve aynı yıl içerisinde Bizans için en tehlikeli Arap merkezi olan Halep’i de ele geçirmiştir. İmparator sıfatı ile II. Nikephoros Phokas, II. Romanos Emrinde başlatılmış olan fetihleri devam ettirmiştir. Kendisi ve iki halefinin saltanat devirleri Ortaçağ Bizans Devleti’nin askeri bakımdan en parlak dönemini oluşturmaktadır. Saltanatın ilk iki yılı dağlık Kilikya bölgesinde yapılan, merkez noktasında Tarsus ve Misis (Mopsuesteia) kuşatmaları bulunan savaşlar yapılmıştır.⁴⁵

⁴² Philip W. GOETZ, Çiğdem KÂĞITÇIBAŞI, Andrew MANGO, İlhan TEKELİ, Nur YALMAN (ed.); a.g.e, s.255

⁴³ George OSTROGORSKY, a.g.e. s. 117

⁴⁴ R.W. EDWARDS; *The Fortifications of Armenian Cilicia*, Washington 1987, S. 4

⁴⁵ George OSTROGORSKY; a.g.e., s. 265.

965 yılında Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas, Tarsus'ta strategos yönetiminde, 5000 kişilik garnizon kurmuştur. Bu dönemde, Müslümanların boşalttığı kale ve diğer yerleşim yerlerine çoğunluğunu Ermenilerin oluşturduğu Hıristiyan göçmenler yerleştirilmişlerdir. Bölgeye gelen Ermeniler, Bizans'a tâbi olmak koşuluyla Kilikya'da yarı bağımsız Ermeni prenslikleri kurmuşlardır. Bizans'ın kuzeydoğuda Gürcü, Anadolu'nun Kapadokya ve Kilikya bölgesinde Ermenilere yüksek diplomatik ve askeri pozisyonlar vererek yerleştirmesindeki amacı, onları yavaş yavaş boyun eğdirmeyi hedeflemesi olmalıdır.

965 yazında ele geçirilen bu yerlerin dışında yine aynı yıl içerisinde Kıbrıs, Bizans donanması tarafından işgal edilmiş, bu durum Bizans İmparatorluğu'nun Doğu Akdeniz'de durumunun yeni ve çok büyük ölçüde güçlenmesi anlamını taşımıştır. Kilikya ve Kıbrıs'ın ele geçirilmesiyle birlikte, asıl hedefi Suriye'yi ele geçirmek olan İmparatorun yolu açılmıştır. 966 yılında Suriye'yi ele geçirme girişiminde bulunmuş, ancak 968 yılında Antakya ve Suriye'nin bir bölümü Bizans İmparatorluğu içerisine girmiştir.

Kilikya ile Suriye'nin büyük bir kısmının egemenlik altına alınması sayesinde Bizans devletinin arazisi oldukça önemli ölçüde artmıştır. Üç asırdan fazla bir süre Müslüman hakimiyetinde kalmış ve kaybedilmiş görünen doğu merkezlerinin en önemlilerinden birisi, patriklik merkezi Antakya, Bizans sınırları içerisine dahil edilmiştir.⁴⁶

Vaspuhan bölgesinde yaşayan Ardaruni sülalesinden Ortodoks Kilisesine bağlı Apıkar adlı Ermeni prensi, 1042 yılında Bizans İmparatoru Konstantin Monamakhos'tan Tarsus şehri hakimiyeti ile Kilikya valiliğini almıştır. Bölge 1085 yılına kadar Bizans'ın egemenliğinde kalmıştır. Daha sonra bölge, 1081-1098 yılları arasında I. Haçlı Seferi ile karşılaşmıştır. Haçlılara büyük yardımları dokunan Ermenilerin desteğiyle Haçlılar, başta Antakya olmak üzere bölgeyi ele geçirmişlerdir. İmparator II. Ioannes Komnenos 1137-1138 yıllarında Kilikya'ya

⁴⁶ George OSTROGORSKY; a.g.e., s. 265.

yaptığı sefer sonucu Mamistra, Adana, Tarsus ve Akdeniz kıyısındaki şehirleri ele geçirmiş olan Ermeni Prensi I. Levon'u ailesiyle birlikte Konstantinopolis'e sürgüne getirmiştir. I. Levon'un oğlu II. Toros (1144-1168) buradan kaçarak tekrar Kilikya'ya dönmüş ve kısa bir süre içinde bölgedeki Ermenileri kendi etrafında toplamayı başarmıştır.

II. Haçlı seferi sırasında (1147-1148) II. Toros, Ermeni hakimiyetini bir kez daha Çukurova'ya yaymış ve Bizans'ın ele geçirmiş olduğu şehir ve kalelere saldırmaya devam etmiştir. Antakya Haçlı Kontluğu ile çoğu zaman siyasi mücadele halinde bulunan Kilikya Ermeni Prensiği, 1189'da Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü fethi üzerine düzenlenen III. Haçlı Seferi öncesinde Orta Doğu'daki önemli Hıristiyan güçlerden biri olmuştur. II. Rükneddin Süleyman Şah zamanında (1196-1204) Anadolu Selçuklularına, 1263'ten sonra Selçukluların Köseadağ savaşında yenen Moğollara bağlanan Kilikya Ermeni Prensiği, Moğolların zayıflamasından sonra Memlûklara bağlanmıştır. 1320 yılında Kilikya'ya giren Memlûklar, Doğu Akdeniz sahilinde bulunan Haçlı kontluklarını etkisiz hale getirmiştir. Memlûklar 1375 yılında, Kilikya Ermeni Prensiği tamamen ortadan kaldırmışlardır ve Kilikya Memlûkların egemenliği altına alınmıştır.

Kilikya'daki Ermeni Prenslikleri, XII – XIV. yüzyıllar arasında Doğu Akdeniz ticaretine hakim olmuşlardır. En önemli ticaret limanlarına sahip şehirleri Ayaş (Aegea), Pallorum (Pallibus/Potella), Mamistra (Mopsuesta/Messis), Adana, Tarsus (Darson) ve Korykos (Gorigos)'tu.⁴⁷

1517 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğine giren Kilikya Bölgesi, uzun bir barış dönemi yaşandıktan sonra Mısır valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'nın işgaline uğramıştır. I. Dünya Savaşı'nın ardından bu

⁴⁷ P. L. BEDOUKIAN, *Coinage of Cilicia Armenia*, NewYork 1692, s. 25; bkz. Meliha Aktok KAŞGARLI; *Kilikya Tâbi Ermeni Baronluğu Tarihi*; Ankara 1990, s. 1-15.

yöre yaklaşık üç yıl süren Fransız işgalinden sonra Ankara Antlaşması ile geri alınmıştır.⁴⁸

II.1 1993-1999 Kazı Çalışmaları Işığında Orta Çağ'da Yumuktepe

Mersin kent merkezinde, Demirtaş Mahallesi içinde ve Müftü (Soğuksu) Deresi'nin sol kıyısı üzerinde yükselen Yumuktepe Höyüğü'nde ikinci dönem arkeolojik kazıları, T.C. Kültür Bakanlığı'nın izniyle, İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Veli Sevin başkanlığında Türk ve İtalyan ekip üyelerinden oluşan bilim kurulu tarafından, 1993-1999 yılları arasında yapılmıştır.

Yumuktepe'deki kazı çalışmalarına iki yıl ara verildikten sonra 2002 yılı Eylül-Kasım ayları arasında Lecce Üniversitesi'nden, Prof. Dr. Isabella Caneva'nın bilimsel başkanlığında çalışmalara yeniden başlanmıştır.

Yumuktepe'de ilk arkeolojik kazılar, ikinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında (1936-39 ve 1947-48) İngiliz John Garstang başkanlığında, Gordon Child, Seton Lloyd, Richard Barnett ve Oliver Gurney gibi yüzyılımızın ünlü arkeologlarından oluşan bir ekip tarafından yapılmıştır. O yılların şartları dahilinde oldukça başarılı sayılabilecek bu çalışmada, höyüğün kuzey ve batısında açılan geniş bir alanda çalışılmış, zirveden dere yatağına kadar olan kesimde Ortaçağ'dan Erken Neolitik Dönem'e kadar uzanan yapı katı belirlenmiştir. Garstang'ın ilgisini daha çok Prehistorik çağlar ile Son Tunç Çağına tarihlenen Hitit Suru çekmiştir. Ekip içinde Ortaçağ uzmanı olmamasından dolayı Ortaçağ buluntularıyla ilgili değerlendirmeleri, Tarsus Gözlükule kazısı ekibinden Florance Day yapmıştır. Garstang'ın Yumuktepe kazı sonuçlarını tanıtan kitabında da Ortaçağ tabakalarının mimarisine değinilmemiştir.⁴⁹

⁴⁸ Philip W. GOETZ, Çiğdem KÂĞITÇIBAŞI, Andrew MANGO, İlhan TEKELİ, Nur YALMAN (ed.); a.g.e., s. 255.

⁴⁹ Gülgün KÖROĞLU; 1993-1996 "Kazı Çalışmaları Işığında Ortaçağ'da Yumuktepe", Sanat Tarihi Dergisi IX, I. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları Sempozyumu 9-11 Nisan 1997, İzmir

1963 yılında Mersin Belediyesi'nin Yumuktepe'yi park yapma girişimi sırasında, höyük teraslandırılarak ağaçlar dikilmiştir. Höyüğün konisini düzleştirmek için, 1-1.5 m. derinliğinde toprak kaldırılmıştır. Bu çalışmalar sırasında zirvedeki Ortaçağ yapıları ile özellikle surun taşları sökülerek hem teras duvarlarında hem de Demirtaş Mahallesi'ndeki konutlarda kullanılmıştır. Garstang'ın kitabında burada mevcut olduğunu bildirdiği, İslâm ve Bizans tabakalarının bir kısmının, bu yıllarda yok edildiği anlaşılmaktadır.

1992 yılında bölgede yapılan yüzey araştırmaları sırasında höyüğün durumu görülerek kazı yapılmasına karar verilmiştir. 1993 yılında başlatılan ikinci dönem kazılarında amaç öncelikle, büyüyen kent dokusu içinde çevre yolu, park yapımı ve insan tahribatı gibi pek çok tehlikelerle karşı karşıya olan bu ören yerini kurtarmaktır. Uzun dönemde ise hedef, Anadolu ve Mezopotamya arasında bir geçiş noktasında bulunan höyüğün, ilk kazı döneminde yeterince incelenemeyen tabakalarını yeniden, daha kapsamlı bir biçimde araştırmak ve kronolojisini daha sağlam temeller üzerine oturtmaktır. 1993-1999 yılları arasında alınan sonuçlar ile Garstang'ın höyükte saptadığı 33 yapı katından, çok daha fazla sayıda yapı katı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yumuktepe Höyüğü'nde kazı çalışmaları 1993-1999 yılları arasında, batı etekteki Prehistorik Çağ açmaları, Kalkolitik ve Bronz çağlarını kapsayan güney yamaçtaki basamaklı açma ile doruktaki Ortaçağ açmaları olmak üzere üç ana sektörde yürütülmüştür. Ortaçağ sur kalıntısını incelemek üzere batı yamaçtaki bir açmada da çalışılmıştır.

2002-2003 yıllarında yapılan kazı çalışmaları sonucunda Gülgün Köroğlu Kronolojiyi yeni çalışma verilerine göre şu şekilde tespit etmektedir:

- 0** Modern (Ortadan Kaldırılan Tabaka) XIII. yüzyılın sonu – XIV. yüzyıl
- I** XIII. yüzyılın ilk yarısı
- Ia** XII. yüzyılın ikinci yarısı
- Ib** XI. yüzyıl

(Bildiriler), İzmir 1998, s. 59-67; ayrıca bkz. Gülgün KÖROĞLU; "Yumuktepe Höyüğü Ortaçağ Kazısından Küçük Buluntular", İçel Sanat Kulübü, Temmuz 2002, s. 5-9.

Höyüğün zirvesinde yer alan Ortaçağ tabakaları, Z0, ZI, ZII ve ZIII adı veriler 10 x 10 m boyutlarında genişliği yaklaşık 400 m² yi bulan dört açmada incelenmiştir. Yumuktepe'deki Ortaçağ yapı katlarının (I ve Ia, Ib ve II), höyük üzerinde yaklaşık 2.5 m kalınlığında bir kültür toprağının birikmesine yol açtığı görülmüştür.

Garstang'ın, az sayıdaki yüzey buluntusu ve Marsilya kiremidi adını verdiğini belirttiği, geç dönem yapı katı ile Kûfi yazıtlı cam kaşık, cam kandil, lüster tekniğinde bir kaba ait gövde parçası, kazıma ve boyama tekniklerinde sırlı ve sırsız çanak çömlekler ile sikkeler bulduğunu belirttiği İslâmi dönem (XIV. yüzyıl) olarak adlandırdığı yapı katı, 1993 yılında kaldırıldığından yeni kazılarda görülememiştir. Garstang'ın ortaya koyduğu tabakalanmayı tam olarak değiştirmemek için ortadan kaldırılan yapı katı yeni kazılarda "0" olarak adlandırılmış, ikinci dönem kazı çalışmaları yüzey toprağının hemen altında I ve Ia denilen yapı katının kazılmasıyla başlamıştır. Bu yapı katı da kısmen tahribata uğradığından, sıkıştırılmış toprak tabanlar ile taşları sökülmüş duvar temel kalıntıları şeklinde karşımıza çıkmıştır. Mimarı, daha çok ZII açmasında saptanan kalıntılara göre kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan sıkıştırılmış toprak tabanlı mekânlar ile açmanın güneybatı köşesinde, duvarları büyük boyutlu kesme blok taşların kireç harcıyla birleştirilmesiyle yapılmış, kuzeydoğu-güneybatı yönlü bir yapının kalıntısıdır. Bu yapı, güneyde modern su deposu inşaatı altına doğru uzamaktadır. Yapının doğusunda, batı-doğu yönünde, başı batıya gelecek şekilde yatırılmış bir iskelet saptanmıştır. ZIII açmasında da, -50,-70 cm derinlikte ortaya çıkartılan I ve Ia yapı katı, ZI ve ZII'de olduğu gibi düzenli bir plan vermemektedir.

I ve Ia yapı katında, parçalar halinde ele geçirilerek tümlenebilmiş, ortasında champléve (oyma) tekniğinde bir tavşan olan yeşil sırlı çukur çanak ve çok sayıda renkli sır akıtma ve kazıma tekniklerinin bir arada kullanıldığı çanaklar, yapının tarihlenmesi için önemli buluntulardır. Yine aynı tabakada ele geçen haçlar da

yerleşimin kimliğini yansıtmaması açısından dikkati çekmektedir.⁵⁰ I ve Ia yapı katının altında, boşluk olmaksızın, Ib olarak adlandırılan daha eski bir yapı katı bulunmuştur. Ib, Yumuktepe’de en iyi korunmuş ve en güçlü mimarilerle temsil edilen Ortaçağ tabakasıdır. Kısa zaman aralıklarıyla kendi içinde birkaç evre gösteren bu yapı katının duvarları yaklaşık 1 m kalınlığındaki kesme kalker bloklardan örülüdür. Ancak görüldüğü kadarıyla, modern inşaatlarda kullanılmak üzere duvarlara ait taşlar, büyük ölçüde sökülüp alınmıştır. Bununla birlikte duvar temel çukurlarından kuzeybatı-güneydoğu yönlü çok odalı büyük bir yapı kompleksinin varlığı saptanmıştır.

ZI açmasının kuzeybatı kesiminde kompleks ile bağlantılı, üzerinde çift kanatlı bir kapıya ait söve mili yuvaları bulunan, *in-situ* durumunda bir eşik taşı belirlenmiştir. Bu girişin güneyinde olasılıkla açık bir avluya ait taban ve teras duvarı, doğusunda ise odalara ait olduğu sanılan duvarlar ile bir ocak bulunmuştur.

ZII açmasının güney bölümünde, yapı katı ile ilişkili yaklaşık 3 m kadar genişlikte bir koridor ya da sokak uzanmaktadır. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan bu koridorun kuzey ve güney yanında birkaç evreli olduğu anlaşılan duvarlar bulunmakta ve özellikle bu koridora açılan bir kapı eşiği daha dikkati çekmektedir. Bu yapı katında şimdiye kadar 12 mekân saptanmıştır (B1-B12). Bunlardan çakıl tabanlı ortadakinin (B7) iç avlu olarak kullanılmış olması mümkündür. Bu mekânın çevresinde sıkıştırılmış toprak tabanlı ve duvar temel çukurları kolayca izlenebilen diğer mekânlar yer almaktadır. B4’ün sıkıştırılmış toprak tabanının kaldırılması sırasında, mekânın güneybatı kesiminde zemine oturtulmuş üç adet büyük boyutlarda mermerden oyulmuş depo kabı yuvası ve ZIII açmasında yer alan B4 ve B11 mekânlarında da, zemine gömülü olarak bulunan çok sayıdaki küp parçaları ve kömürleşmiş bitki kalıntıları bu hacimlerin depo amacıyla kullanılmış olduğunu kanıtlar niteliktedir.

⁵⁰ Gülgün KÖROĞLU; a.g.m., s. 62.

Büyük bir bölümü ZIII açmasında açığa çıkarılan B5 ve B12 mekânlarının sağlam temelleri ve batıdaki sökülmeden günümüze ulaşmış *in-situ* ikişerli sıralar halinde kesme kalker blok taş örgülü duvar kalıntısı büyük bir yapıya ait olmalıdır. Bu iki mekâna kuzey ve batıdan eklenmiş üç adet de yan mekân (B4, S10, B11) bulunmaktadır. Uzun bir süre kullanıldığı kesitlerden de izlenebilen B5 mekânında, çok zengin monokrom ve kazıma tekniklerinde çanaklar ve cam kandil, bardak gibi buluntular ele geçmiştir. 1997 yılında, B5 mekânının sıkıştırılmış toprak tabanı altında, 194 cm uzunluk, 50 cm genişlik ve 35 cm yüksekliğindeki pişmiş toprak lahit teknesi içerisinde, batı-doğu yönünde yatırılmış bir iskelet bulunmuştur. İskeletin yanında, koku şişesi, bronzdan kabara biçimli obje ile İmparator II. Basil ile VIII. Konstantin'in birlikte imparator oldukları (976-1035) yıllara tarihlenen bronz sikke vardır. Lahdin doğusunda ve güneyinde üzeri sal taşlarıyla kapatılmış dokuz mezar daha saptanmıştır. Batı-doğu yönünde yatırılmış ölülerin yanlarına, cam koku şişesi, bardak, pişmiş toprak maşrapa, küçük çanak ve bronz bilezik gömü hediyesi olarak bırakılmıştır. Mezarlar üst üste, yan yana gelecek şekilde, tıpkı yapı gibi açmanın doğusunda henüz kazılmayan bölüme doğru devam etmektedir. Mezarlar için özellikle bu mekânın taban altının tercih edilmesi, yapının doğu-batı yönünde uzaması ve birkaç küçük parça halinde dökülmüş duvar resmine ait sıva parçalarının bulunması ve ayrıca Yumuktepe'nin Ib yapı katındaki mimarilerden farklı olarak çift sıra örgülü özenli duvar işçiliğinin seçilmesi bu yapının bir kilise ya da şapele ait olabileceğini düşündürmektedir. Açmanın doğusundaki alanda yapılacak olan kazılarla yapının kimliği belirlenebilecektir.

Ib yapı katında bulunan duvarların bir kısmında, daha erken dönemlere ait sütun, sütun başlığı ve korkuluk levhası gibi işlenmiş mimari parçalarının inşaat malzemesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Devşirme olarak kullanılan mimari plastik parçaları V.-VI. yüzyıl karakteri göstermektedir.⁵¹

Sikke, çanak-çömlek ve diğer küçük buluntular yardımıyla XI. yüzyıla tarihlendirilen Ib yapı katının altında biraz daha erkene indiği düşünülen bir yapı

⁵¹ Gülgün KÖROĞLU; a.g.m., s.63

katı daha vardır. II. yapı katı olarak adlandırdığımız bu yapı katı, Ib kurulurken neredeyse tümüyle yok edilmiştir. Ib mimarisinin derin temel çukurları, II. yapı katını da aşmış daha altta bulunan Demir Çağ tabakası içlerine kadar inmiştir. ZII açmasında Ib yapı katındaki mekânların kaldırmasından sonra, Ib'nin en erken evresine veya II. yapı katına ait olduğu düşünülen, düzgün kesme taşlardan yapılmış bir platform (-1.79,-1.90 m) ve çevresinde de muhtemelen I ve Ia yapı katına tarihlenen çöp çukurları ortaya çıkarılmıştır. Taş platformun bulunduğu alan, ancak -40, -50 cm daha derinde bir atık su sistemi ve kanalı belirlenmiştir. Kalker taşlardan yapılmış güneydoğu-kuzeybatı yönde uzayan 8.35 m uzunluğunda ve 28 cm genişliğindedir. Yüzey toprağından 2.10 ile 2.25 m derinde belirlenen kanal, kuzeyde fonksiyonu henüz tam olarak anlaşılabilen 1 x 1.72 m boyutlarında hazne olarak nitelendirilecek yan yana iki dikdörtgen hücre/hazne kalıntısı ile birleşmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla, B4 mekânının güneybatı köşesinin altında bulunan bu hazneler atık su sistemiyle bağlantılıdır ve güneydoğu yönde akmaktadır. Gelişmiş bir mimariye sahip olan bu atık su sisteminin, Ib veya II. yapı katına ait olması mümkündür. Bu konudaki stratigrafik veriler ise henüz yeterince açık değildir.

Bir sokağın her iki yanında, kalın duvarlı çok odalı bir mimariye sahip olduğu anlaşılan Ib yapı katının çevresinin bir sur ile kuşatıldığı, batı yamaç açmasında ortaya çıkan kalıntılar ile doğrulanmıştır. Daha önce Lloyd'un "enclosure wall" olarak tanımlayıp İslâmî döneme tarihlediği ve Garstang'ın da belirleyip plana işlediği bu sur kalıntısı, küçük dere taşlarının kireç harcı ile örülüp, ön yüzlerinde kesme kalker bloklar ile kaplanmasıyla inşa edilmiştir.⁵²

⁵² Gülgün KÖROĞLU; a.g.m., s.63

Yumuktepe Höyüğünün Ortaçağ yapı katlarını şu şekildi tarihleyebiliriz:

Garstang'ın kitabında kûfi yazılı cam buluntular, lüster tekniğinde çanak parçası ile varlığından kısaca söz ettiği İslâmi tabakalar park çalışmalarında kaldırıldığından, II. dönem kazılarında görülememiştir. ZIII açmasının duvar temel çukurunda bulunan, üzerinde sfenksli bordür ve Çin pagodalarına benzer mimari bezemelerin emay tekniğinde işlendiği cam kandil ile İçel Arkeoloji Müzesi'nde bulunan lüster tekniğindeki çanak parçası, bu tabakayla ilişkili olmalıdır. I ve Ia yapı katında sikke ele geçmediğinden tarihleme, çanak çömlek buluntularının diğer Bizans merkezleriyle karşılaştırılması yoluna gidilmiştir. Benzer buluntular XII. yüzyıl ortaları ve XIII. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir. Ib yapı katı ise evreleriyle birlikte sikke ve diğer buluntuların yardımıyla X. yüzyıl son çeyreği ile XI. yüzyıla aittir. II. yapı katının tarihini verecek henüz buluntu olmadığından tarihleme yapmak doğru görülmemektedir. Ib yapı katının duvarlarında devşirme olarak kullanılmış mimari plastiğin, bu yapı katına ait olduğunu söylemek için de kanıt yoktur. Yumuktepe'de 1998 yılında bulunan Iustinianus dönemine ait sikkeden başka Erken Bizans dönemine inen buluntu ise henüz yoktur.

Kilikya Bölgesi'nin X.-XIV. yüzyıllar arasındaki tarihiyle Yumuktepe Höyüğündeki Bizans yerleşiminin tarihi geçmişi yakından bağlantılıdır. Bölgenin X.-XIV. yüzyıllardaki tarihi şöyledir: Arap akınlarında ve işgallerinden sonra 963 yılında Bizans İmparatoru II. Nikephoras Phokas, bölgeyi ele geçirmiş ve Tarsus'ta strategos (askeri-vali) yönetiminde 5000 askeri olan bir garnizon kurulmuştur. Bölge 1085'e kadar Bizans'ın yönetiminde kalmış, daha sonra Bizans'a tâbi Ermeni prensliklerinin eline geçmiştir. 1375 yılında ise bölgeye Memlûklar hakim olmuşlardır.

Yumuktepe Höyüğü, çevresindeki düz ovaya hakim, tek yükselti olduğundan, Bizans'ın bölgeye hakim olduğu X. yüzyıl sonlarında bir kale olarak kurulmuş olmalıdır. Bizans döneminde Mersin ve özellikle Yumuktepe'nin de sınırları içinde yer aldığı, başşehri Tarsus olan Kilikya Bölgesinin, Hıristiyan dönemi mimarisini inceleyen yayımlar, bölgenin Müslüman Arap akınlarına maruz

kaldığı VII. yüzyıldan öncesine ait dönem üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bölgenin Bizans, Ermeni, Haçlı ve Araplar arasında sık sık el değiştirdiği X.-XIV. yüzyıllar arasındaki döneme ilişkin yerleşim ve mimari ise, Toroslar üzerindeki Ermeni kaleleri hariç yeterince bilinmemektedir. Yumuktepe Höyüğü, Garstang'ın ve özellikle de ikinci dönem kazılarının ortaya çıkardığı mimari ve zengin küçük buluntular eşliğinde, bölgenin yeterince tanınmayan X.-XIV. yüzyıllar arasındaki dönemine ışık tutacak verilere sahip olması açısından dikkat çekicidir.

Yumuktepe'nin oldukça canlı I. yapı katıyla eşitlediğimiz XI. yüzyılda Yumuktepe Bizanslıların elinde kalmıştır. 2002 – 2003 yıllarında yapılan kazı çalışmalarının ışığında, Yumuktepe Ia ve I. yapı katının Ermeni Prensligi ve Krallığı dönemine ait olduğunu sikke buluntuları sayesinde söylemek mümkün olmuştur. Gülgün Köroğlu, halkın etnik yapısı bilinmemekle birlikte, haç sarkaç ve rölikerlerin olması, mezarların batı – doğu yönünde yatırılması sebebiyle burada Hıristiyan bir halkın yaşadığını belirtmektedir. Garstang'ın değindiği, bazı buluntuların da işaret ettiği İslâmi yapı katı da XIV. yüzyılda bölgeye hakim olan Memlûklar'a ait olmalıdır.

III. KATALOG

Katalog No: 1

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 AAK Z IIb

Yükseklik: 3,3 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 1 cm

Hamur Rengi: 7.5 R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10 YR 8/2 (Beyaz-Krem)

Sır Rengi: 5Y 8/3 - 8/4 (Soluk Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek renk sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

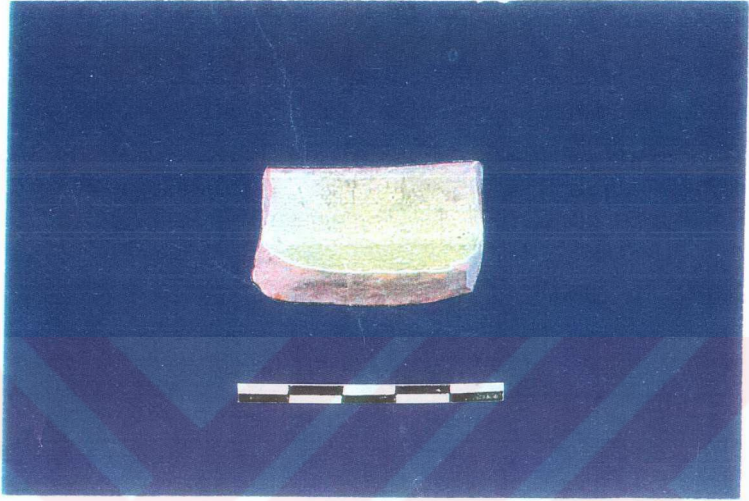
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

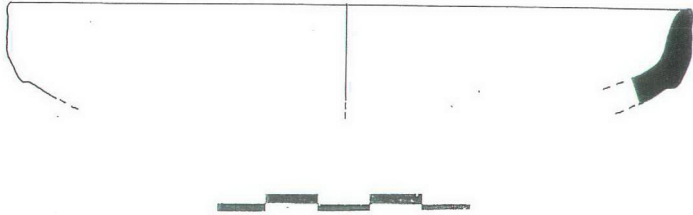
Tanımı: Basit ağızlı kenarlı, yuvarlak dudaklı olan kaptı, ağız kenarı hafif bir şekilde içe kapanmaktadır. Küresel gövdeli ve kenarları dışa açılarak yükselmektedir. Keskin omurgalı olan kabın iç yüzeyi, 5Y 8/3 - 8/4 (Soluk Sarı) renginde olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945. fig 42b., s. 142.

RESİM 1

ÇİZİM 1

Katalog No: 2

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.97 ZIII d

Yükseklik: 3,9 cm

Ağız Çapı: 18 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 7.5 YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10 YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5G 5/2 (Yeşilimsi Gri)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

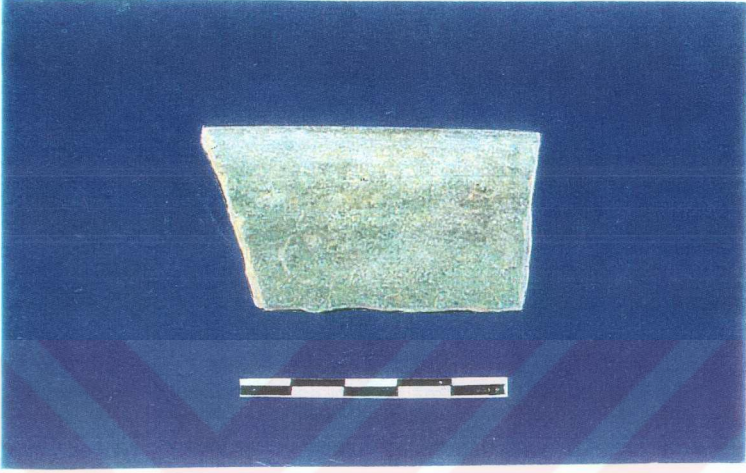
Pişme: İyi

Katkı Kireç

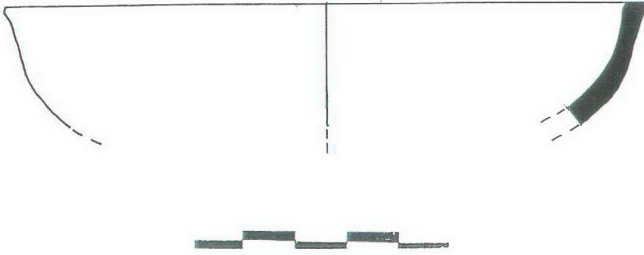
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalı olan kapın iç yüzeyi, 10 YR 8/3 (Krem) rengi astar üzerine, 5G 5/2 (Yeşilimsi Gri) renginde homojen olmayan sır ile bezenmiştir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945; Arthur Lane; "Medieval Finds at Al Mina in North Syria", Archaeologia 87, 1937, fig.25, s. 72.

RESİM 2

ÇİZİM 2

Katalog No: 3

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.52 AAL

Yükseklik: 6,1 cm

Ağız Çapı: 20,2 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/2 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/2 (Krem-Yeşil)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

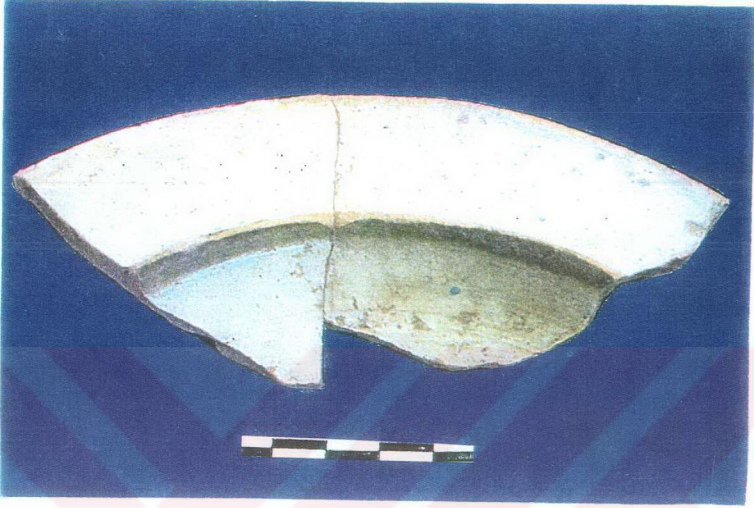
Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum

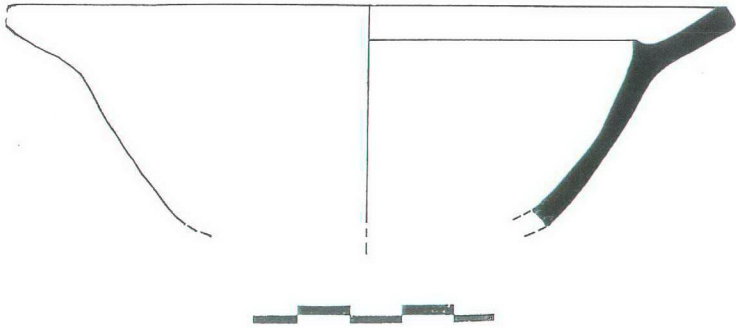
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Kabın iç yüzeyi 10YR 8/2 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/2 (Krem-Yeşil) renginde sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX; Arthur Lane; "Medieval Finds at Al Mina in North Syria", Archaeologia 87, 1937, fig. 83 a, b. s.95

RESİM 3

ÇİZİM 3

Katalog No: 4

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93. Z II AAH

Yükseklik: 3,7 cm

Ağız Çapı: 26 cm

Kalınlık: 0,9-1,1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 5YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 5YR 8/1 (Beyaz)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum

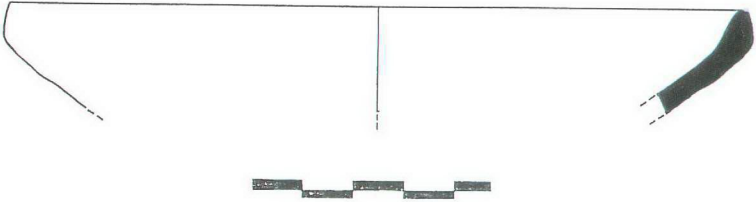
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe doğru kapanan çanağın dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Kabın iç yüzeyi 5YR 8/1 (Beyaz) renginde astarlanmış olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s.125. fig a,b,c.

RESİM 4

ÇİZİM 4

Katalog No: 5

Buluntu Yeri ve Yılı: YT. 93 Yamaç 1 AAK

Yükseklik: 5 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,9-1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç:

Kabın Formu: Çanak

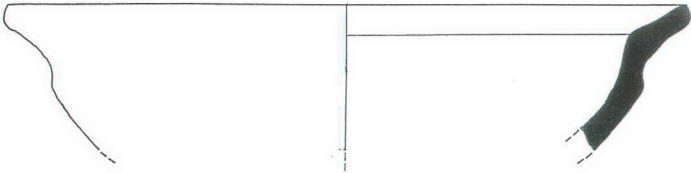
Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli, dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine sırlıdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945. s. 35, fig. 1a.

RESİM 5

ÇİZİM 5

Katalog No: 6

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.38 ZIIc AAI

Yükseklik: 4,2 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,5-0,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç:

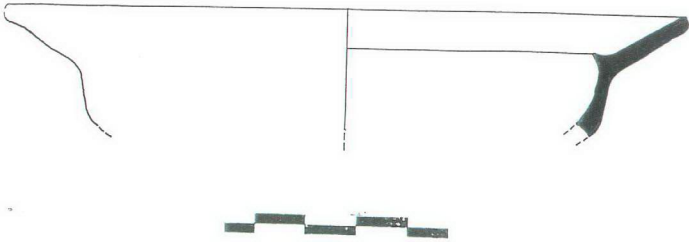
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine sırlıdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945. s.148, fig a,b,g.

RESİM 6

ÇİZİM 6

Katalog No: 7

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93

Yükseklik: 2,5 cm

Ağız Çapı: 21 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

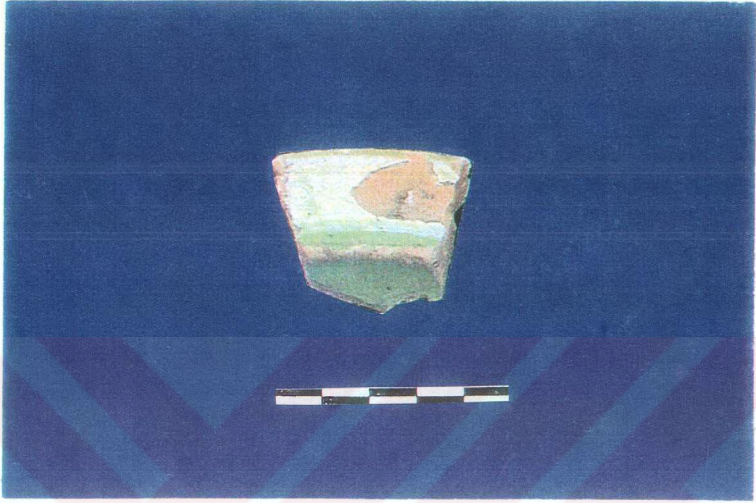
Pişme: İyi

Katlı İnce Kum

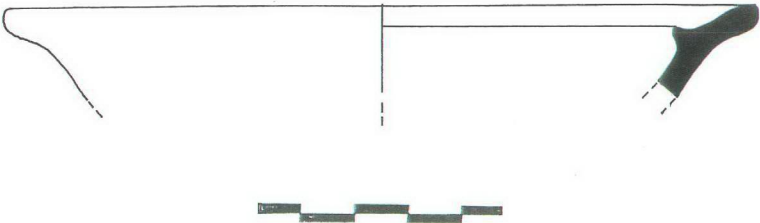
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine sırlıdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery"Corinth IX,1945, s.45, fig. 2; F.O. Waagé, " The Roman &Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), Plate VIII, 118.

RESİM 7

ÇİZİM 7

Katalog No: 8

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.50 Yamaç 1 AAL

Yükseklik: 4,1 cm

Ağız Çapı: 22 cm

Kalınlık: 0,5-07 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 7/1 (Gri-Yeşil)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

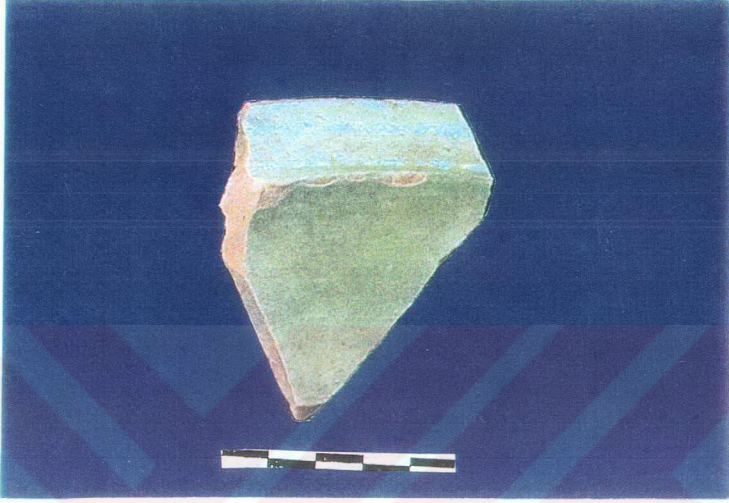
Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum

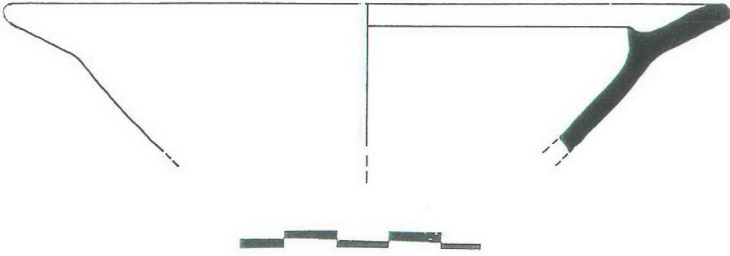
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Kabın iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 7/1 (Gri-Yeşil) renginde sır ile bezenmiş, dış yüzeyi belirli bir yere kadar şeffaf sır ile kaplanmıştır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s.148, fig 1a, F.O. Waagé, "The Roman & Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), Plate VIII, 62 a.

RESİM 8

ÇİZİM 8

Katalog No: 9

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIIc-d ABD

Yükseklik: 2,8 cm

Ağız Çapı: 25 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 8/3 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

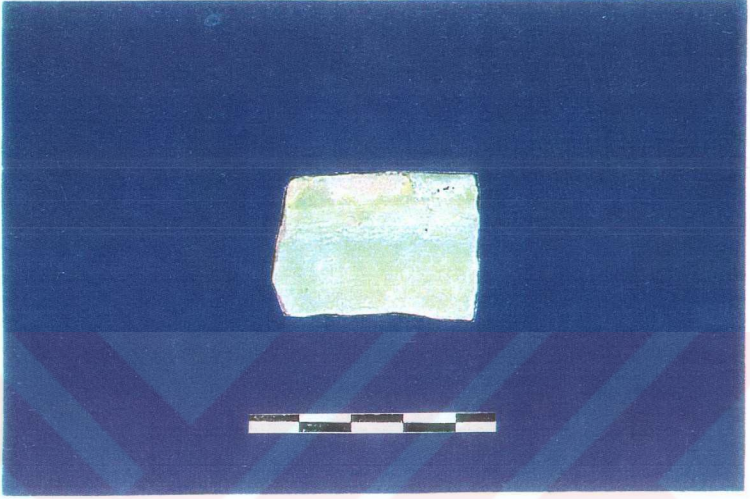
Pişme: İyi

Katkı Kireç:

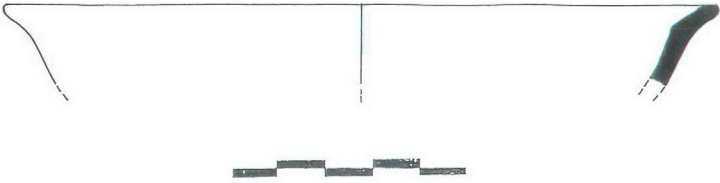
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli, dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine sırlıdır.

RESİM 9

ÇİZİM 9

Katalog No: 10

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.95 AAG

Yükseklik: 5,9 cm

Ağız Çapı: 22 cm

Kalınlık: 0,5-07 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5G 7/1 – 5BG 7/1 (Griimsi Yeşil)

Bezeme Tekniğı: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

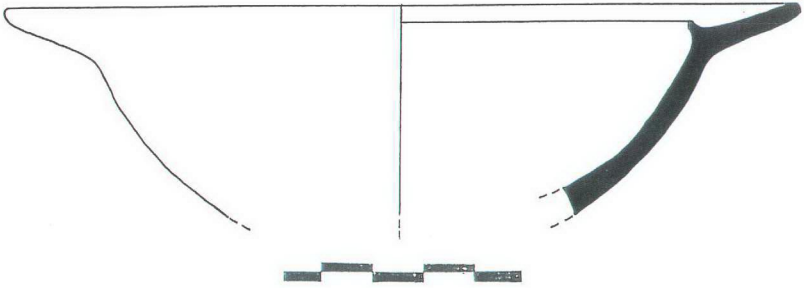
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde krem astar üzerine 5G 7/1 – 5BG 7/1 (Griimsi Yeşil) renginde sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

RESİM 10

ÇİZİM 10

Katalog No: 11

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZII a-b ABD

Yükseklik: 3,5 cm

Ağız Çapı: 18 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 7/8-6/8 (Kırmızmsı Sarı)

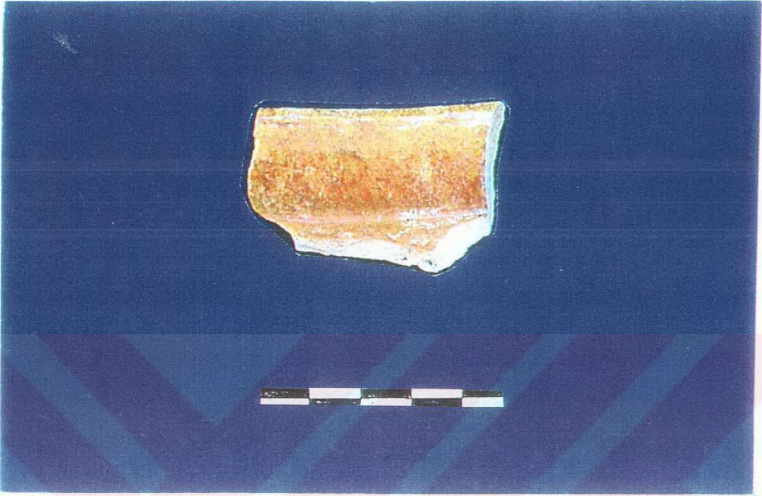
Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

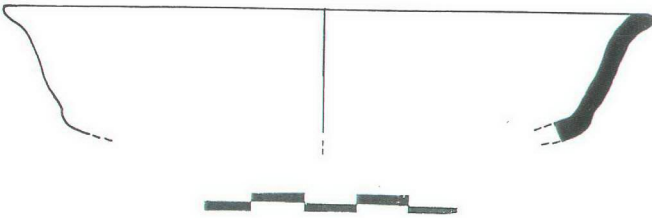
Katkı: İnce Kum

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalıdır. Kabın iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 7.5YR 7/8-6/8 (Kırmızmsı Sarı) renginde sır ile bezenmiştir.

RESİM 11

ÇİZİM 11

Katalog No: 12

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93, ZIId AAJ

Yükseklik: 4,3 cm

Ağız Çapı: 18 cm

Kalınlık: 0,6-0,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı: Kireç

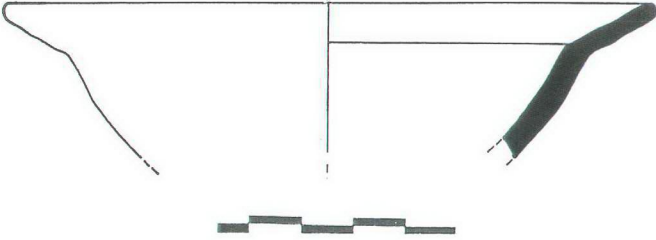
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, sırlı olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 145, fig. 8b; F.O. Waagé, "The Roman & Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), s.279, Plate VIII, 232.

RESİM 12

ÇİZİM 12

Katalog No: 13

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zİb ABO

Yükseklik: 4,7 cm

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Kaide Çapı: 13

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5G 7/2 (Yeşil)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

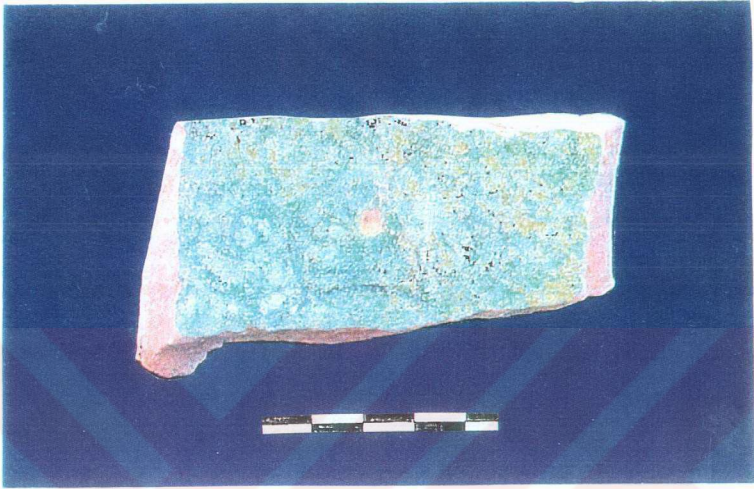
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

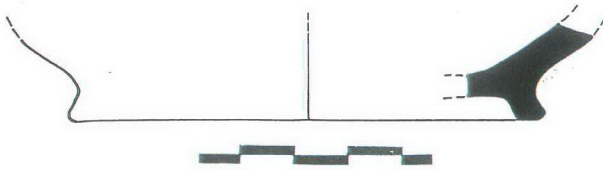
Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli, hamur kalınlığı merkeze doğru incelen kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, homojen olmayan 5G 7/2 (Yeşil) renginde sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 25, fig. 98. Arthur Lane; "Medieval Finds at Al Mina in North Syria", Archaeologia 87, 1937.

RESİM 13

ÇİZİM 13

Katalog No: 14

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIId AAY

Yükseklik: 2,3 cm

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Kaide Çapı: 13

Hamur Rengi: 5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı: Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kapta, kaide kısmı dışarı doğru ikili çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru aynı kalınlıkta devam eden kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, renginde sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 98, fig.a.

RESİM 14

ÇİZİM 14

Katalog No: 15

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIIb AAK

Yükseklik: 5 cm

Ağız Çapı:30 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

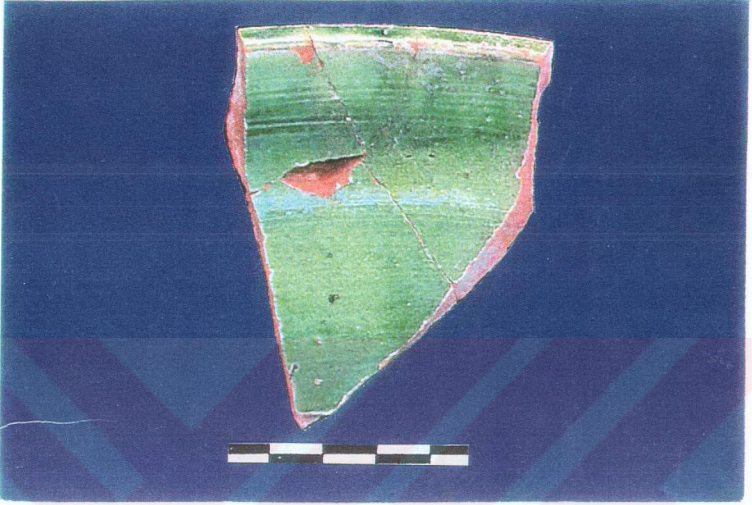
Pişme: İyi

Katkı Kireç

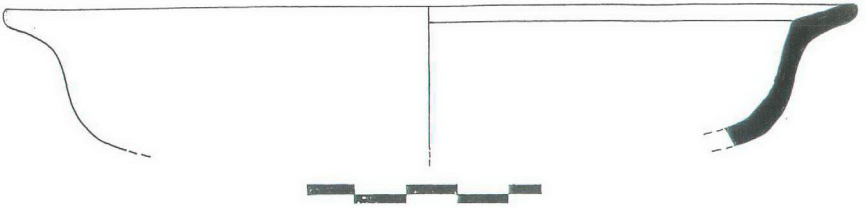
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli, keskin omurgalı, dış yüzeyi sırsız, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine sırlıdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 98, fig.25; F.O. Waagé, "The Roman & Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), s.279, Plate VIII, 115.

RESİM 15

çizim 15

Katalog No: 16

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZII AAH

Yükseklik: 4,3 cm

Ağız Çapı: 28

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 4/4 (Koyu Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

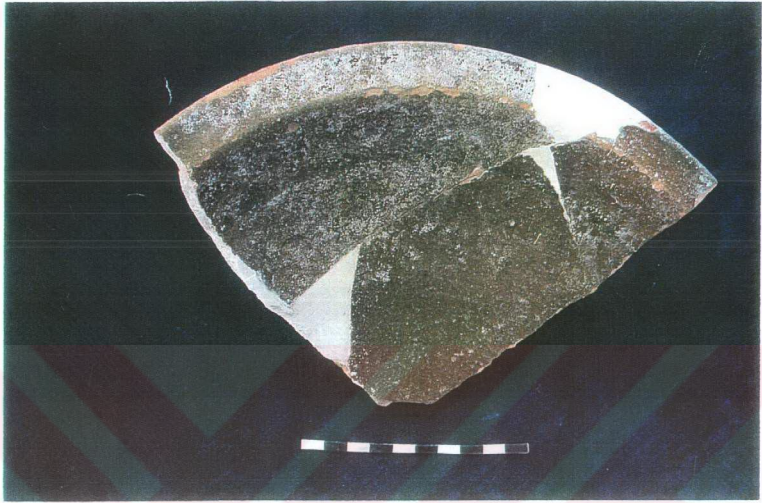
Pişme: İyi

Katlı Kireç

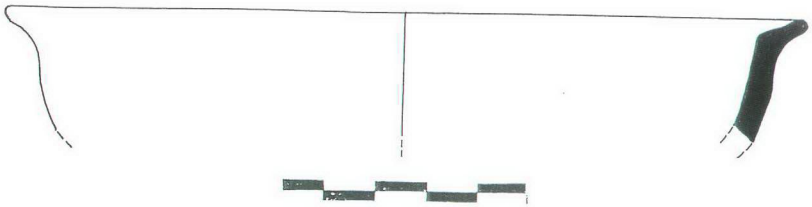
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renğinde astar üzerine 7.5YR 4/4 (Koyu Kahverengi) renğinde homojen olmayan sır ile bezenmiştir. Dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, F.O. Waagé, “ The Roman &Byzantine Pottery”, Hesperia II (1933), s.279, Plate VIII, 115.

RESİM 16

ÇİZİM 16

Katalog No: 17

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİd AAD

Yükseklik: 3,1 cm

Kaide Yüksekliği: 0,9 cm

Kalınlık: 1,5 cm

Kaide Çapı: 14 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

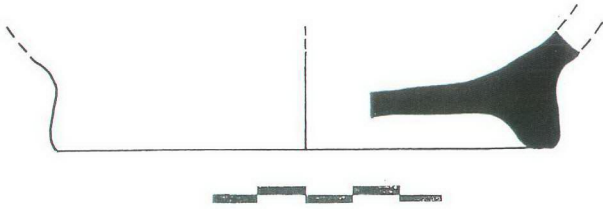
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru incelenerek devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, renginde sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

RESİM 17

ÇİZİM 17

Katalog No: 18

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIIc-d ABC

Yükseklik: 4,3 cm

Ağız Çapı: 28 cm

Kalınlık: 0,8 cm

İlamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

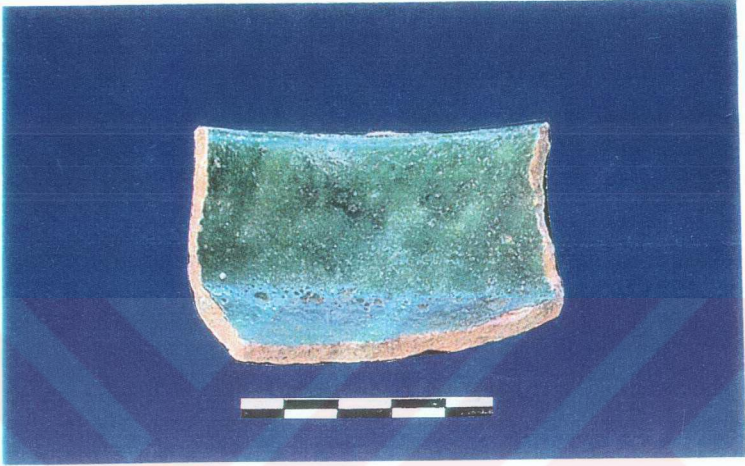
Pişme: İyi

Katkı Kireç

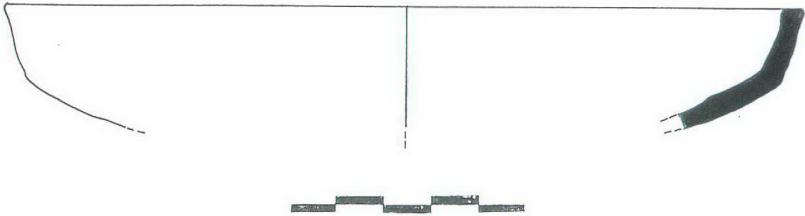
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renğinde astar üzerine homojen olmayan sırlıdır.

Benzerleri: C.I.L.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 98, fig. 105. F.O. Waagé, "The Roman & Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), s. 279, Plate VIII, 175.

RESİM 18

ÇİZİM 18

Katalog No: 19

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZI b-d ABO

Yükseklik: 5,5 cm

Ağız Çapı: 17 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

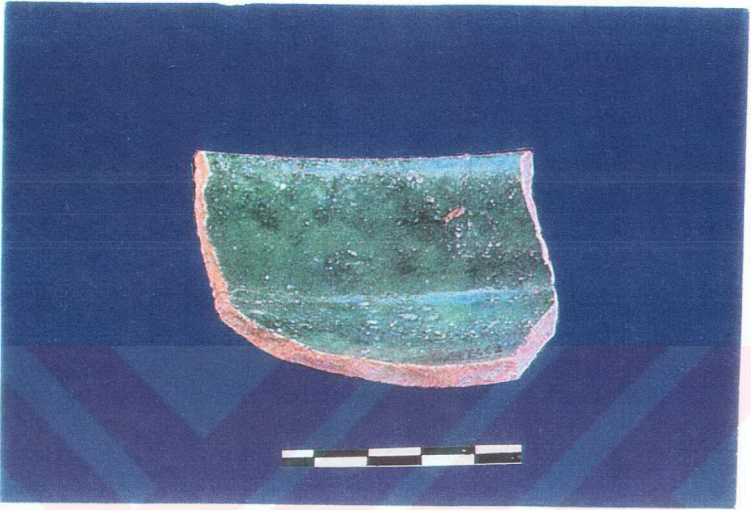
Pişme: İyi

Katkı Kireç

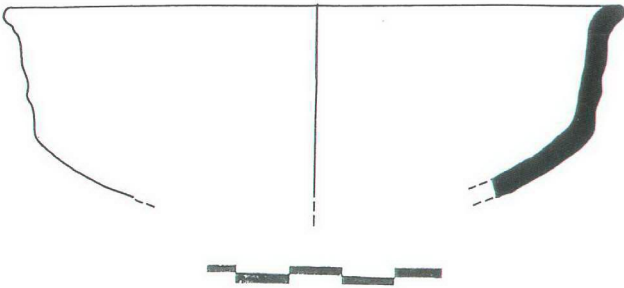
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renğinde astar üzerine, homojen olmayan sırlıdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, F.O. Waagé, "The Roman & Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), s.279, Plate VIII, 145.

RESİM 19

ÇİZİM 19

Katalog No: 20

Buluntu Yeri ve Yılı:

Yükseklik: 3 cm

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Kalınlık: 1,2 cm

Kaide Çapı: 12

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4-8/6 (Pembe-Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

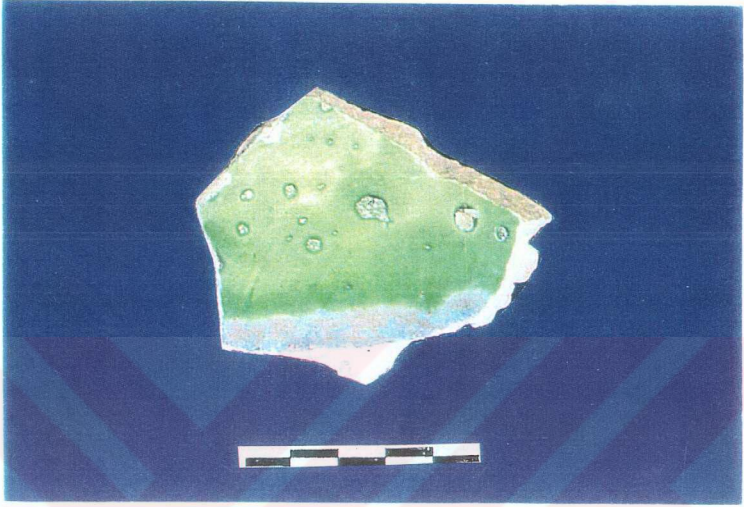
Pişme: İyi

Katkı Kireç

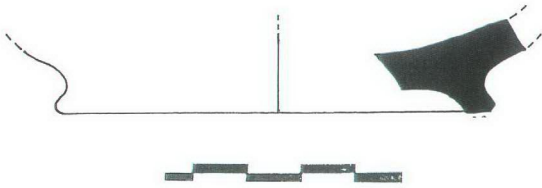
Kabın Formu: Çanak

Tanımı : Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, renginde yer yer bozulmalara uğramış homojen olmayana sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945; F.O. Waagé, "The Roman & Byzantine Pottery", Hesperia II (1933), s.279, Plate VIII, 109.

RESİM 20

ÇİZİM 20

Katalog No: 21

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zld AAD

Yükseklik: 2,4 cm

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Kaide Çapı: 12

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5G R/2 (Soluk Yeşil)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

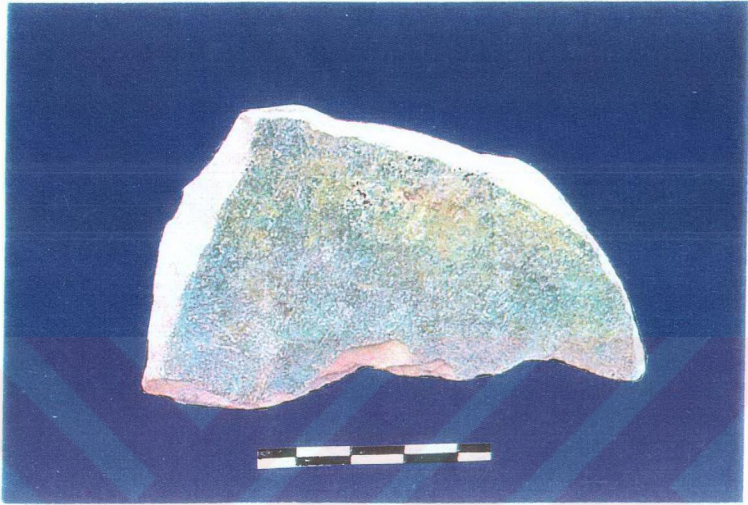
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

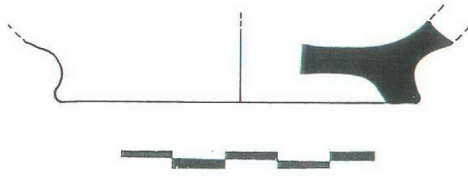
Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru yukarıya eğim yaparak ve incelerek devam etmekte merkez noktada kalınlaşıyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5G R/2 (Soluk Yeşil) renginde bozulmalara uğramış homojen olmayan sırla bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s.28, fig a.b.g.

RESİM 21

ÇİZİM 21

Katalog No: 22

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zib ABO

Yükseklik: 2,2 cm

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 10

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/9-8/8 (Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

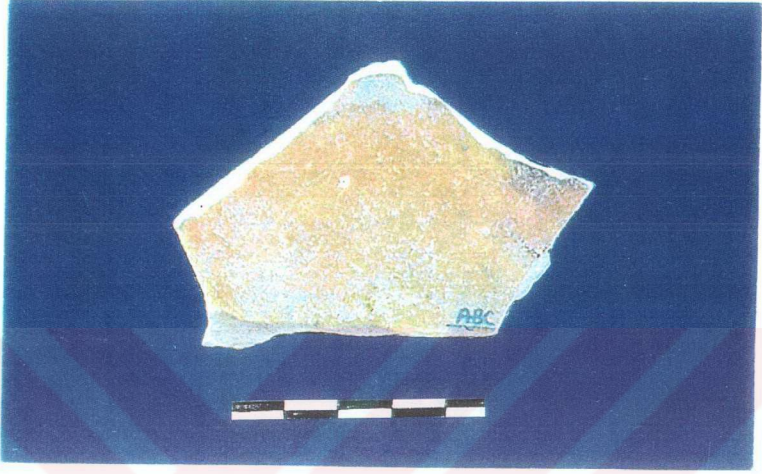
Pişme: İyi

Katkı Kireç

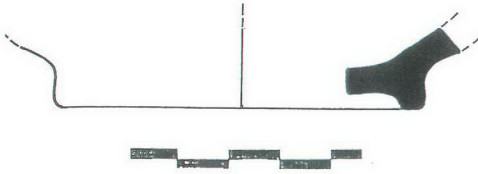
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru aynı kalınlıkta devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 8/9-8/8 (Sarı) renginde bozulmalara uğramış homojen olmayan sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s.75, fig. g.

RESİM 22

ÇİZİM 22

Katalog No: 23

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.

Yükseklik: 5 cm

Kaide Yüksekliği: 0,8 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Kaide Çapı: 7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 8/2 (Yeşil)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

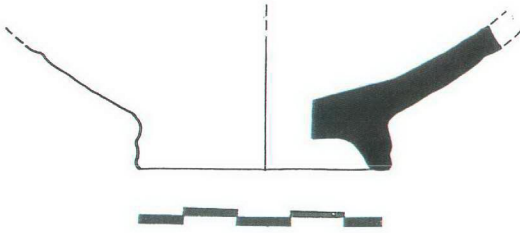
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, kaide kısmı dışa doğru ikili çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 8/2 (Yeşil) renginde bozulmalara uğramış ve kabın dip kısmında dökülmüş olan sır ile bezenmiş olup, dış yüzeyi sursızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 78, fig. 25.

RESİM 23

ÇİZİM 23

Katalog No: 24

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİİb AAY

Yükseklik: 3,3 cm

Ağız Çapı: 28

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 7/6-7/8 (Kırmızimsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

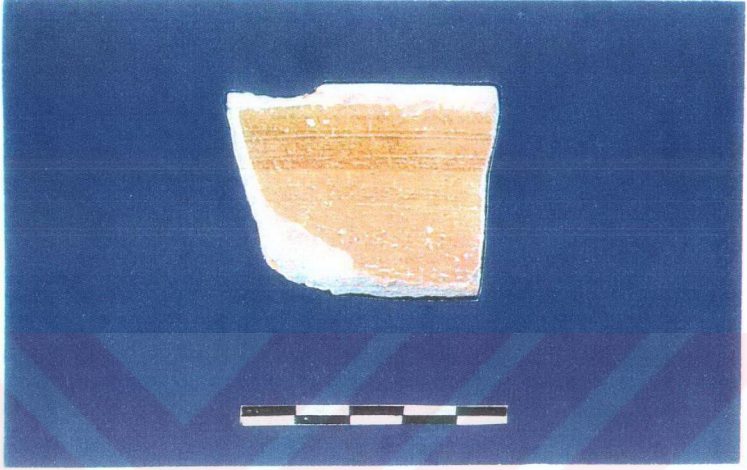
Pişme: İyi

Katkı Kireç

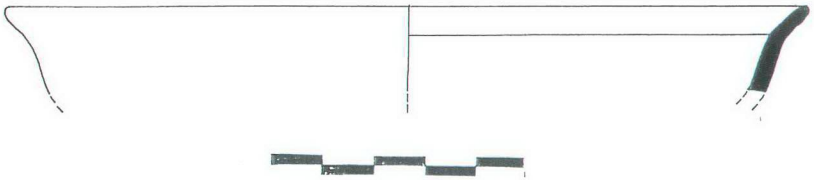
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli olan kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine 7.5YR 7/6-7/8 (Kırmızimsı Sarı) renginde sır ile bezenmiştir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s.75, fig25.

RESİM 24

ÇİZİM 24

Katalog No: 25

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zld AAD

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 2,2 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 12

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 5/1 (Griimsi Yeşil) – 5Y 8/4 (Soluk Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

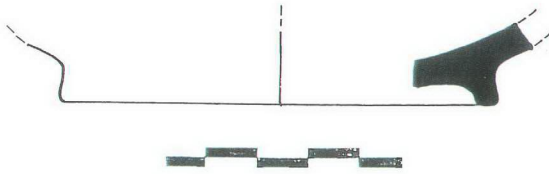
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kapta, kaide kısmı içe doğru hafif bir çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 5/1 (Griimsi Yeşil) ve 5Y 8/4 (Soluk Sarı) renginde bozulmalara uğramış sır ile kaplanmış olup, dış yüzeyi sırsızdır.

RESİM 25

ÇİZİM 25

Katalog No: 26

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİd AAD

Kaide Yüksekliği: 1 cm

Yükseklik: 2,2 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/6-6/8 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: Orta

Katkı Kireç

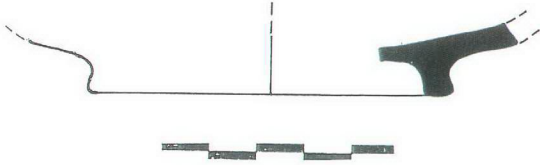
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptı, hamur kalınlığı merkeze doğru incelererek devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, renginde homojen olmayan yer yer bozulmalara uğramış sır ile kaplanmış olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 26, fig. 25.

RESİM 26

ÇİZİM 26

Katalog No: 27

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zld AAD

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Yükseklik: 3 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 9

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 4/1 (Koyu Yeşilimsi Gri)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

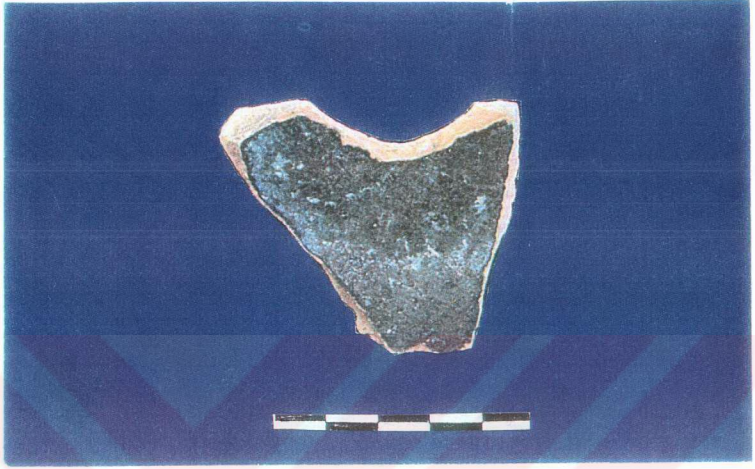
Pişme: İyi

Katkı Kireç

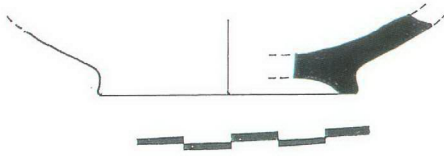
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kaptı, hamur kalınlığı merkeze doğru aynı kalınlıkta devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5BG 4/1 (Koyu Yeşilimsi Gri) renginde homojen olmayan yer yer bozulmalara uğramış sır ile kaplanmış olup, dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s.93, fig. 34a.

RESİM 27

ÇİZİM 27

Katalog No: 28

Buluntu Yeri ve Yılı: YT

Yükseklik: 5,9 cm

Ağız Çapı: 24

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/6-7/8 (Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

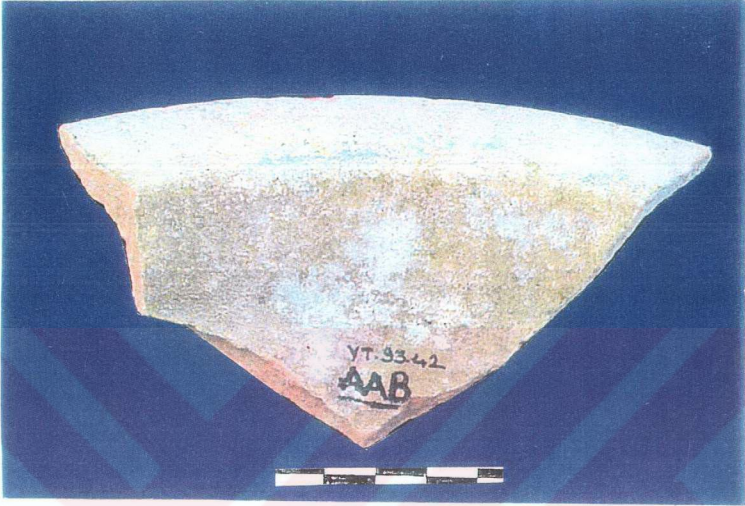
Pişme: İyi

Katkı Kireç

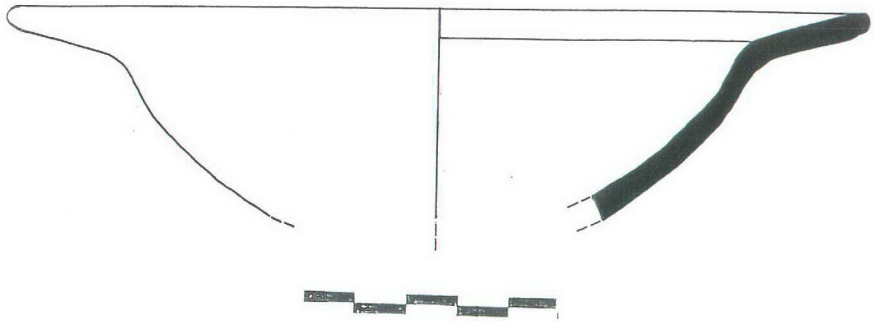
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profilli, dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 7/6-7/8 (Sarı) renginde yer yer bozulmalara uğramış homojen olmayan sır ile bezenmiştir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 93, fig. a, d, e.

RESİM 28

ÇİZİM 28

Katalog No: 29

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIa AAA

Yükseklik: 3 cm

Ağız Çapı: 20

Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 5/3 (Zeytin Yeşili)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

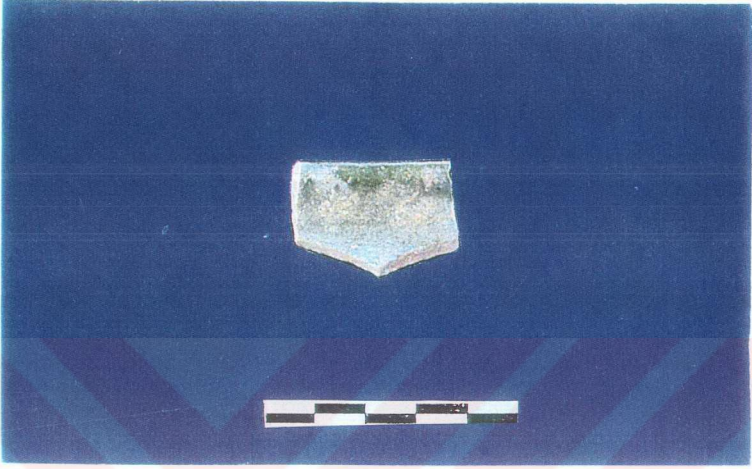
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

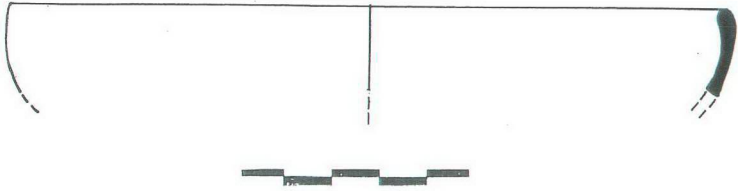
Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine 5Y 5/3 (Zeytin Yeşili) renginde sır ile bezenmiştir. Sır sadece ağız kısmında kalmış olup, diğer yerlerde bozulmalara uğramıştır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945; F.O. Waagé; "The Roman & Byzantine Pottery"; Hesperia II (1933), Plate VIII., fig. 43.

RESİM 29

ÇİZİM 29

Katalog No: 30

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIIc-d ABC

Yükseklik: 5,7 cm

Ağız Çapı: 28 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 8/2 (Beyazımsı Yeşil) – 5R 8/3 (Soluk Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

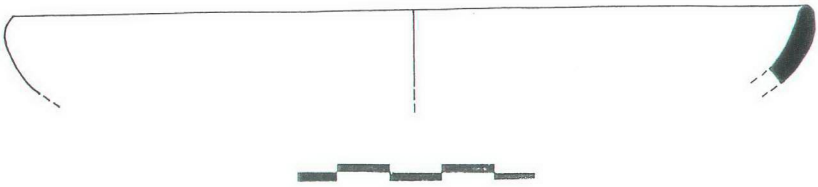
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 8/2 (Beyazımsı Yeşil) ve 5R 8/3 (Soluk Sarı) renginde sır ile bezenmiştir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 28, fig. 5.

RESİM 30

ÇİZİM 30

Katalog No: 31

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 II. Yapı Katı ABC

Yükseklik: 3 cm

Ağız Çapı: 28 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/4 (Soluk Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/2 (Beyaz)

Sır Rengi: 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

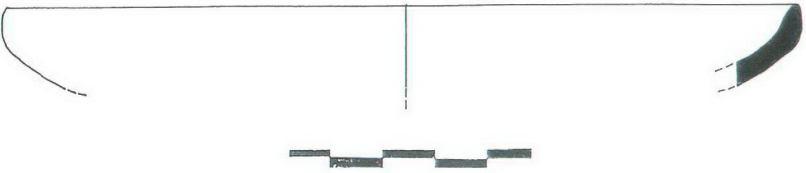
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın. İç yüzeyi 10YR 8/2 (Beyaz) renginde astar üzerine, 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır ile bezenmiş olup, ağız kısmı astar rengine boyanmıştır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s.25, fig e.

RESİM 31

ÇİZİM 31

Katalog No: 32

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zlc AAC

Yükseklik: 2 cm

Ağız Çapı: 20 cm

Kalınlık: 1 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 7/8 (Sarı)

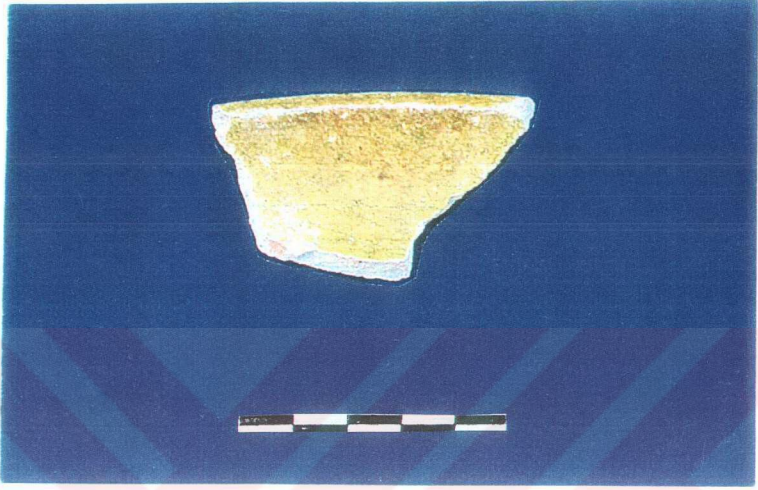
Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

Pişme: İyi

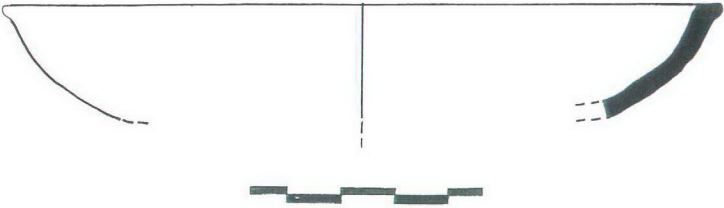
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalı olan kabın dış yüzeyi sırsız olup iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 7/8 (Sarı) renginde homojen olmayan ve yer yer bozulmuş olan sır ile bezenmiştir.

RESİM 32

ÇİZİM 32

Katalog No: 33

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.96.ZIII

Yükseklik: 2,5 cm

Ağız Çapı: 28 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 (Açık Kırmızımsı Kahverengi)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi:

Bezeme Tekniği: Tek Renk Sırlı (Monokrom)

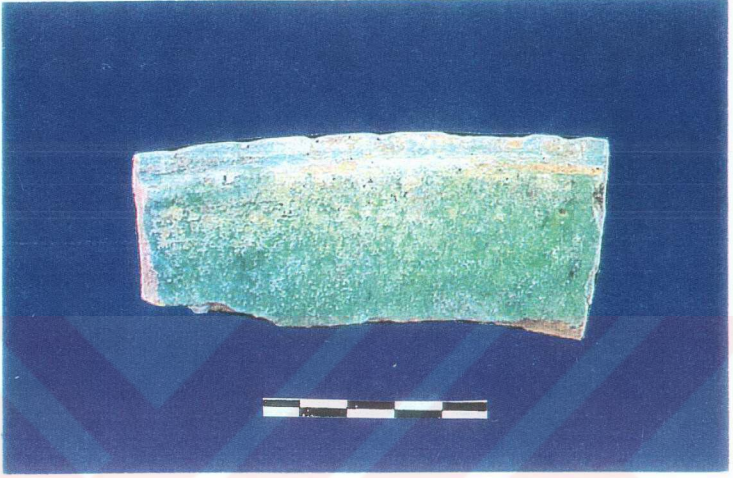
Pişme: Orta

Katkı Kireç

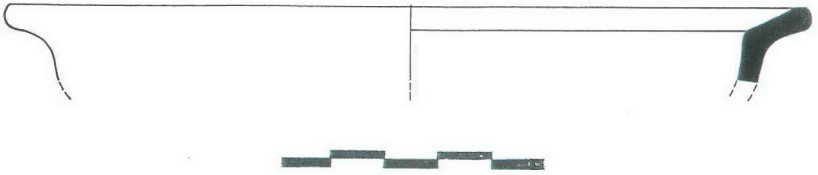
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik ağız kenarlı, kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif içbükey profillidir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine sırlıdır. Kabın ağız kısmında çentik bezeme söz konusudur.

RESİM 33

ÇİZİM 33

Katalog No: 34

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zİb ABN

Yükseklik: 4,6 cm

Ağız Çapı: 28

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 6/3 (Zeytin Yeşili) – 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalı olan kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astarlanmıştır. 5Y 6/3 (Zeytin Yeşili) renginde sır üzerine, 7.5YR 5/6 (Kahverengi) renginde diyagonal olarak uzanan çizginin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 98, fig. 75

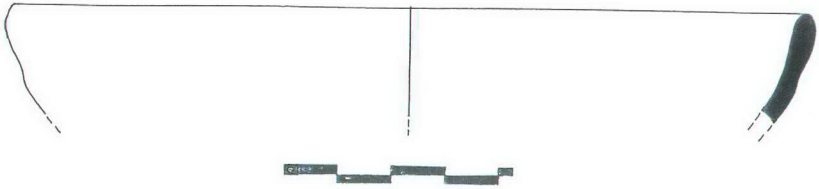
SEMA,BİLİCİ (1998); “Antalya ve Bodrum Müzeleri’ndeki Champlevé Dekorlu Bizans Seramikleri”, Adalya III, s. 223-229.

SEMA,BİLİCİ (1998-2000); “Anadolu’dan Ege Tipinde Sualtı Buluntusu Bir Grup Bizans Seramiği”, Adalya IV, s. 259-270.

SEMA,BİLİCİ (2001); “Alanya Tersanesi Seramik Buluntuları”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü V. Ortaçağ Türk Dönemi Kazı ve Araştırma Sempozyumu Bildirileri, s.107-111.

RESİM 34

ÇİZİM 34

Katalog No: 35

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIa AAG

Yükseklik: 2,8 cm

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Kaide Çapı: 13 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/4 (Sarı) – 10R 4/8 (Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

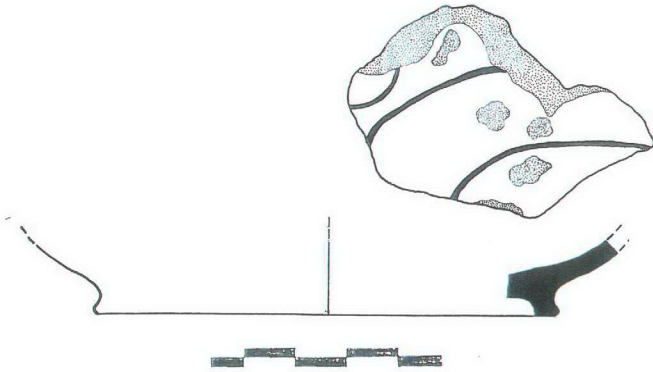
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 8/4 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 10R 4/8 (Kırmızı) renginde diyagonal olarak uzanan ve spiral kıvrımlar oluşturan çizgilerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

RESİM 35

ÇİZİM 35

Katalog No: 36

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zlc AAC

Yükseklik: 5,1 cm

Kaide Yüksekliği: 1,1 cm

Kalınlık: 1 cm

Kaide Çapı: 12 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/2 (Beyaz)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı)– 10R 5/8 (Kırmızı)

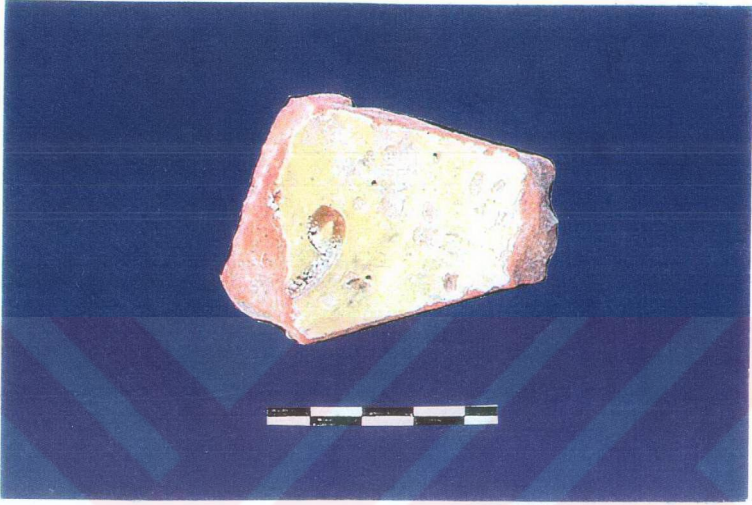
Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

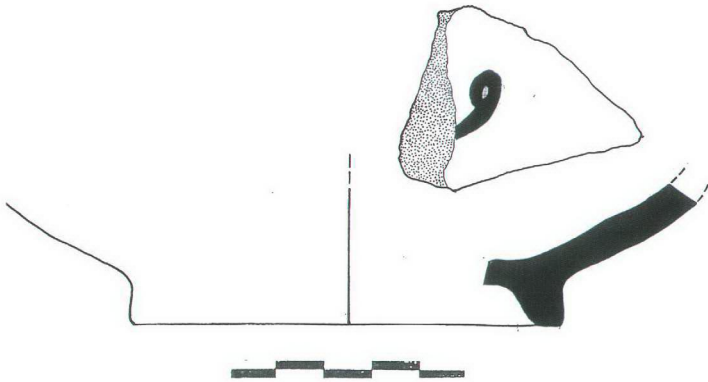
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru incelenerek devam ediyor olmalıdır. Kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/2 (Beyaz) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 10R 5/8 (Kırmızı) renginde stilize bitkisel motiflerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

RESİM 36

ÇİZİM 36

Katalog No: 37

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.95 Z0

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Yükseklik: 2,5 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Kaide Çapı: 16 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Grimsi Zeytin Yeşili)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito) - Derin Oyma (Champlevé)

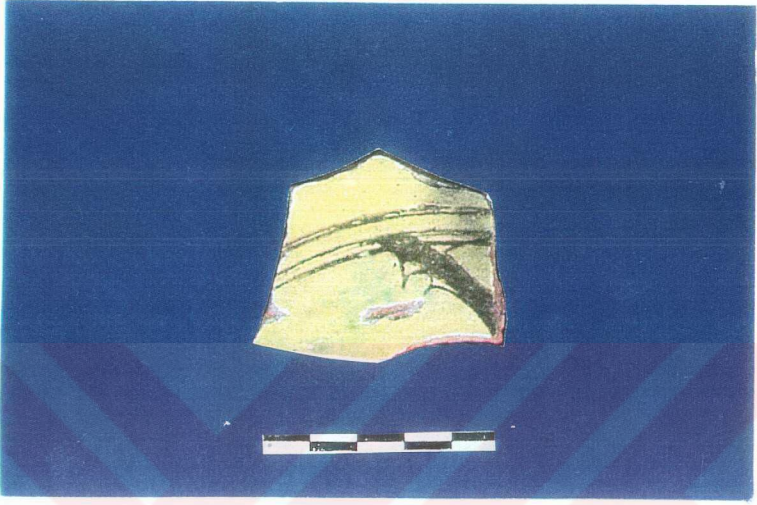
Pişme: İyi

Katkı İnce Kum

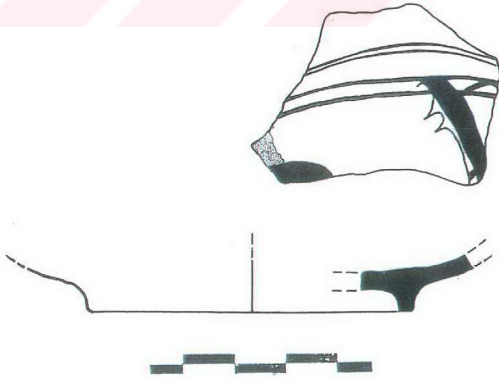
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, kaide kısmı dışa doğru çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Grimsi Zeytin Yeşili) renginde spiral kıvrımların ve stilize bikisel motiflerin tneydana getirdiği bezemeye sahiptir.

RESİM 37

ÇİZİM 37

Katalog No: 38

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 II.Yapı Katı ABV

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Yükseklik: 2 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Kaide Çapı: 13 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) – 2.5Y 4/4 Zeytin Rengine Dönük Kahverengi)

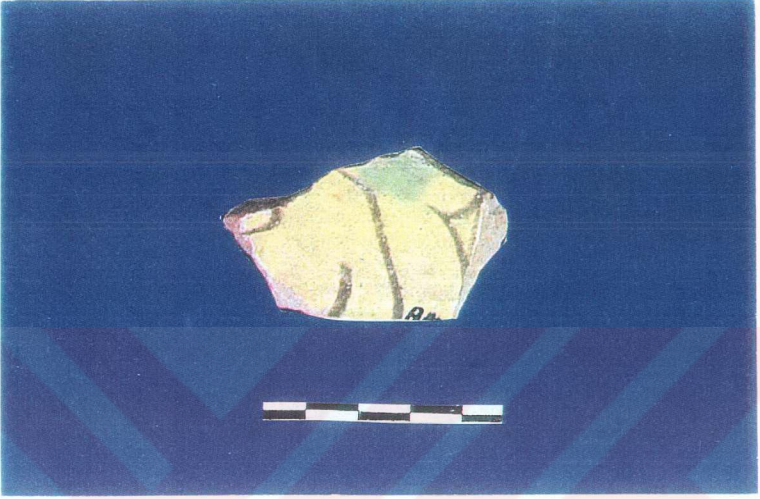
Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé) – Renkli Sır Akıtma

Pişme: İyi

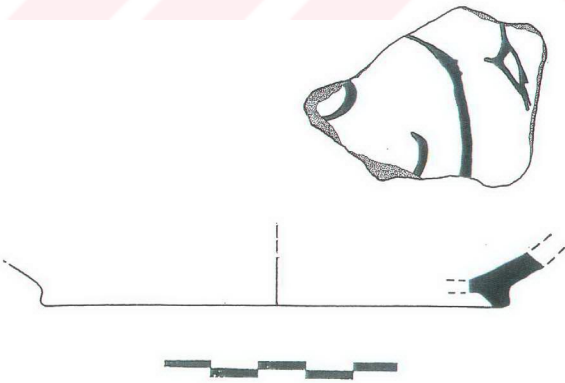
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru incelenerek devam ediyor olmalıdır. Kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renğinde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renğinde sır ile kaplanmış olup, 2.5Y 4/4 Zeytin Rengine Dönük Kahverengi) renğinde stilize bitkisel motiflerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

RESİM 38

ÇİZİM 38

Katalog No: 39

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIb AAY

Kaide Yüksekliği: 0,8 cm

Yükseklik: 2,7 cm

Kalınlık: 1 cm

Kaide Çapı: 12 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 7/6 (Sarı) – 7.5Y 5/8 (Kahverengi)

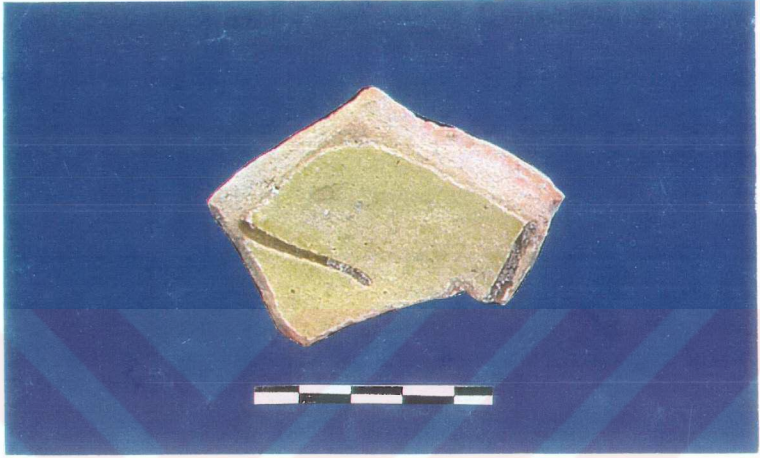
Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

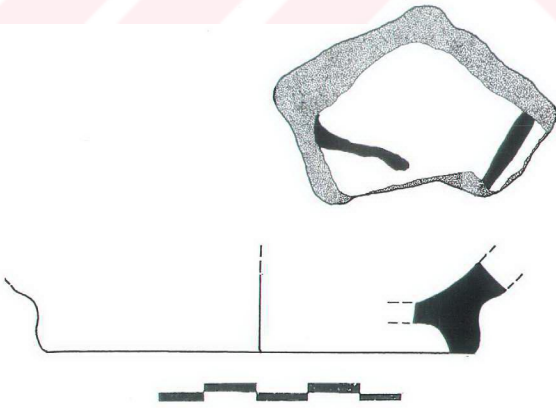
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptaki hamur kalınlığı merkeze doğru incelererek devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 7/6 (Sarı) renginde sır üzerine, 7.5Y 5/8 (Kahverengi) renginde, diyagonal olarak uzanan rastgele çizgiden oluşan geometrik bezemeye sahiptir.

RESİM 39

ÇİZİM 39

Katalog No: 40

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZII AAH

Yükseklik: 6,1 cm

Kalınlık: 0,7m

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6- 8/8 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

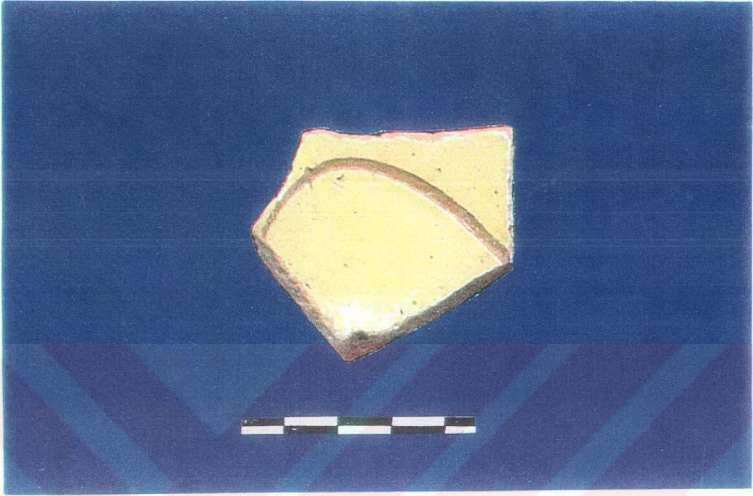
Pişme: İyi

Katlı Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6- 8/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Kahverengi) renginde, diyagonal olarak uzanan rastgele çizgiden oluşan bezemeye sahiptir.

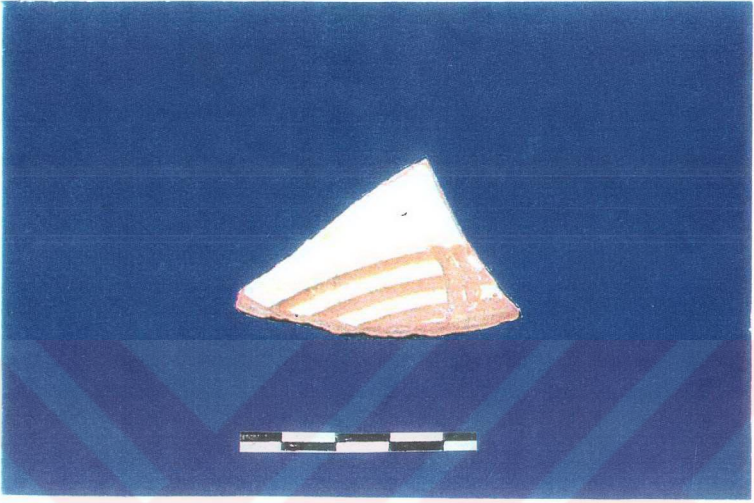
Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 45, fig.5.

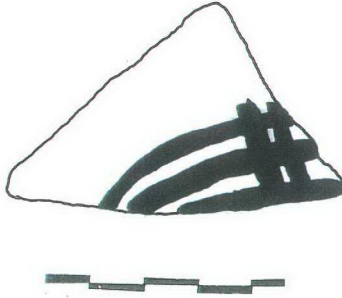
RESİM 40

ÇİZİM 40

RESİM 41

ÇİZİM 41

Katalog No: 41

Buluntu Yeri ve Yılı: YT 93.22 ZIIb AAK

Kaide Yüksekliği: 2,6 cm

Yükseklik: 11,1 cm

Ağız Çapı: 26 cm

Kalınlık: 1 cm

Kaide Çapı: 11 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: Yeşil

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Yayvan Tabak

Tanımı: Deve tüyü hamurlu, iç kısımda eş merkezli madalyon içerisinde tavşan figürünün yer aldığı bezemeye sahip olan kapta, yeşil, kahverengi, sarı ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Tavşan figürünün içerisinde yer aldığı madalyonu oluşturan bordürler, sarı- kahverengi-sarı düzenlemeye sahiptir.

Katalog No: 41

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIb AAY

Yükseklik: 4,5 cm

Kalınlık: 0,8m

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/2 (Beyaz)– 7.5YR 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

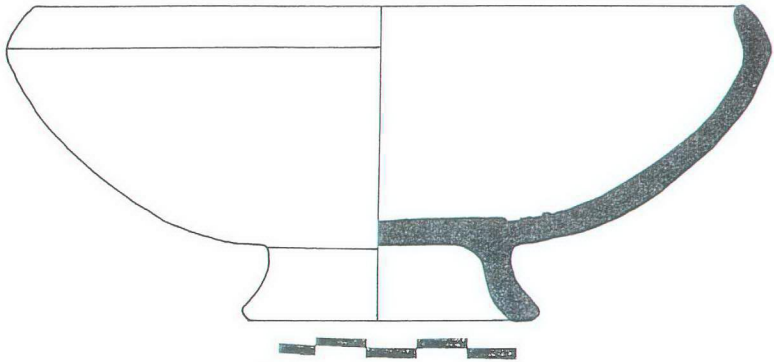
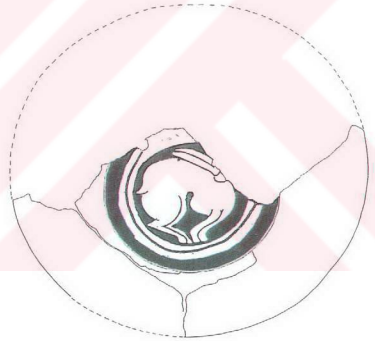
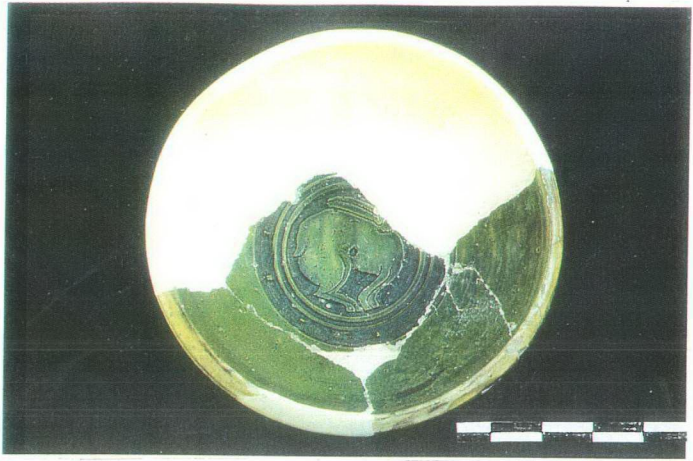
Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renğinde astar üzerine 10YR 8/2 (Beyaz) renğinde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 6/6-6/8 (Açık Kırmızı) renğinde, diyagonal çizgilere dik olarak uzanarak kafes (tarama) motifi oluşturan çizgilerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Katalog No: 42

Buluntu Yeri ve Yılı: Y.T.94 Zla-c ABG

Kaide Yüksekliği: 0,2 cm **Yükseklik:** 1,9 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Kaide Çapı: 16 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 2.5Y 7/NY (Açık Gri)

Sır Rengi: 2.5Y 7/4 (Soluk Sarı)– 2.5Y 4/2 (Koyu gri-Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé) – Renkli Sır Akıtma

Pişme: İyi

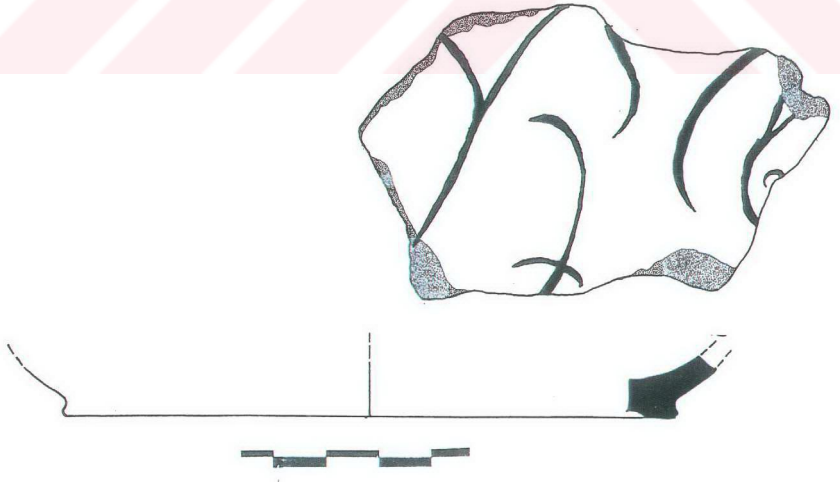
Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, çok alçak kadeli, hamur kalınlığı merkeze doğru giderek kalınlaşan kabın dış yüzeyi sırsız olup iç yüzeyi, 2.5Y 7/NY (Açık Gri) astar rengi üzerine, 7.5R 6/6-6/8 renginde sır ile kaplanmış olup, 2.5Y 4/2 (Koyu gri-Kahverengi) renginde, diyagonal ve uçları kanca biçiminde biten kıvrımlı çizgilerin oluşturduğu bezemeye düzenlemesine sahiptir.

RESİM 42

ÇİZİM 42

Katalog No: 43

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİİd AAJ

Yükseklik: 8,7 cm

Kalınlık: 0,3 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 8/3 (Soluk Sarı)– 7.5YR 6/8 (Kırmızimsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

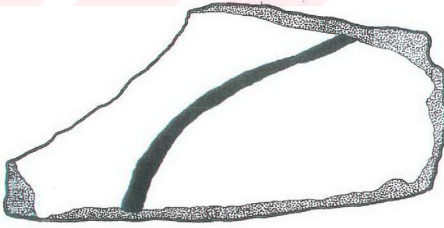
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 8/3 (Soluk Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 6/8 (Kırmızimsı Sarı) renginde, diyagonal olarak uzanan rastgele çizgiden oluşan bezemeye sahiptir.

Benzerleri: Arthur Lanc; “Medieval Finds at Al Mina in North Syria”, *Archaeologia* 87, 1937, s. 15

RESİM 43

ÇİZİM 43

Katalog No: 44

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Zilc AAI

Yükseklik: 6,4 cm

Kalınlık: 0,4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/6 (Sarı)– 7.5YR 4/6 (Koyu Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 4/6 (Koyu Kahverengi) renginde, diyagonal olarak uzanan rastgele çizgiden oluşan bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 125, fig. 25a-b.

RESİM 44

ÇİZİM 44

Katalog No: 45

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIIb AAK

Yükseklik: 2,4 cm

Kalınlık: 1 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/2 (Beyaz)

Sır Rengi: 2.5Y 8/4 (Soluk Sarı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

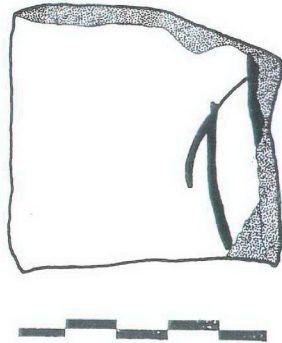
Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/2 (Beyaz) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/4 (Soluk Sarı) sır ile kaplanmış olup, diyagonal olarak uzanarak birbirini teğet olarak geçerek stilize bitkisel motif (?) oluşturan çizgilerden meydana gelen bezemeye sahiptir.

RESİM 45

ÇİZİM 45

Katalog No: 46

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIIc AAI

Kaide Yüksekliği: 1,2 cm

Yükseklik: 2,7 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 13 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 7/6 (Sarı)– 7.5YR 6/6.(Kırmızımsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

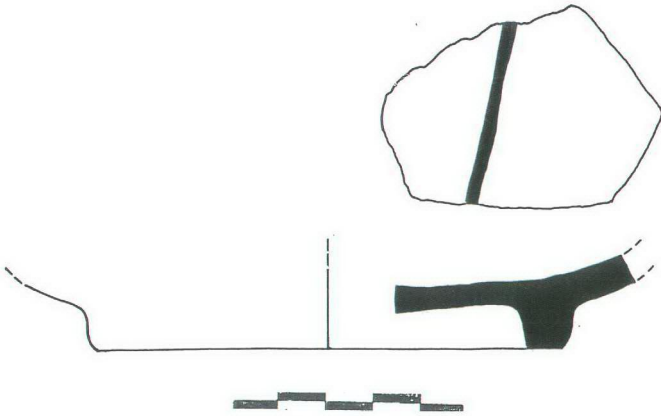
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptta, hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlılaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 7/6 (Sarı) renginde ile kaplanmış olup, 7.5YR 6/6 (Kırmızımsı Sarı) renginde, diyagonal olarak uzanan rastgele çizgiden oluşan geometrik bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 78, fig. 15.

RESİM 46

ÇİZİM 46

Katalog No: 47

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIa AAA

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Yükseklik: 3,2 cm

Kalınlık: 1,1 cm

Kaide Çapı: 12 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 8/4 (Soluk Sarı) – 7.5YR 7/6 (Kırmızimsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

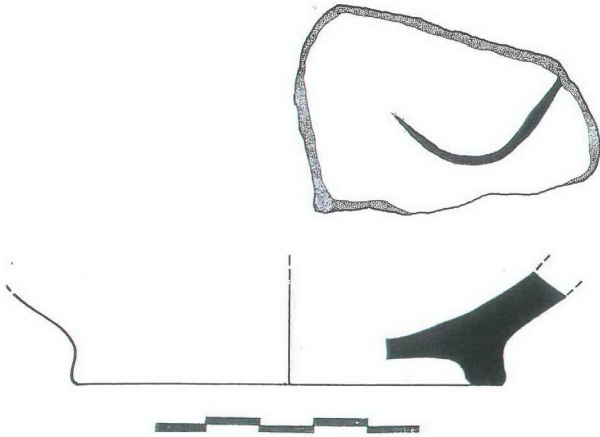
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 8/4 (Soluk Sarı) renginde homojen olmayan ve yer yer bozulmuş olan sır ile kaplanmış, 7.5YR 7/6 (Kırmızimsı Sarı) renginde, diyagonal olarak uzanan ve uç kısmı kanca şeklinde biten çizginin oluşturduğu geometrik bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 155, fig. 5.

RESİM 47

ÇİZİM 47

Katalog No: 48

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZII AAH

Kaide Yüksekliği: 1,4 cm

Yükseklik: 3,2 cm

Kalınlık: 1,1 cm

Kaide Çapı: 12 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) – 7.5YR 4/4 (Koyu Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

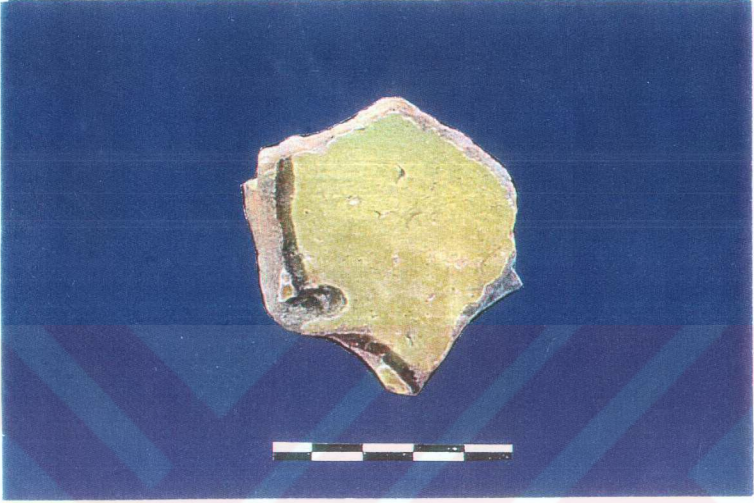
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

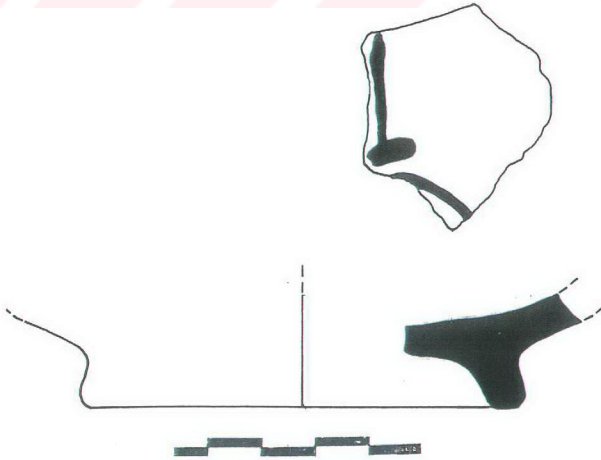
Tanımı: Halka dipli, yayvan gövdeli, çok yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru incelerek devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 4/4 (Koyu Kahverengi) renginde, merkezde olduğu düşünülen elips şeklindeki motife doğru dik ve diyagonal olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu geometrik bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 75, fig. 9.

RESİM 48

ÇİZİM 48

Katalog No: 49

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Yamaç I AAL

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Yükseklik: 2,4 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 12 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4-8/6 (Pembe-Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) –5YR 5/8 (Sarımsı Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum

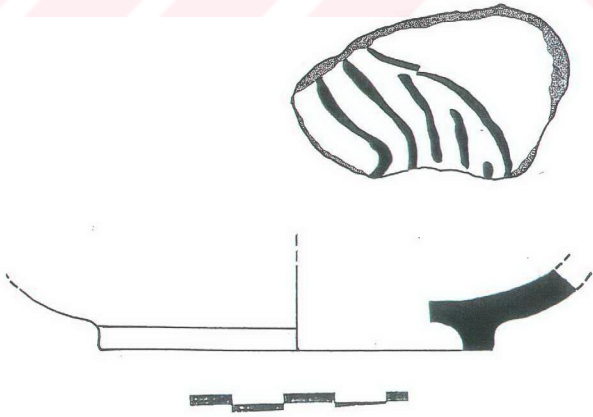
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru incelerek devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 5/8 (Sarımsı Kırmızı) renginde, kıvrımlı, diyagonal ve birbirine paralel olarak uzanan geometrik bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan, "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 78, fig. 9.

RESİM 49

ÇİZİM 49

Katalog No: 50

Buluntu Yeri ve Yılı: Y.T.93 Zilb AAK

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Yükseklik: 1,5 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 10 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5YR 8/6 (Sarı) – 5YR 6/8 (Kırmızımstı Sarı)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

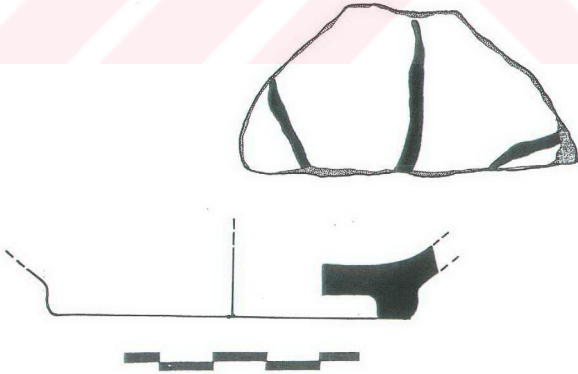
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 6/8 (Kırmızımstı Sarı) renginde, kabın merkezinde bulunduğunu düşündüğümüz madalyona (daire) dik olarak incin çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

RESİM 50

ÇİZİM 50

Katalog No: 51

Buluntu Yeri ve Yılı: Y.F.95 ZIII d

Yükseklik: 1,5 cm

Ağız Çapı: 26 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5YR 8/4 (Soluk Sarı) – 10YR 5/6-5/8 (Sarımsı Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

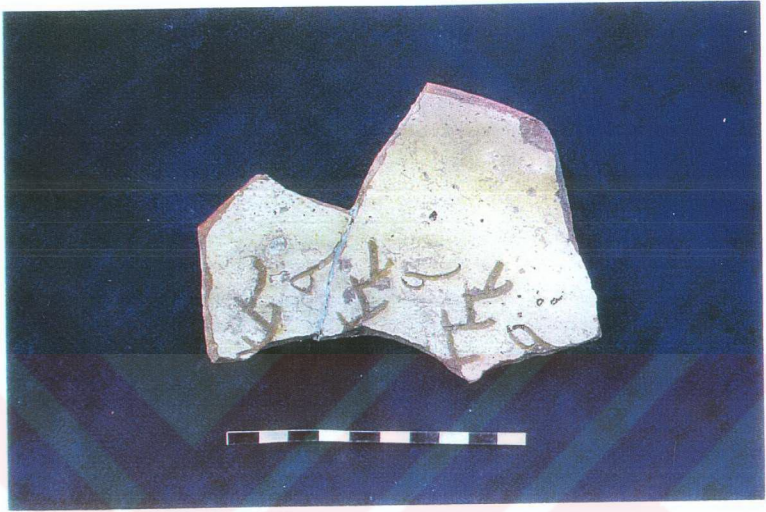
Pişme: İyi

Katkı Kireç

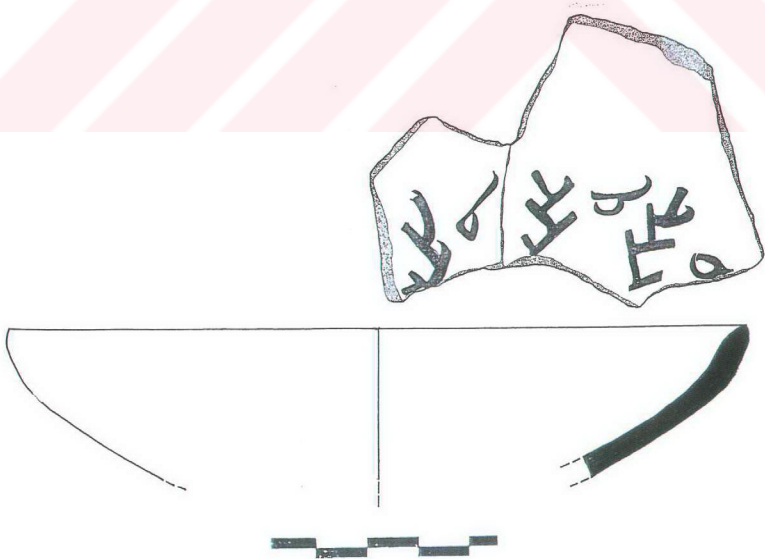
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine 2.5YR 8/4 (Soluk Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 10YR 5/6-5/8 (Sarımsı Kahverengi) renginde, birbirini yatayda ve dikeyde kesen geometrik çizgilerin ve stilize bitkisel motifin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 45, fig.12.

RESİM 51

ÇİZİM 51

Katalog No: 52

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.

Yükseklik: 3,7 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/4 (Soluk Sarı) – 7.5YR 4/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

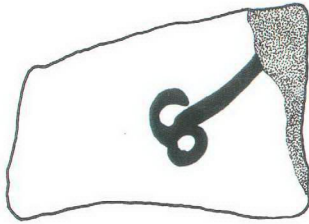
Tanımı: 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/4 (Soluk Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 4/6 (Kahverengi) renginde diyagonal olarak uzanan ve uç kısmı içe doğru iyice kıvrılarak kanca şeklinde biten stilize geometrik motif olarak düşündüğümüz bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 158, fig.10.

RESİM 52

ÇİZİM 52

Katalog No: 53

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZII c AAI

Yükseklik: 5,1 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/4 (Soluk Kahverengi) – 7.5YR 5/6-4/6 (Koyu Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Champlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

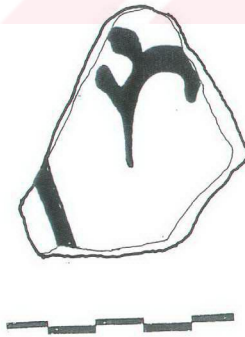
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/4 (Soluk Kahverengi) renginde sır üzerine, 7.5YR 5/6-4/6 (Koyu Kahverengi) renginde, uç kısmı kanca biçiminde sonlanan, stilize kıvrık dalların oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 79, fig. 9.

RESİM 53

ÇİZİM 53

Katalog No: 54

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Z1c AAC

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Yükseklik: 2,1 cm

Kalınlık: 0,4 cm

Kaide Çapı: 8.5 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

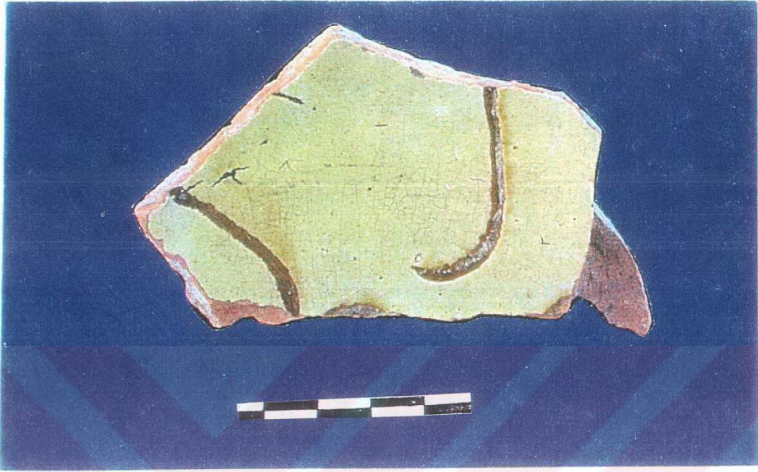
Pişme: İyi

Katkı Kireç

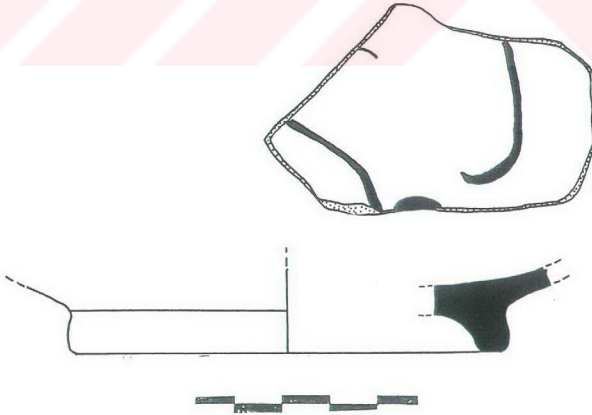
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 6/8 (Kırmızimsı Sarı) renginde, kabın merkezinde bulunduğunu düşündüğümüz madalyona (daire) dik olarak incin çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 57, fig.27.

RESİM 54

ÇİZİM 54

Katalog No: 55

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Yükseklik: 2 cm

Kalınlık: 0,4 cm

Kaide Çapı: 7 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

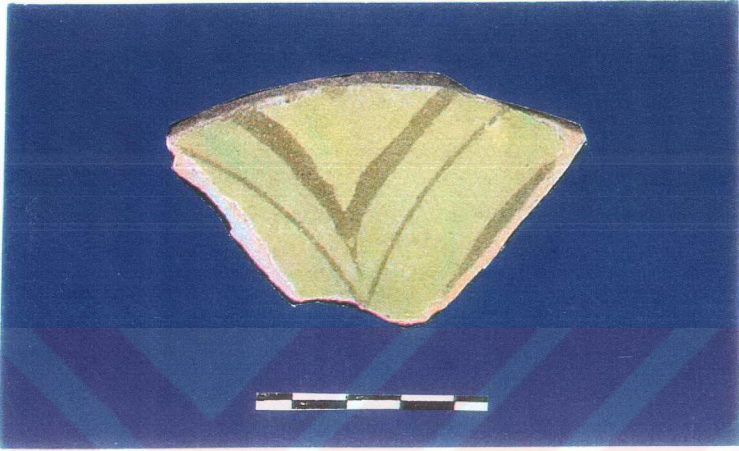
Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

Pişme: İyi

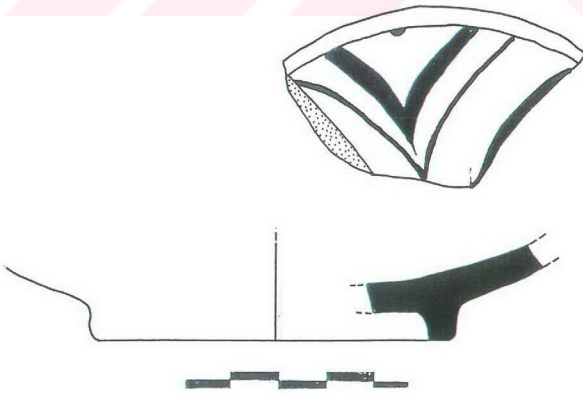
Katlı: Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde, kabın merkezinde bulunduğunu düşündüğümüz madalyona (daire) dik olarak inen “V” şeklindeki çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

RESİM 55

ÇİZİM 55

Katalog No: 56

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 1,8 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Kaide Çapı: 7,8 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

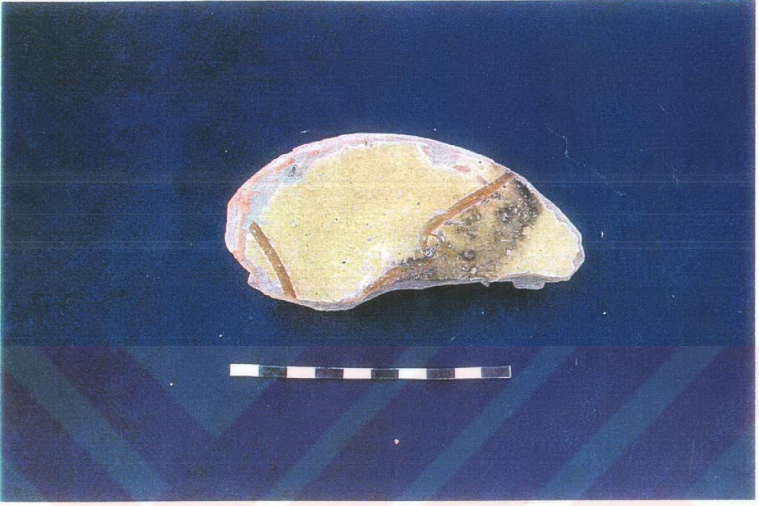
Pişme: İyi

Katkı Kireç

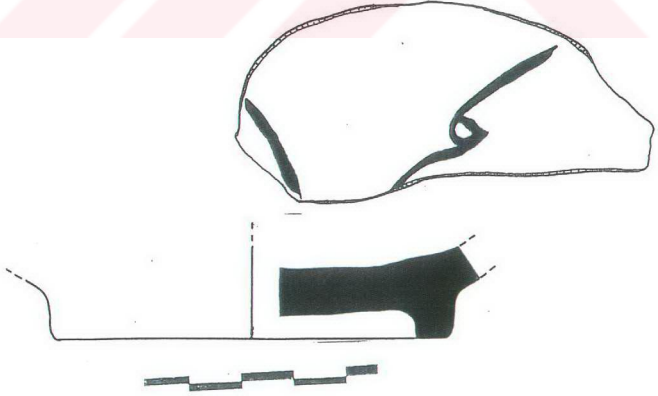
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde, kabın merkezinde bulunduğunu düşündüğümüz madalyona (daire) dik olarak inen uçları kanca şeklinde biterek birbirlerine geçmiş olan diyagonal hatlı çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

RESİM 56

ÇİZİM 56

Katalog No: 57

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Yükseklik: 1,8 cm

Kalınlık: 0,4 cm

Kaide Çapı: 7,8 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

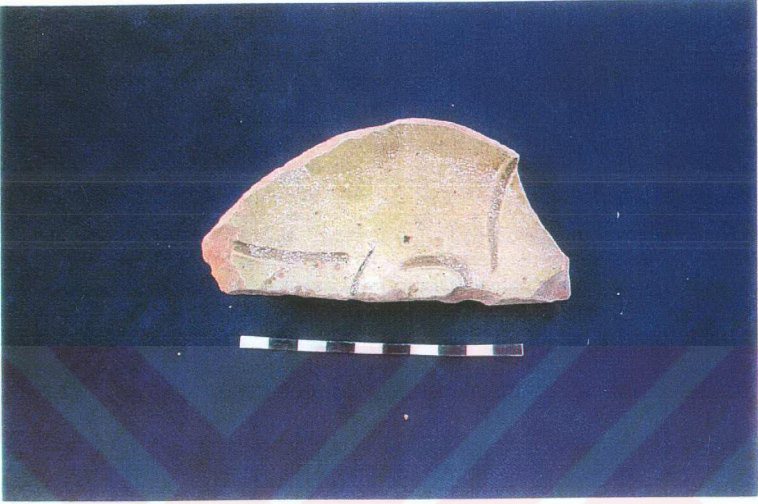
Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

Pişme: İyi

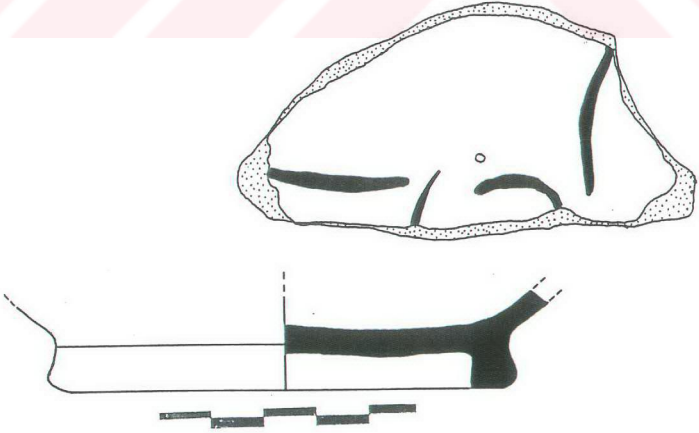
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Ilalka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam etmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 6/8 (Kırmızimsı Sarı) renginde, kabın merkezinde bulunduğunu düşündüğümüz madalyona (daire) dik olarak inen diyagonal hatlı çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

RESİM 57

ÇİZİM 57

Katalog No: 58

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Yükseklik: 2 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Kaide Çapı: 7,8 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

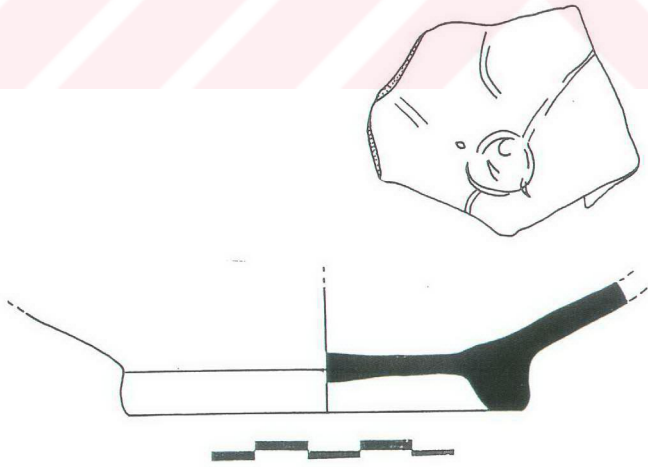
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam etmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde, kabın merkezinde bulunduğunu düşündüğümüz madalyona (daire) dik olarak inen diyagonal hatlı çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 157, fig. 78.

RESİM 58

ÇİZİM 58

Katalog No: 59

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 AAK Z IIb

Yükseklik: 7 cm

Ağız Çapı: 28 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5 R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10 YR 8/2 (Beyaz-Krem)

Sır Rengi: 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) - 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

Pişme: İyi

Katlı Kireç

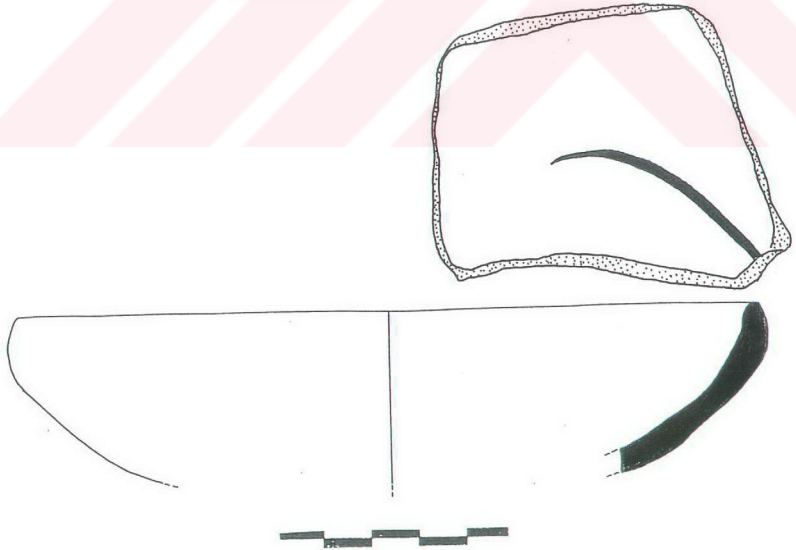
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağızlı kenarlı, yuvarlak dudaklı olan kapta, ağız kenarı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Kabın iç yüzeyi, 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır üzerine, 7.5YR 5/6 (Kahverengi) renginde diagonal hatlı ve uç kısmı kanca şeklinde biten bezemeye sahiptir. Kabın dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 88, fig. 25o.

RESİM 59

ÇİZİM 59

Katalog No: 60

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 AAK Z IIb

Yükseklik: 3,3 cm

Ağız Çapı: 25 cm

Kalınlık: 1 cm

Hamur Rengi: 7.5 R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10 YR 8/2 (Beyaz-Krem)

Sır Rengi: 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) - 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Derin Oyma (Chamlevé)

Pişme: İyi

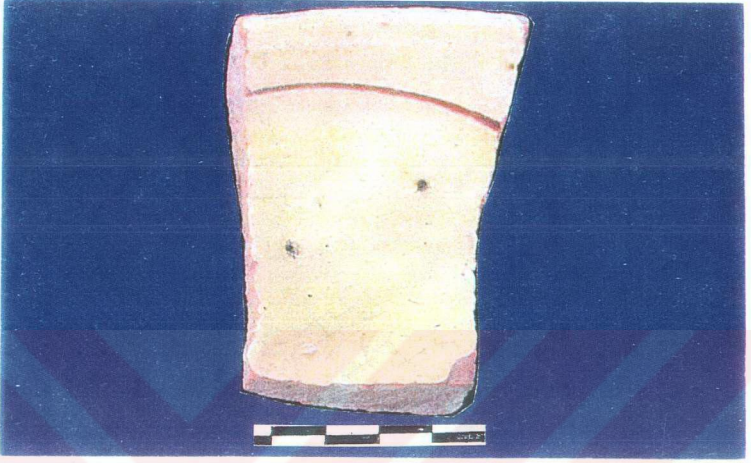
Katlı Kireç

Kabın Formu: Çanak

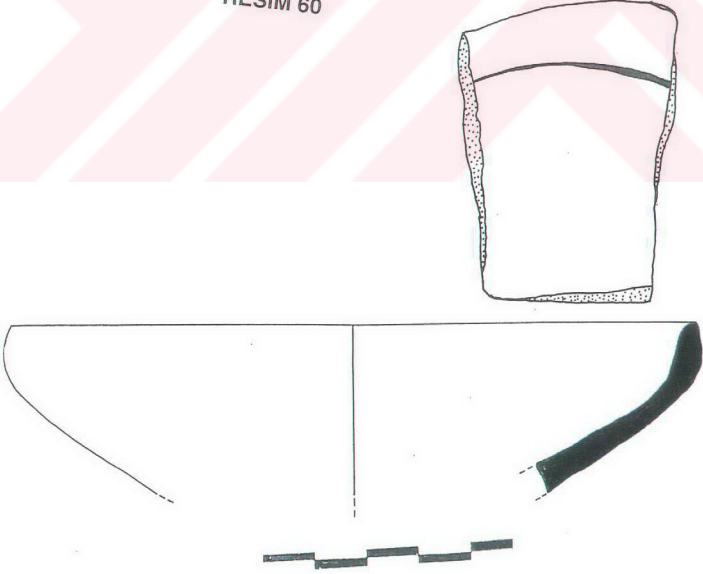
Tanımı: Basit ağızlı kenarlı, yuvarlak dudaklı olan kaptı, ağız kenarı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Kabın iç yüzeyi, 5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır üzerine, 7.5YR 5/6 (Kahverengi) renginde kabın merkezine paralel olarak uzanan diyagonal hatlı çizginin oluşturduğu bezemeye sahiptir. Kabın dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s. 27, fig. 25.

RESİM 60

ÇİZİM 60

Katalog No: 61

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.95 ZII d

Yükseklik: 2,2 cm

Ağız Çapı: 18,5 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/8 (Koyu kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/2 (Beyaz-Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Yeşilimsi Sarı), 7.5R 3/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu

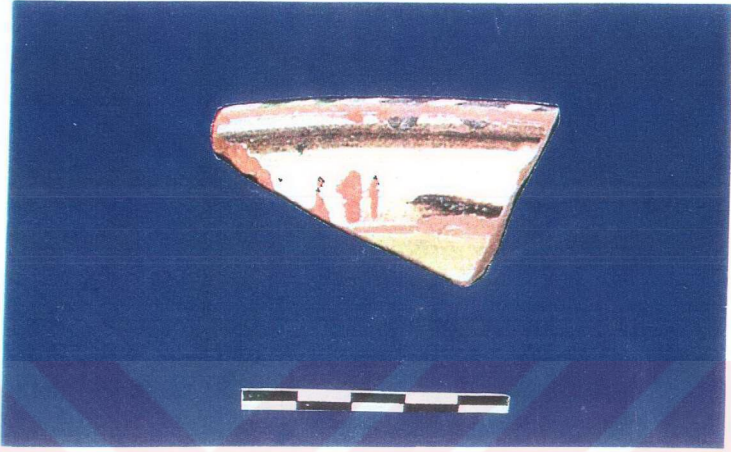
Pişme: İyi

Katkı İnce Kum

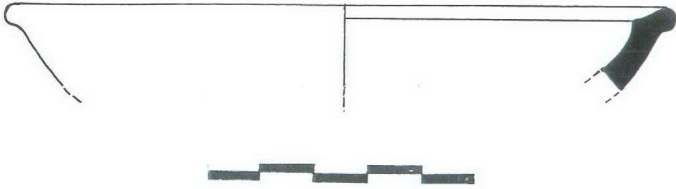
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Kabın iç yüzeyi 10YR 8/2 (Beyaz-Krem) renginde astar üzerine, ağız kısmında 7.5R 3/6 (Kahverengi) renginde yatay olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu geometrik bezemeye sahiptir. İç kısımda 2.5Y 8/6 (Yeşilimsi Sarı) renginde bezemeye sahip olan kabın dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s.195, fig. 35s ; DOĞER, Lâle (1996); "Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri", Antik&Dekor, S. 35, s.196-197.

RESİM 61

ÇİZİM 61

Katalog No: 62

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIb AAY

Yükseklik: 1 cm

Kalınlık: 0,3 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/2 (Soluk Kırmızı)

Astar Rengi: 5YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 7.5YR 5/4 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

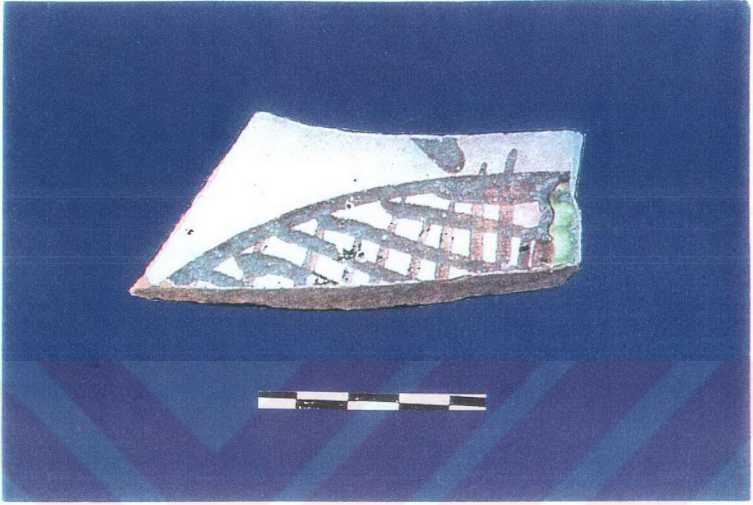
Pişme: İyi

Katkı Kireç

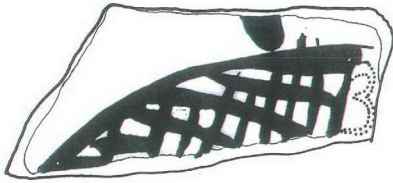
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 5YR 8/1 (Beyaz) astar üzerine, 7.5YR 5/4 (Kahverengi) renginde kafes (tarama) şeklindeki motifli bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945; DOĞER, Lâle (1996); "Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri", Antik&Dekor, S. 35, s.196-197.

RESİM 62

ÇİZİM 62

Katalog No: 63

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zid AAD

Yükseklik: 4,2 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 5YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 2.5YR 4/8 (Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

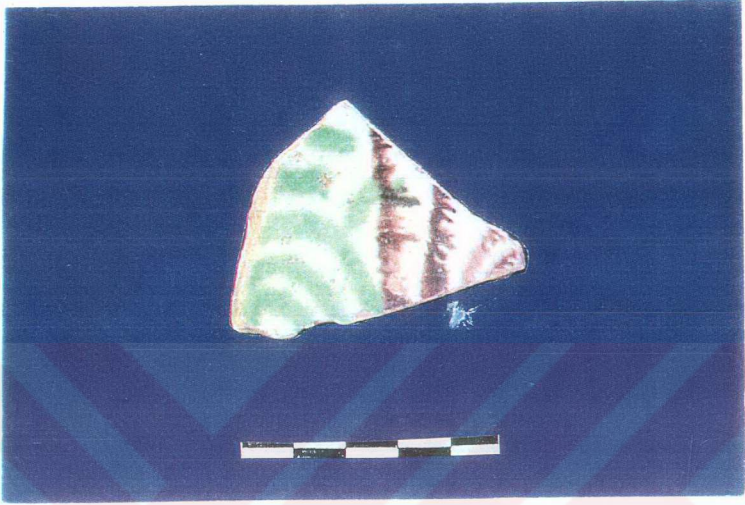
Pişme: İyi

Katkı Kireç

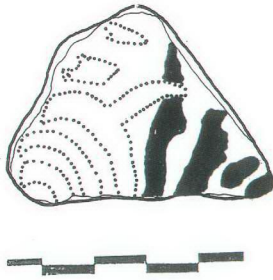
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 5YR 8/1 (Beyaz) renğinde astar üzerine, 2.5YR 4/8 (Kırmızı) ve yeşil renğinde dik inen çizgilerin ve tek merkezli dairelerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, DOĞER ;Lâle (1996); "Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri", Antik&Dekor, S. 35, s.196-197.

RESİM 63

ÇİZİM 63

Katalog No: 64

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Z11b AAY

Yükseklik: 6 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 5YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 7.5YR 4/4-4/6 (Koyu Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 5YR 8/1 (Beyaz) renğinde astar üzerine, 7.5YR 4/4-4/6 (Koyu Kahverengi) renğinde tek merkezli dairelerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan; "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945 ; DOĞER, Lâle (1996); "Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri", Antik&Dekor, S. 35, s.196-197.

RESİM 64

ÇİZİM 64

Katalog No: 65

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Zld AAD

Yükseklik: 3,4 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

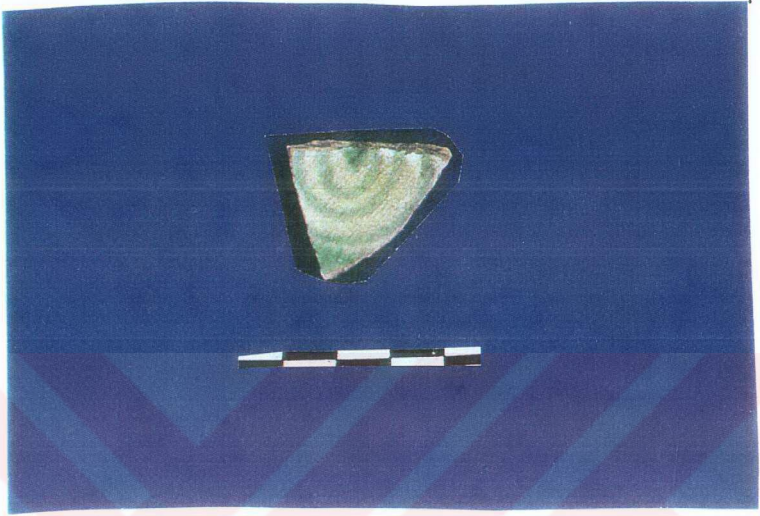
Astar Rengi: 10 YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: Yeşil

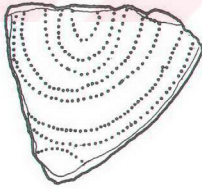
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10 YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, yeşil renkte eş merkezli dairelerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945 C;DOĞER, Lâle (1996); “Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri”, Antik&Dekor, S. 35, s.196-197.

RESİM 65

ÇİZİM 65

Katalog No: 66

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zid AAD

Yükseklik: 2,6 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

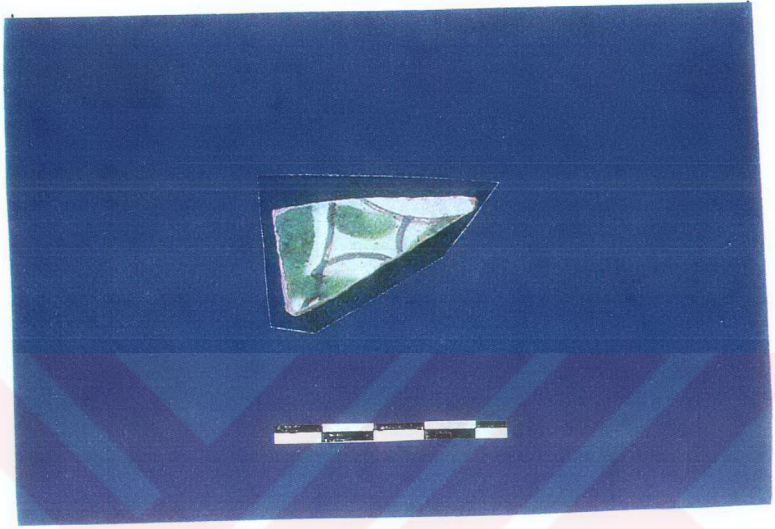
Astar Rengi: 10 YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: Yeşil

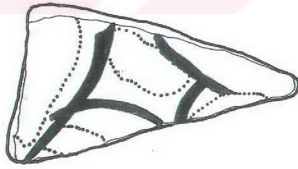
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10 YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine,diyagonal olarak uzanarak birbirini kesen çizgilerin ortada geometrik şekiller oluşturmasıyla meydana gelmiş ve yer yer yeşil rengin hakim olduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 87, fig. 75.

RESİM 66

ÇİZİM 66

Katalog No: 67

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIId AAJ

Yükseklik: 4,5 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10 YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: Yeşil

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10 YR 8/4 (Krem) renğinde astar üzerine,diyagonal olarak uzanarak birbirini kesen çizgilerin ortada geometrik şekiller oluşturmasıyla meydana gelmiş ve yer yer yeşil rengin hakim olduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 148, fig. 6b-a.

RESİM 67

ÇİZİM 67

Katalog No: 68

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.95.9 ZII a AAV

Yükseklik: 6 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Kabın Formu: Gövde Parçası

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

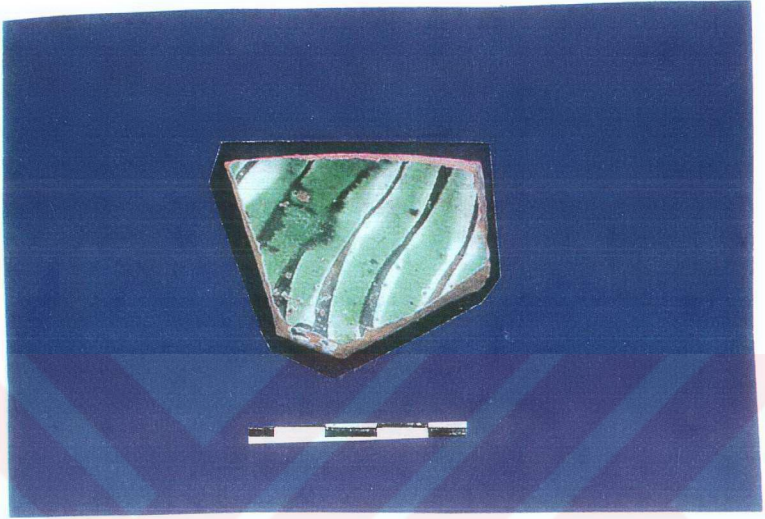
Astar Rengi: 10 YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: Yeşil

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10 YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine,diyagonal olarak uzanarak birbirini kesen çizgilerin ortada geometrik şekiller oluşturmasıyla meydana gelmiş ve yer yer yeşil rengin hakim olduğu bezemeye sahiptir.

RESİM 68

ÇİZİM 68

Katalog No: 69

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.95.9 Zİİa AAV

Yükseklik: 6 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızimsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: Koyu yeşil, 7.5YR 4/2 (Koyu Kahverengi)

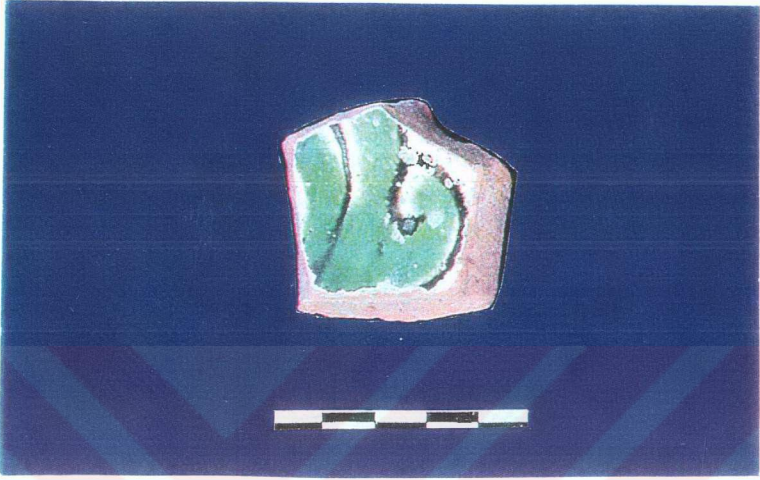
Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

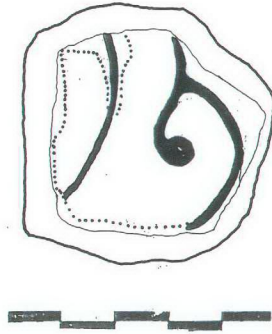
Katkı Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/1 (Beyaz) astar üzerine, koyu yeşil ve 7.5YR 4/2 (Koyu Kahverengi) renginde diyagonal olarak uzanan ve uçları kanca şeklinde sonlanan çizgilerin oluşturduğu stilize bitkisel bezemeye sahiptir.

RESİM 69

ÇİZİM 69

Katalog No: 70

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zİb-Zİİa ABN

Yükselik: 7 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 10R 5/8-4/8 (Kırmızı)

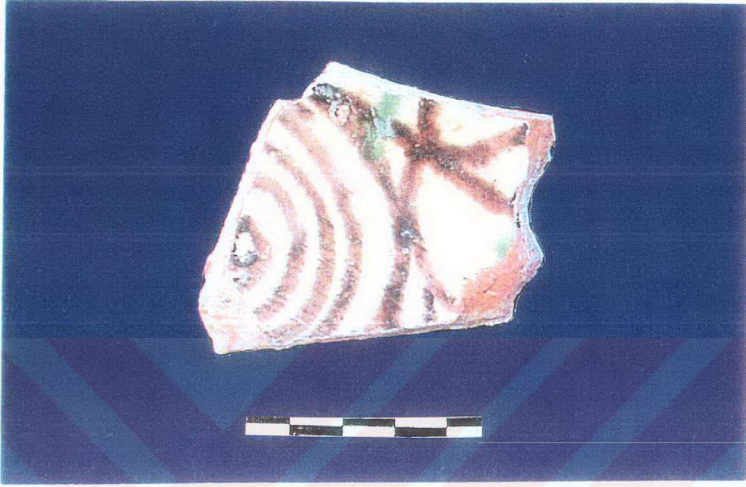
Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/1 (Beyaz) astar üzerine, 10R 5/8-4/8 (Kırmızı) renginde eş merkezli dairelerle birlikte, birbirine teğet geçen çizgilerin belirli noktalarda birbirlerini kesmeleri sonucunda meydana gelmiş olan geometrik bezemeye sahiptir.

RESİM 70

ÇİZİM 70

Katalog No: 71

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.

Yükseklik: 3,5 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 5YR 5/8 (Sarımsı Kırmızı) – 5G 7/2 (Soluk Yeşil)

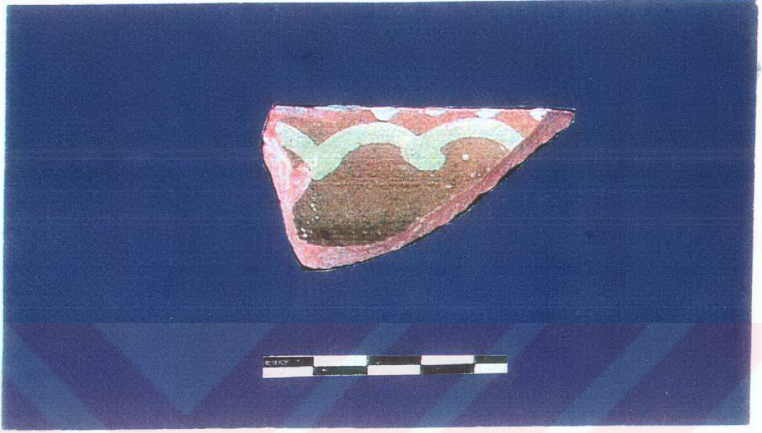
Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

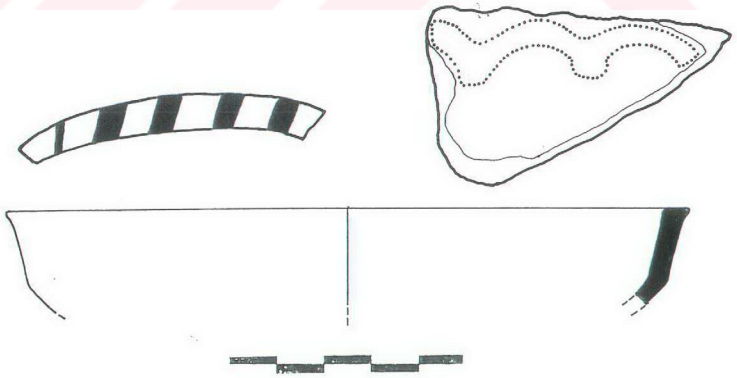
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalı olan kabın iç yüzeyi 10YR 8/1 (Beyaz) renginde astar üzerine 5YR 5/8 (Sarımsı Kırmızı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5G 7/2 (Soluk Yeşil) renginde dalga motifi ile bezenmiştir. Kabın ağız kısmında da yatay şeritler halinde 5G 7/2 (Soluk Yeşil) renginde düzenli olarak devam eden kalın çizgilerin meydana getirdiği bezeme söz konusudur.

RESİM 71

ÇİZİM 71

Katalog No: 72

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIa AAV

Yükseklik: 3 cm

Ağız Çapı: 18 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/1 (Beyaz)

Sır Rengi: 5YR 5/8 (Sarımsı Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Kalverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

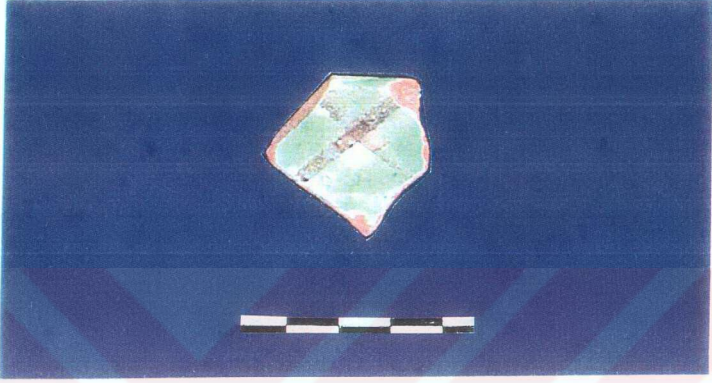
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

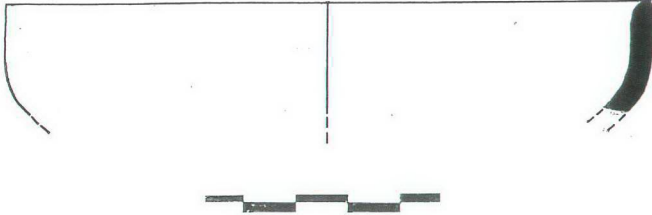
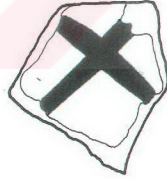
Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/1 (Beyaz) renginde astar üzerine 5YR 5/8 (Sarımsı Kırmızı) renginde diyagonal olarak uzanarak merkezde birbirini kesen ve çarpı işareti oluşturan çizgilerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 98, fig. 25.

RESİM 72

ÇİZİM 72

Katalog No: 73

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİb AAB

Yükseklik: 2,5 cm

Ağız Çapı: 26 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

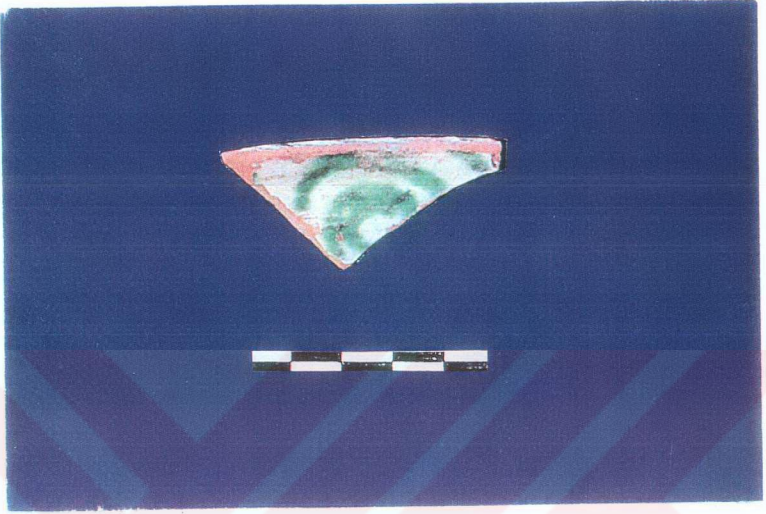
Pişme: İyi

Katkı Kireç

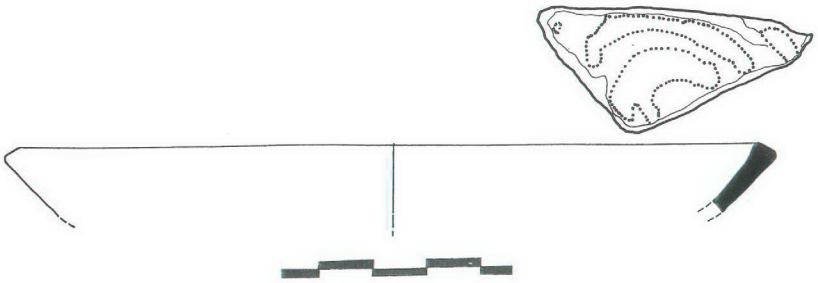
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: İçe kalınlaştırılmış dışa eğik düz ağız kenarlı, dudak kesimleri yarım küreyi bulacak kadar içe kalınlaştırılmış olan kabın dış yüzeyi belirli bir yere kadar şeffaf sır ile kaplanmış olup, iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) rengi astar üzerine spiral kıvrımların oluşturduğu çarkıfelek (?) motifi şeklinde bezemeye sahiptir. Kabın ağız kısmında da yatay şeritler halinde renginde düzenli olarak devam eden bezeme söz konusudur.

Benzerleri: C.H.Morgan, "The Development of Byzantine Pottery" Corinth IX, 1945, s.148, fig. 78.

RESİM 73

ÇİZİM 73

Katalog No: 74

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94ZI-ZII Arasındaki Gezi Yolu ABK

Yükseklik: 2,2 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

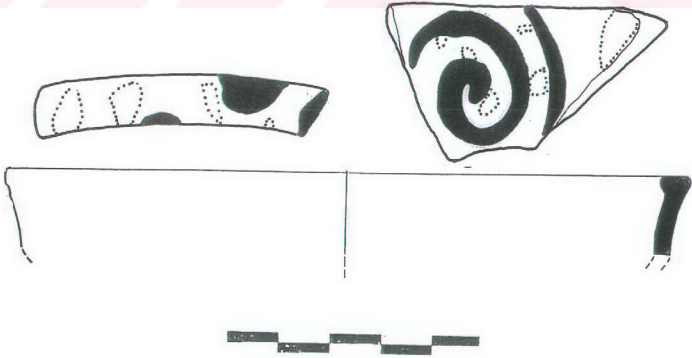
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: İçe kalınlaştırılmış dışa eğik düz ağız kenarlı, dudak kesimleri yarım küreyi bulacak kadar içe kalınlaştırılmış olan kabın dış yüzeyi belirli bir yere kadar şeffaf sır ile kaplanmış olup, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) rengi astar üzerine spiral kıvrımların oluşturduğu bezemeye sahiptir. Kabın ağız kısmında da birbirine paralel olarak uzanan yatay şeritler halinde 10R 5/8-4/8 (Kırmızı) renginde düzenli olarak devam eden bezeme söz konusudur.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s. 48, fig. 5c.

RESİM 74

ÇİZİM 74

Katalog No: 75

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zib-dABF

Yükseklik: 3,1 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 5/3 (Zeytin Yeşili) – 7.5YR 5/6 (Kahverengi)

Bzeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

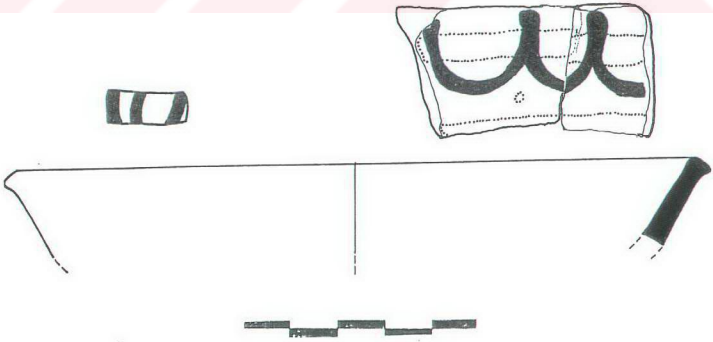
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, dudak kısmı dışa doğru çekilip incelenerek bitmektedir. Kabın dış yüzeyi belirli bir yere kadar şeffaf sır ile kaplanmıştır. İç yüzeyde ise 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 5Y 5/3 (Zeytin Yeşili) renginde birbirine paralel ve yatay olarak uzanan bantlar arasına ve bantları aşan şekilde 7.5YR 5/6 (Kahverengi) renginde “U” şeklinde dekorasyon mevcuttur.

Benzerleri: C.H.Morgan;”The Development of Byzantine Pottery”Corinth IX,1945, s.148, fig. 6.

RESİM 75

ÇİZİM 75

Katalog No: 76

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.95.42 Zld AAD

Yükseklik: 3,1 cm

Ağız Çapı: 26 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 8/2 (Yeşil) – 2.5Y 4N/4 (Koyu Gri)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

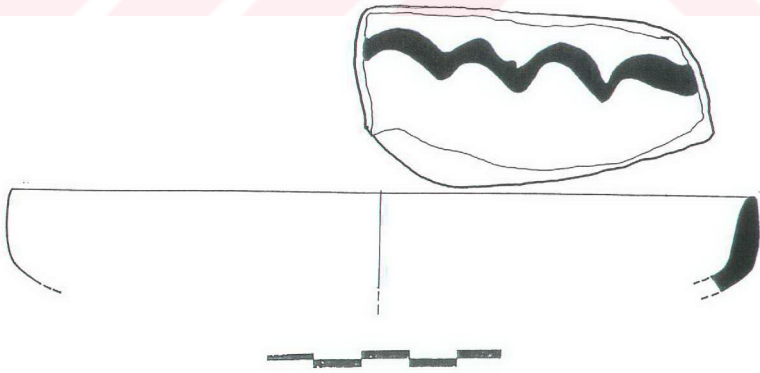
Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, ağız kısmında 5Y 8/2 (Yeşil) renginde bezemeye, ağız altında ise 2.5Y 4N/4 (Koyu Gri) renginde birbirine paralel ve düzgün olmayan dalga (“n”) şeklinde birbirini takip eden bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate VIII, 38.

RESİM 76

ÇİZİM 76

Katalog No: 77

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIc AAI

Yükseklik: 3 cm

Ağız Çapı: 23 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 5R 6/2 (Soluk Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 5Y 5/4 (Zeytin Yeşili) – 7.5YR 4/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

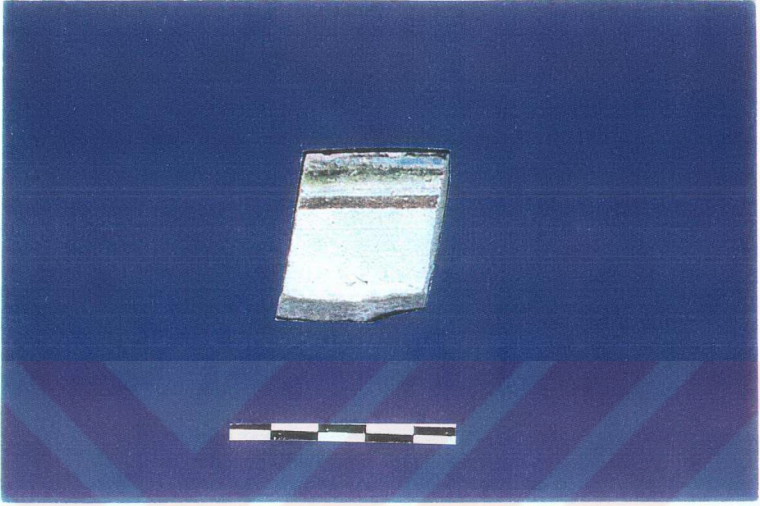
Pişme: İyi

Katkı Kireç

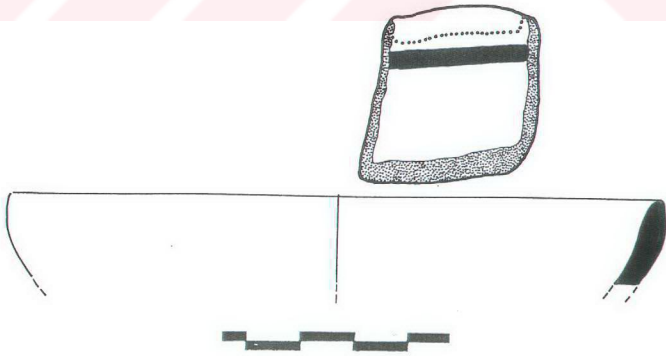
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, ağız kısmında 5Y 5/4 (Zeytin Yeşili) renginde bezemeye, ağız altında ise 5YR 4/6 (Kahverengi) renginde yatay bant şeklinde uzanan çizgisel bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate VIII, 52.

RESİM 77

ÇİZİM 77

Katalog No: 78

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.94 Zİlla-b ABD

Yükseklik: 2,4 cm

Ağız Çapı: 9,6 cm

Kalınlık: 0,4 – 0.5cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 5/5N (Gri)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

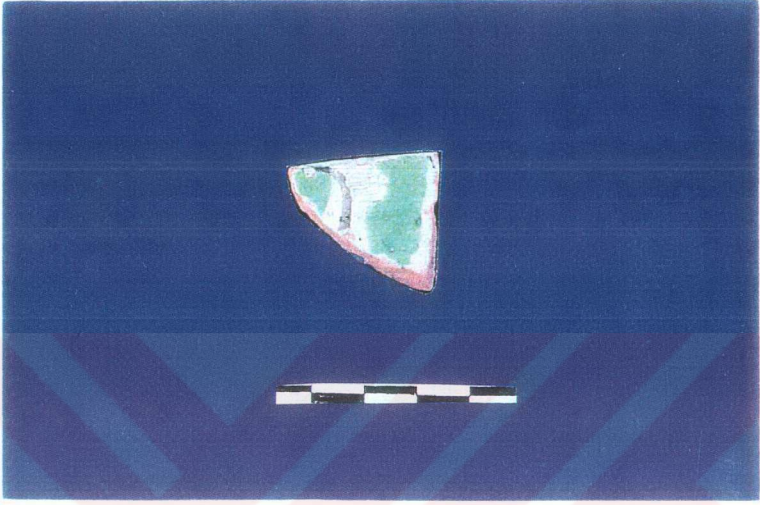
Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum

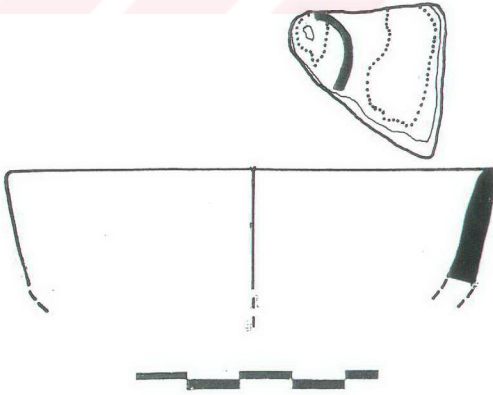
Kabın Formu: Kâse

Tanımı: 5R 6/6 astar üzerine yer yer yeşil sırlı olup, 7.5YR 5/5N (Gri) renginde diyagonal olarak uzanan geometrik çizginin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate VIII, 41.

RESİM 78

ÇİZİM 78

Katalog No: 79

Buluntu Yeri ve Yılı: YT 95.49. Zile AAI

Kaide Yüksekliği: 0,9 cm

Yükseklik: 2,8 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 10 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

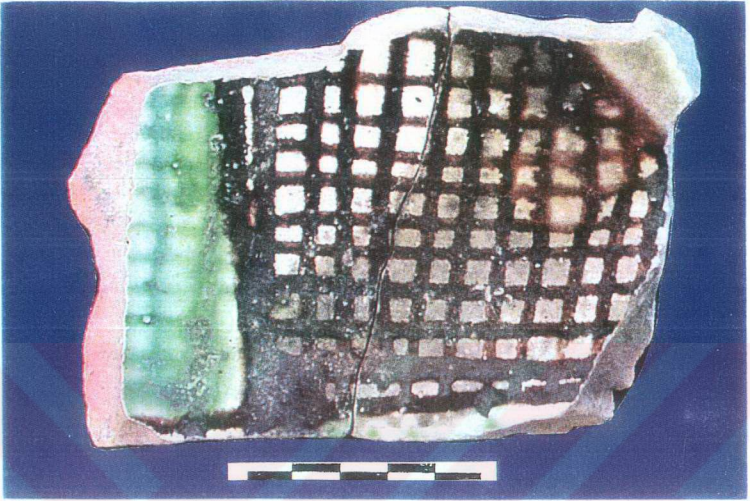
Pişme: İyi

Katkı Kireç

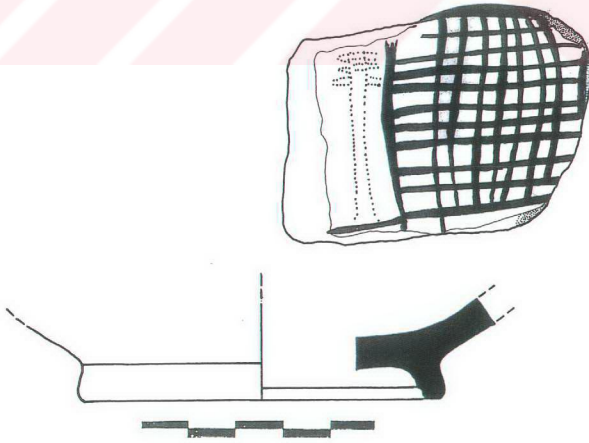
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, kaide kısmı içe doğru ikili çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 7/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Kahverengi) renginde, yatay ve dikeyde birbirlerini keserek kafes (tarama) motifi oluşturan çizgilerin meydana getirmiş olduğu geometrik bir bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467, Plate VIII, 48.

RESİM 79

ÇİZİM 79

Katalog No: 80

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT 95.80.Za-b

Kaide Yüksekliği: 0,7 cm

Yükseklik: 3,5 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 12 cm

Hamur Rengi: 5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) – 7.5YR 4/2 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kahverengi ve Yeşil Boyalı

Pişme: İyi

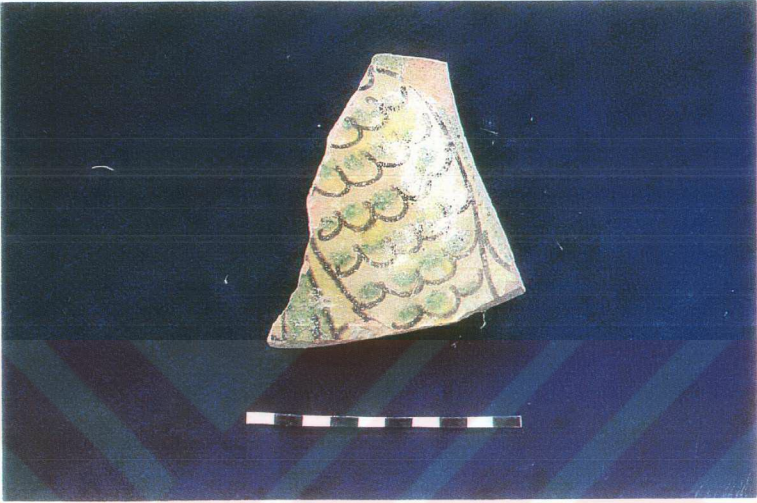
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

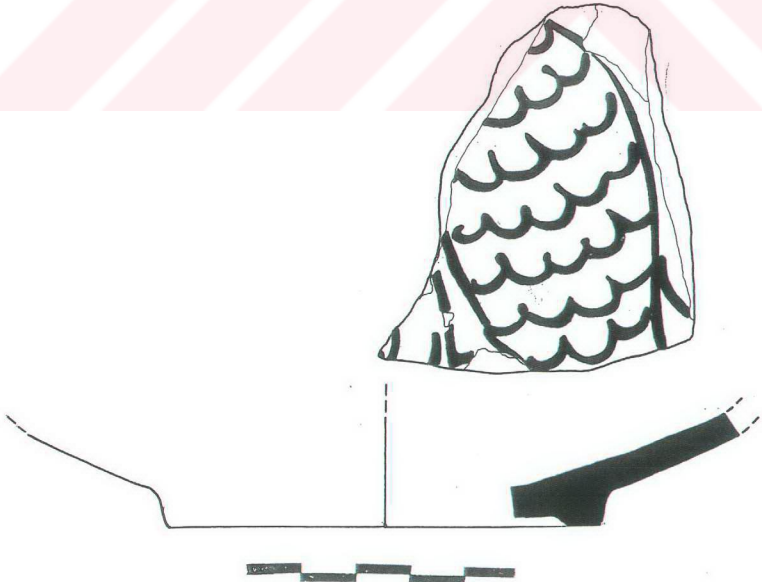
Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, Halka dipli, yayvan gövdeli, alçak kaideli, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır damlatılmış olup, 7.5YR 4/2 (Kahverengi) renginde “U” şeklinde çizgilerle balık pulu (?), kuş(?) figürü şeklindeki motif arasına 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır damlatılarak yapılmış olan bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467, Plate VIII, 156.

RESİM 80

ÇİZİM 80

Katalog No: 81

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.97

Yükseklik: 3 cm

Ağız Çapı: 26 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) – 7.5YR 4/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

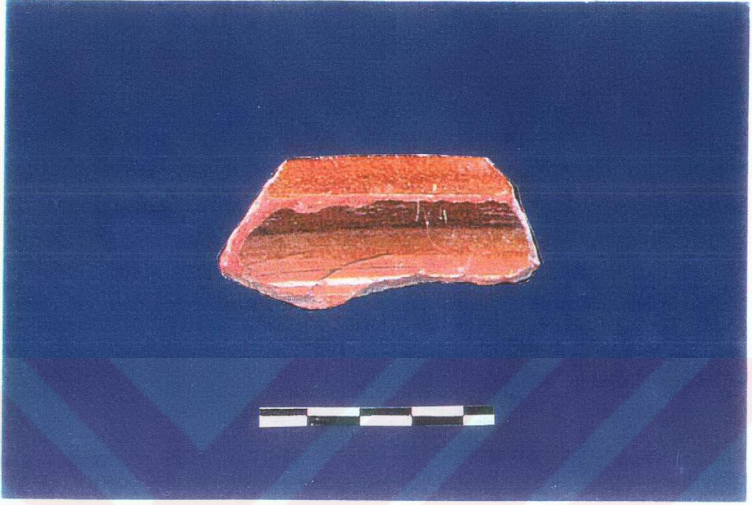
Pişme: İyi

Katkı Kireç

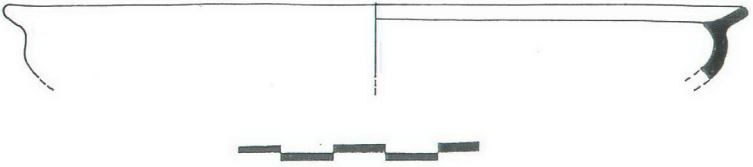
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astarlanmış olup, 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır üzerine 7.5YR 4/6 (Kahverengi) renginde birbirlerine paralel ve dik olarak uzanan, teğet geçen çizgilerin meydana getirdiği karışık bir bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467, Plate VIII, 46.

RESİM 81

ÇİZİM 81

Katalog No: 82

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIIa-b ABD

Yükseklik: 4 cm

Ağız Çapı: 26

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

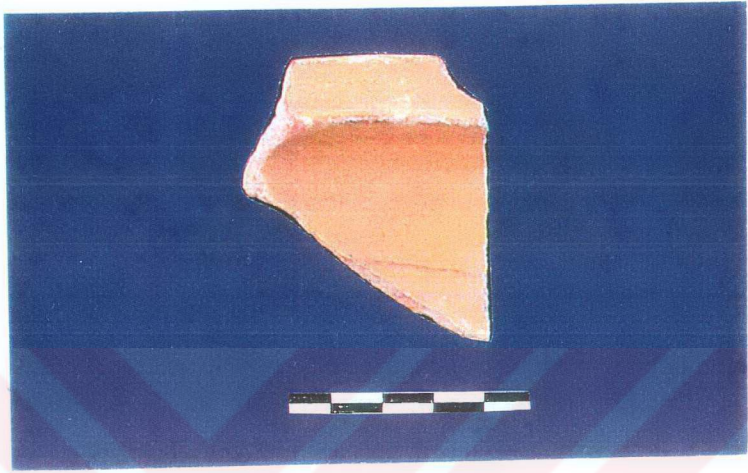
Pişme: İyi

Katkı Kireç

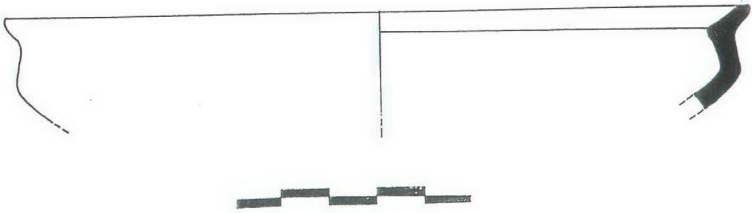
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astarlanmış olup, 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır üzerine 7.5YR 4/6 (Kahverengi) renginde paralel olarak uzanan, çizginin meydana getirdiği bir bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467. Plate VIII, 45.

RESİM 82

ÇİZİM 82

Katalog No: 83

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Z1a AAA

Yükseklik: 4,3 cm

Ağız Çapı: 24

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 4N/4 (Koyu Gri)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

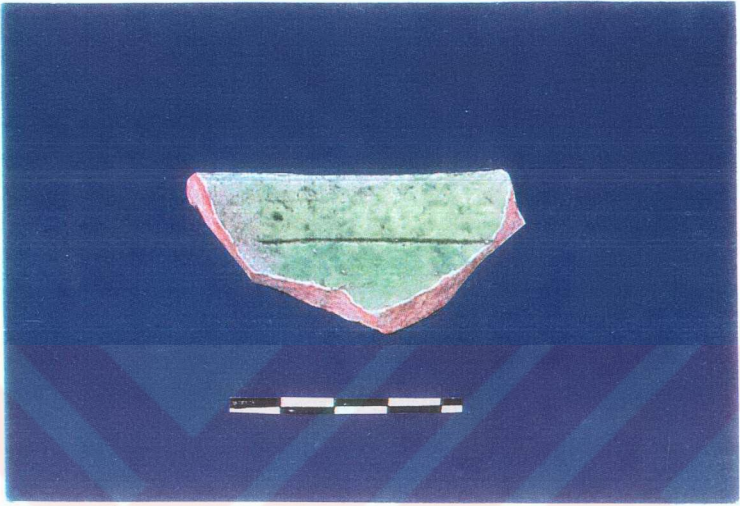
Pişme: İyi

Katkı Kireç

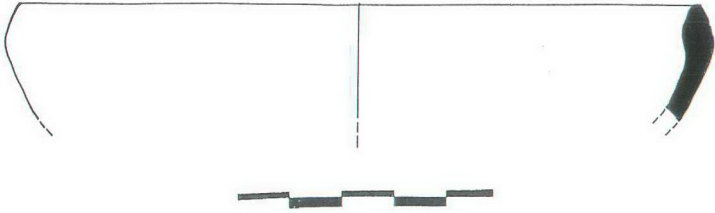
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astarlanmış olup, renginde sır üzerine 7.5YR 4N/4 (Koyu Gri) renginde, ağız kısmına paralel olarak uzanan, çizginin meydana getirdiği bir bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467, Plate VIII. 58.

RESİM 83

ÇİZİM 83

Katalog No: 84

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Yamaçlı AAL

Yükseklik: 2,8 cm

Ağız Çapı: 22,5

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 7.5YR 4N/4 (Koyu Gri)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

Pişme: İyi

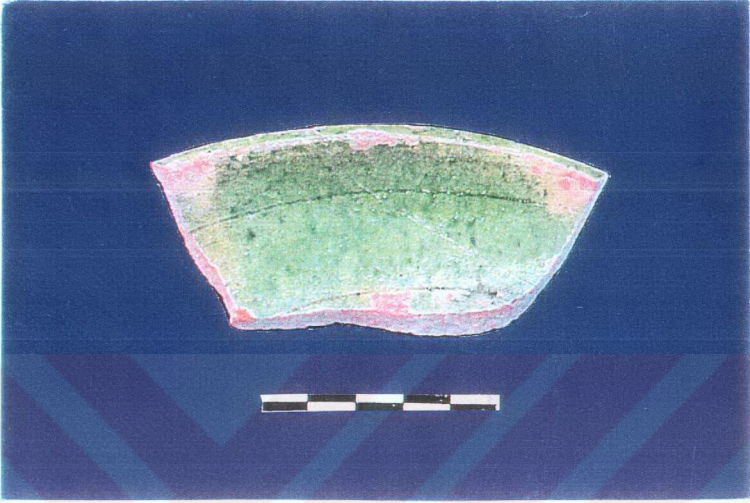
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

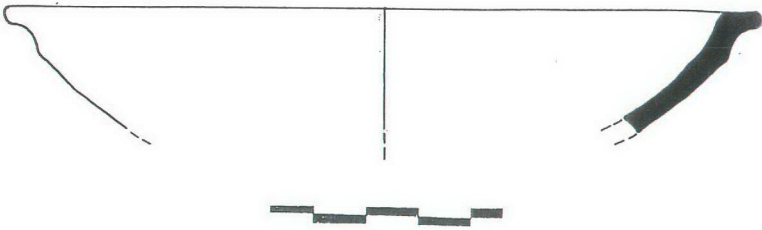
Tanımı: Dışa kalınlaştırılmış dudaklı, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın, iç yüzeyi 10YR 8/3 (Krem) renginde astarlanmış olup, renginde sır üzerine 7.5YR 4N/4 (Koyu Gri) renginde, ağız kısmına paralel olarak uzanan çizginin meydana getirdiği bir bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467.

RESİM 84

ÇİZİM 84

Katalog No: 85

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIAAH

Yükseklik: 3 cm

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Kaide Çapı: 16 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 3/2 (Çok Koyu Grimsi Siyah)

Bezeme Tekniği: Astar Boyama (Slip)

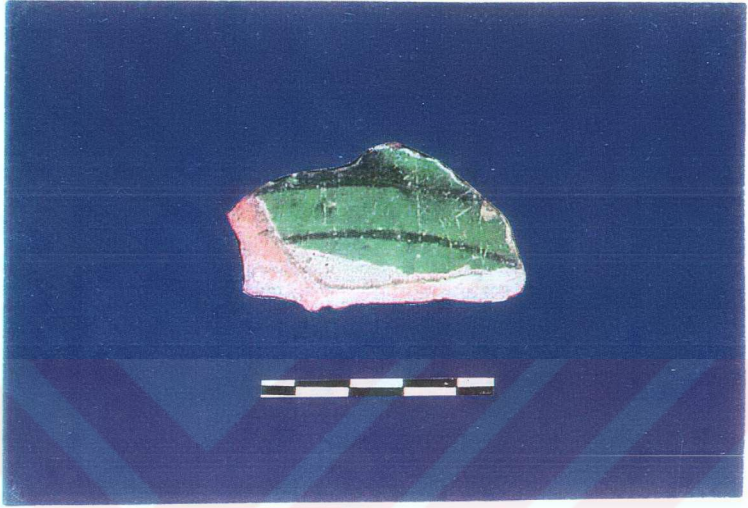
Pişme: İyi

Katkı Kireç

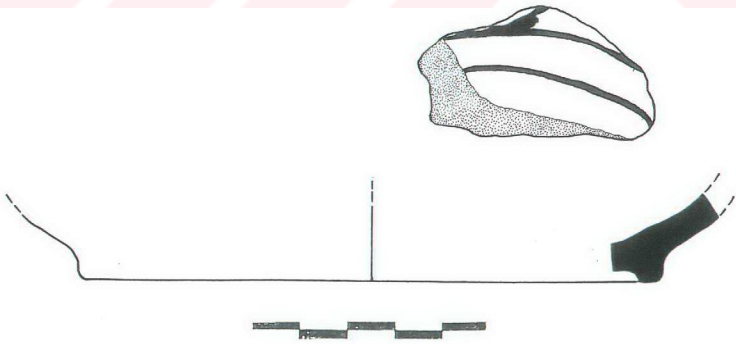
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kaptı, hamur kalınlığı merkezde doğru incelererek devam ediyor olmalıdır. Kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, renginde sır ile kaplanmış olup, 10YR 3/2 (Çok Koyu Grimsi Siyah) renginde birbirlerine paralel olarak uzanan çizgilerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 429-467.

RESİM 85

ÇİZİM 85

Katalog No: 86

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Z1a AAA

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Yükseklik: 2,1 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Kaide Çapı: 16

Hamur Rengi: 7.5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 3/2 (Çok Koyu Grimsi Siyah)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

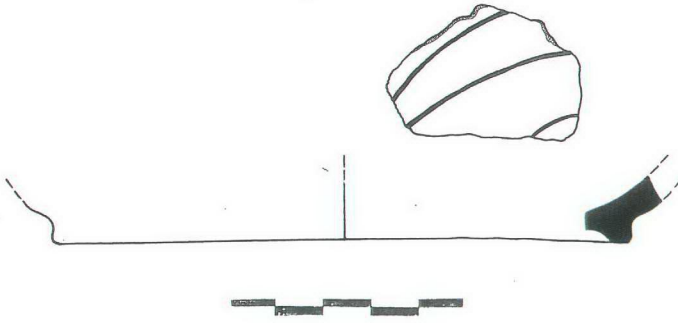
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, keskin omurgalı, alçak kaideli olan kaptaki hamur kalınlığı merkeze doğru incelenerek devam ediyor olmalıdır. Kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, renginde sır ile kaplanmış olup, 10YR 3/2 (Çok Koyu Grimsi Siyah) renginde birbirlerine diyagonal olarak uzanan çizgilerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, 7c.

RESİM 86

ÇİZİM 86

Katalog No: 87

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94.6 Zİb-d ABF

Yükseklik: 5,7 cm

Ağız Çapı: 28 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Astar Rengi: 5R 8/2 (Beyaz)

Sır Rengi: 2.5Y 8/8 (Sarı) – 2.5YR 4/8 (Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Dış yüzeyi satsız olan kabın iç yüzeyi, 5R 8/2 (Beyaz) renginde astar üzerine 2.5Y 8/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 2.5YR 4/8 (Kırmızı) renginde, birbirine paralel olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu bordürler içerisinde ters “S” şeklinde ve diyagonal olarak uzanan kısa çizgilerden oluşan bezemeye sahiptir.

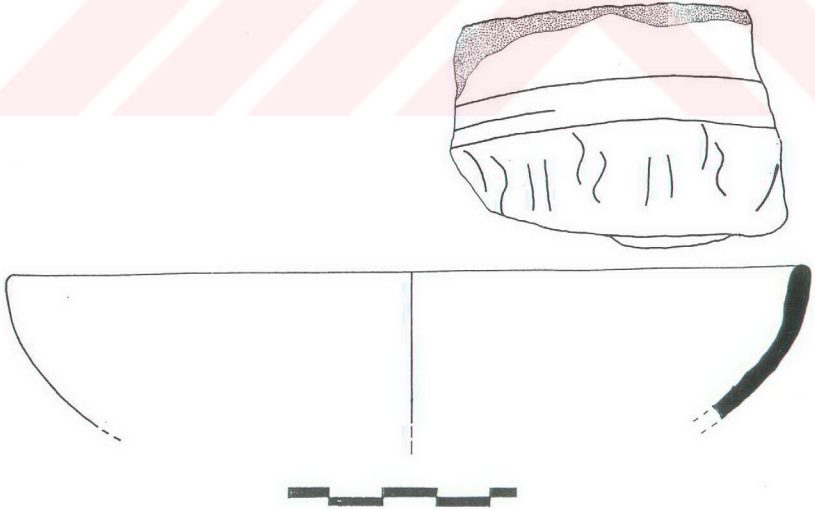
Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate VIII, 137.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens",
Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate
VIII, 3z.

RESİM 87

ÇİZİM 87

Katalog No: 88

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.

Kaide Yüksekliği: 0,9 cm

Yükseklik: 2 cm

Kalınlık: 1 cm

Kaide Çapı: 15 cm

Hamur Rengi: 5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/8 (Sarı) – 2.5Y 8/8 (Sarı)

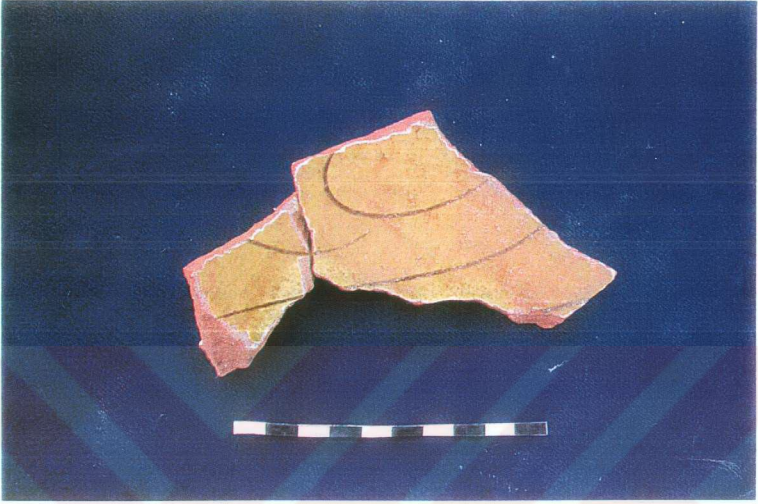
Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

Pişme: İyi

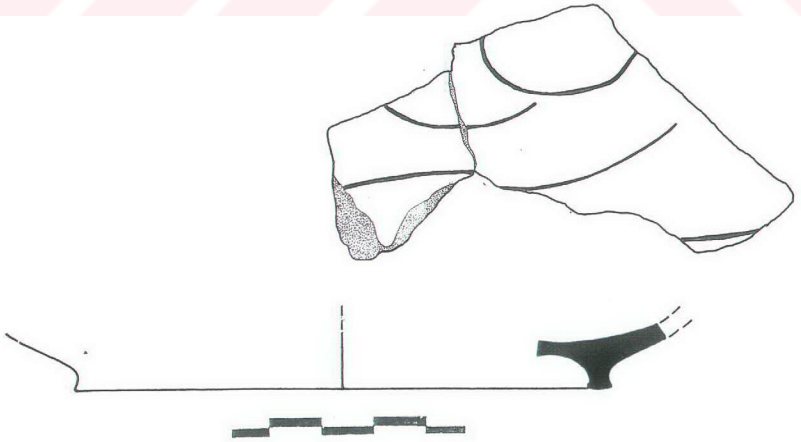
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı kabın merkezine doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 8/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 2.5Y 8/8 (Sarı) renginde spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

RESİM 88

ÇİZİM 88

Katalog No: 89

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIId AAJ

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Yükseklik: 1,3 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

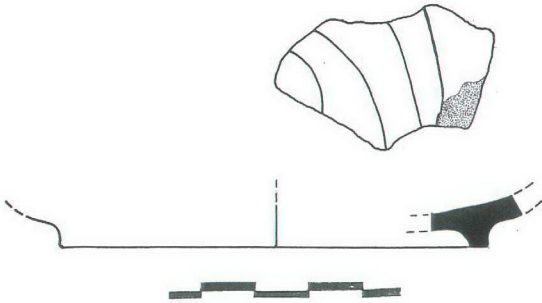
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı kabın merkezine doğru incelerek devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 7/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8(Kahverengi) renginde spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate VIII,3

RESİM 89

ÇİZİM 89

Katalog No: 90

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zlc AAC

Kaide Yüksekliği: 0,6 cm

Yükseklik: 1,7 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

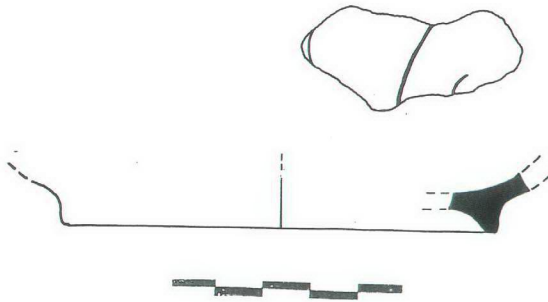
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptı, hamur kalınlığı kabın merkezine doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5YR 7/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Kahverengi) renginde spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, Plate VIII, 36.

RESİM 90

ÇİZİM 90

Katalog No: 91

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Z1c AAC

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseldik: 2,8 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Kaide Çapı: 16

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 4/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

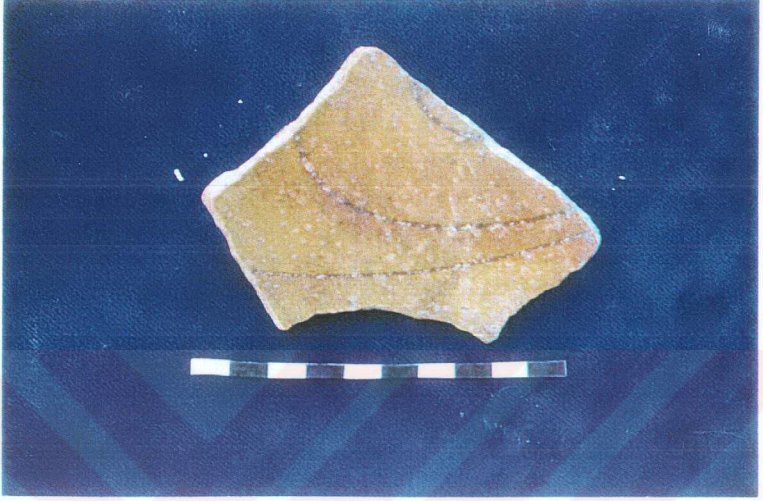
Pişme: İyi

Katkı Kireç

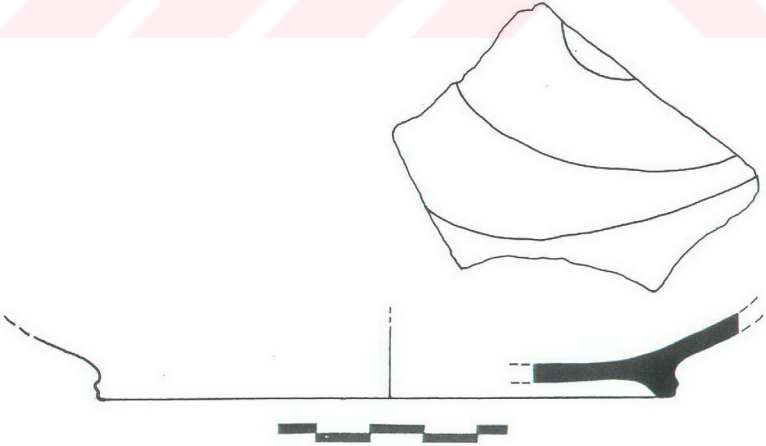
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptı, kaide kısmı dışa doğru ikili çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) rengine astar üzerine, 10YR 7/8 (Sarı) rengine sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 4/6 (Kahverengi) rengine spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 25, Plate VIII, 25.

RESİM 91

ÇİZİM 91

Katalog No: 92

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Z1a AAA

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 1,7 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Kaide Çapı: 14

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) – 7.5YR 4/6 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

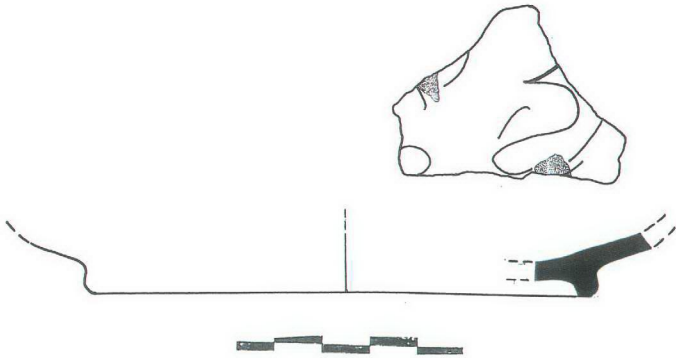
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 4/6 (Kahverengi) renginde stilize bitkisel motiflerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s.75, Plate VIII, 19.

RESİM 92

ÇİZİM 92

Katalog No: 93

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zilc-d ABE

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 2,7 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Kaide Çapı: 14

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 (Pembe)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/8 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

Pişme: İyi

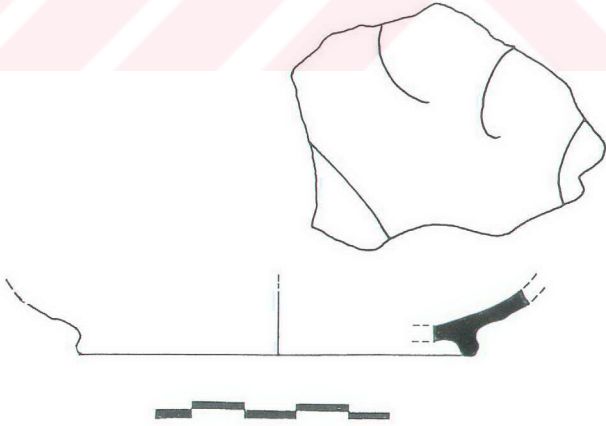
Katkı Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, kaide kısmı dışarı doğru çıkıntı yapmaktadır. hamur kalınlığı merkeze kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 8/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Kahverengi) renginde uçları kanca şeklinde son bulan çizgilerin meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

RESİM 93

ÇİZİM 93

Katalog No: 94

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 Zİlc-d ABC

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 2,3 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Kaide Çapı: 10

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) – 7.5YR 7/6-6/6 (Kırmızımsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito)

Pişme: Orta

Katkı Kireç

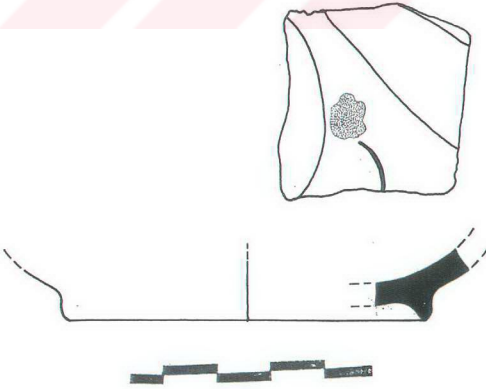
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kabın, kaidesi iç kısımda incelmektedir. Hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 7/6-6/6 (Kırmızımsı Sarı) renginde spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 79, fig. a-b-c.

RESİM 94

ÇİZİM 94

Katalog No: 95

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIIc-d ABC

Kaide Yüksekliği: 0,3 cm

Yükseklik: 3,1 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Kaide Çapı: 12

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

Pişme: Orta

Katkı Kireç

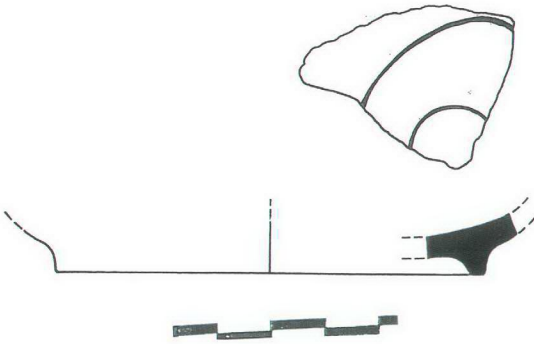
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı kabın merkezine doğru incelenerek devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8(Kahverengi) renginde spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 43, fig. 3c.

RESİM 95

ÇİZİM 95

Katalog No: 96

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIIc-d ABC

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Yükseklik: 2 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Kaide Çapı: 10 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/8 (Sarı) – 7.5YR 6/8 (Kırmızımsı Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

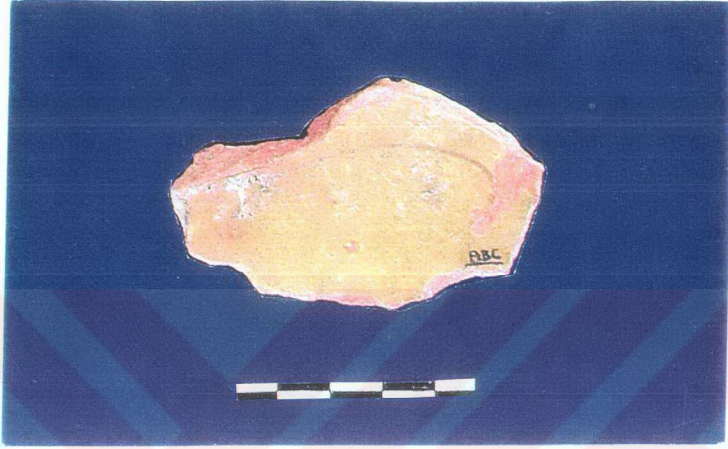
Pişme: İyi

Katkı Kireç

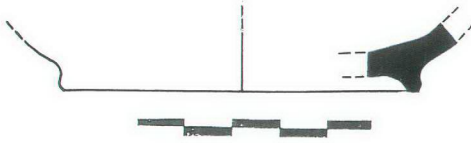
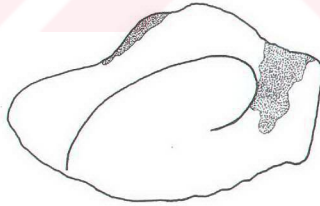
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, hamur kalınlığı kabın merkezine doğru aşağıya eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 6/8(Kırmızımsı Sarı) renginde elips çizen spiral kıvrımın meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 103, fig. 25a-b.

RESİM 96

ÇİZİM 96

Katalog No: 97

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİİb AAK

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 1,2 cm

Kalınlık: 0,4 cm

Kaide Çapı: 9 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

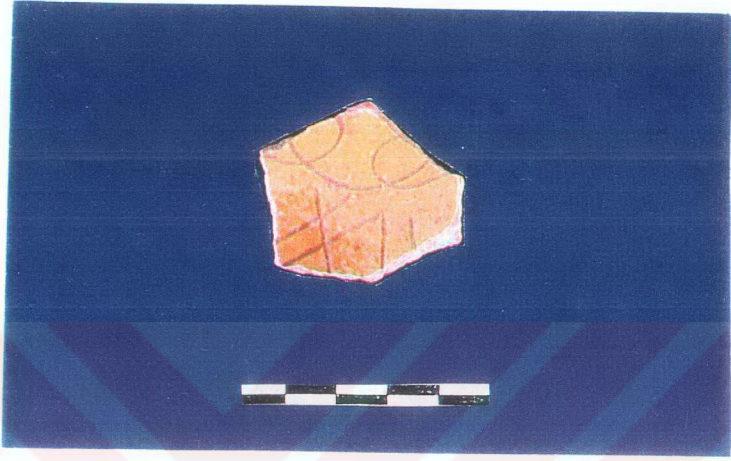
Pişme: İyi

Katkı: Kireç

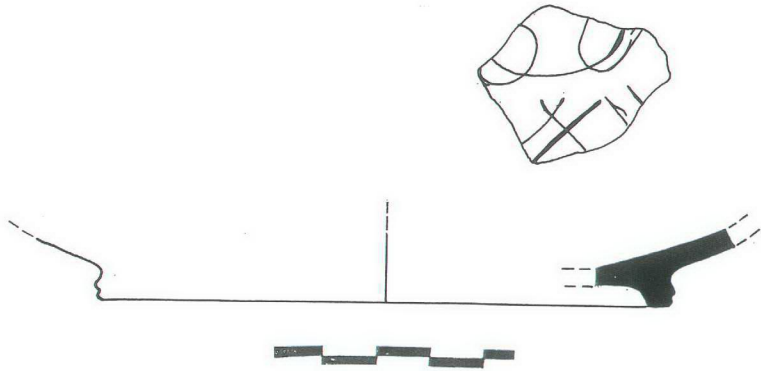
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptı, hamur kalınlığı kabın merkezine doğru incelenerek devam ediyor olmalıdır. Dış yüzeyi sırsız olan kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5YR 7/8 (Kırmızımsı Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Kahverengi) renginde birbirlerine paralel ve dik olarak uzanarak daireler meydana getiren ve birbirlerine teğet geçen çizgilerin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 98, fig. 77.

RESİM 97

ÇİZİM 97

Katalog No: 98

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.94 ZIb-d ABO

Yükseklik: 7,2 cm

Kalınlık: 0,6m

Hamur Rengi: 7.5R 6/6-6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 8/8 (Sarı) – 7.5YR 6/8 (Kırmızimsı Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

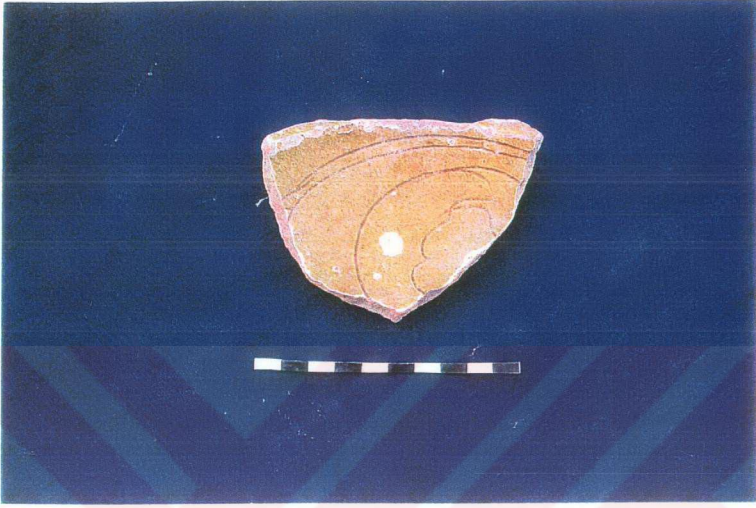
Pişme: İyi

Katkı Kireç

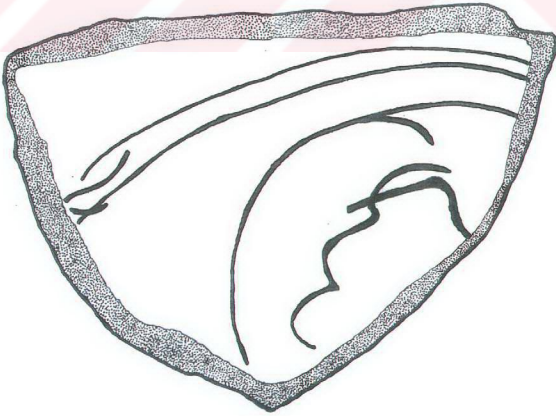
Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 8/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 6/8 (Kırmızimsı Kahverengi) renginde, birbirlerine paralel olarak uzanarak bordür meydana getiren çizgilerle çevrelenmiş olan merkezdeki madalyon (daire) içerisinde stilize bitkisel motifin oluşturduğu bezemeye düzenine sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 67.

RESİM 98

ÇİZİM 98

Katalog No: 99

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIId AAJ

Yükseklik: 5,5 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/2 (Beyaz)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sarı)– 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

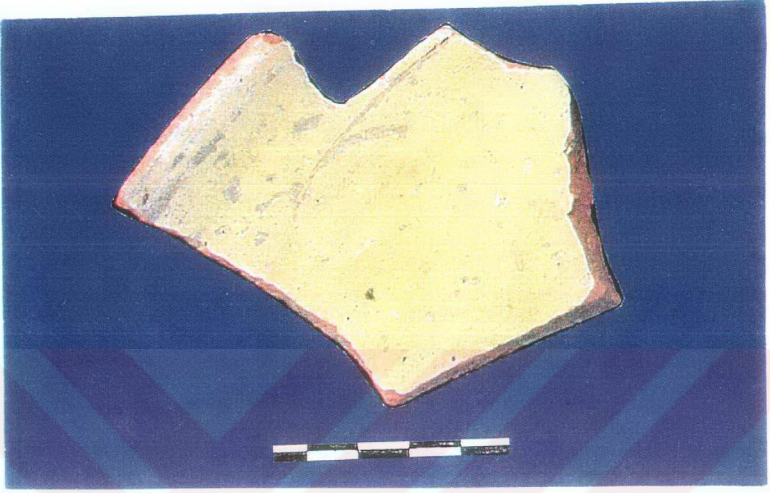
Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

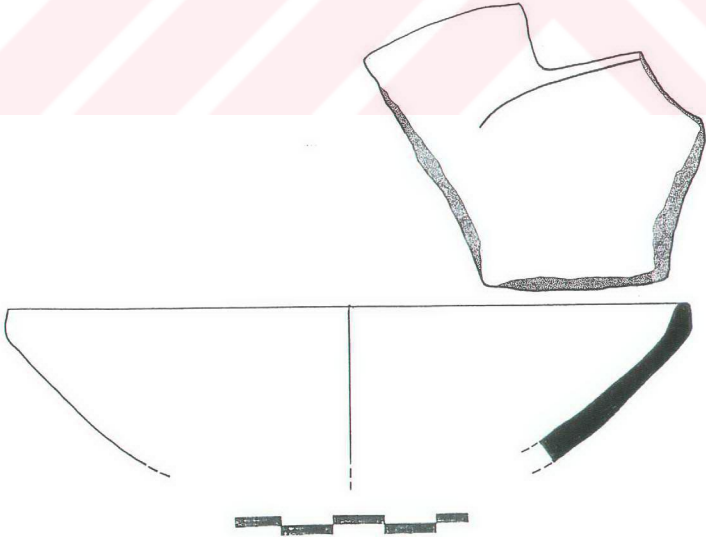
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. 10YR 8/2 (Beyaz) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 5R 6/6 (Açık Kırmızı) renginde, yatay olarak uzanan tek bir çizginin oluşturduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 88, fig. 57c.

RESİM 99

ÇİZİM 99

Katalog No: 100

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 Zlc AAC

Kaide Yüksekliği: 0,4

Yükseklik: 1,8

Kalınlık: 0,4 cm

Kaide Çapı: 16

Hamur Rengi: 7.5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10R 5/8 (Kırmızı) – 7.5R 3/6 (Koyu Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

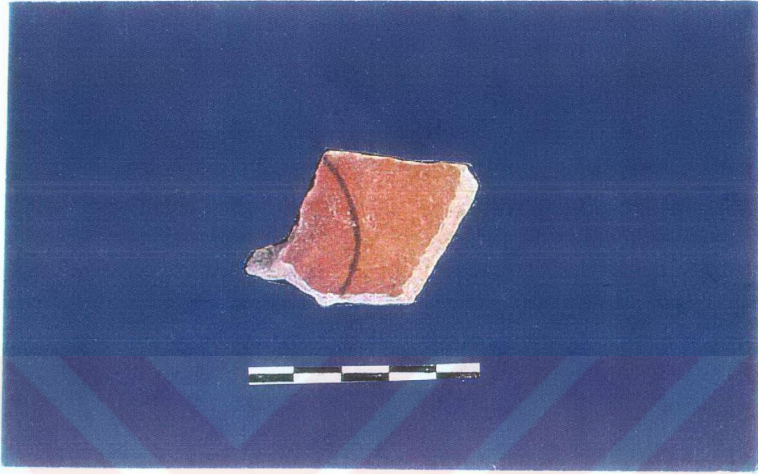
Pişme: İyi

Katkı Kireç

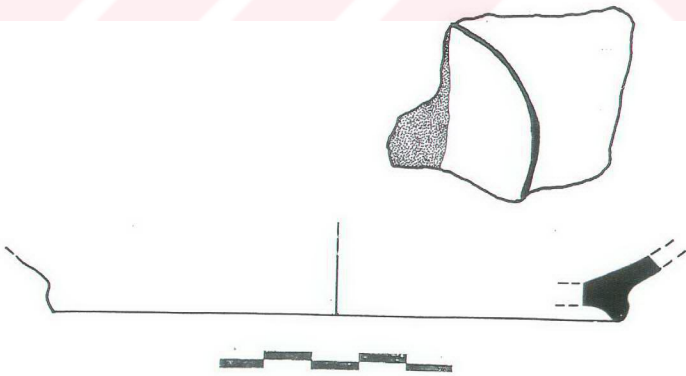
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, alçak kaideli olan kabın, kaidesi iç kısımda incelmektedir. Hamur kalınlığı merkeze doğru aşağı eğim yapmakta ve kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. pmaktadır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 10R 5/8 (Kırmızı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5R 3/6 (Koyu Kırmızı) renginde spiral kıvrım oluşturan geometrik bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s.95, fig. 25.

RESİM 100

ÇİZİM 100

Katalog No: 101

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.93 Zİc AAC

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 2,4 cm

Kalınlık: 0,6 cm

Kaide Çapı: 14 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/6 (Kırmızımsı Sarı)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 7/8 (Sarı) – 7.5YR 5/8 (Kahverengi)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto)

Pişme: İyi

Katkı Kireç

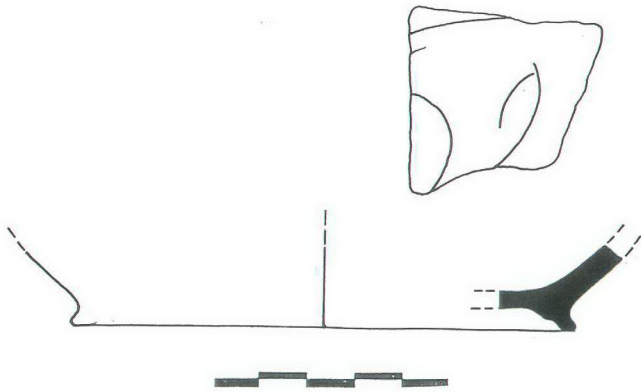
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kaptı, kaide kısmı içe doğru ikili çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 7/8 (Sarı) renginde sır ile kaplanmış olup, 7.5YR 5/8 (Kahverengi) renginde, diyagonal olarak uzanan ve uç kısmı kanca şeklinde biten çizgilerin oluşturduğu geometrik bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 115, fig. 87b.

RESİM 101

ÇİZİM 101

Katalog No: 102

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93 ZIIIc AAI

Kaide Yüksekliği: 0,4

Yükseklik: 1,6 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Kaide Çapı: 12

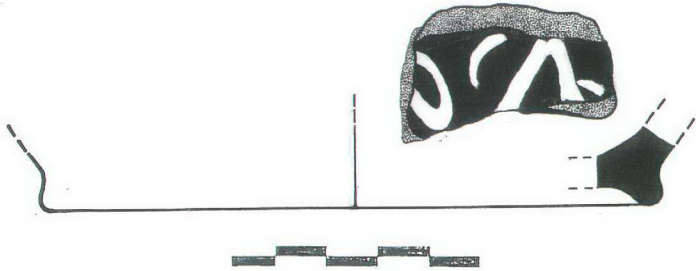
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, kiremit rengi hamurlu, dış yüzeyi sırsız, iç yüzeyi kahverengi zemin üzerine sarı renkte diyagonal ve geometrik desenlerin hakim olduğu bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 103, fig. 58a.

RESİM 102

ÇİZİM 102

Katalog No: 103

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.95 ZII-ZIII

Kaide Yüksekliği: 0,4 cm

Yükseklik: 2,5 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Kaide Çapı: 15 cm

Hamur Rengi: 5R 6/8 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5Y 8/6 (Sar) – 10R 4/8 (Kırmızı)

Bezeme Tekniği: Astar (Slip)

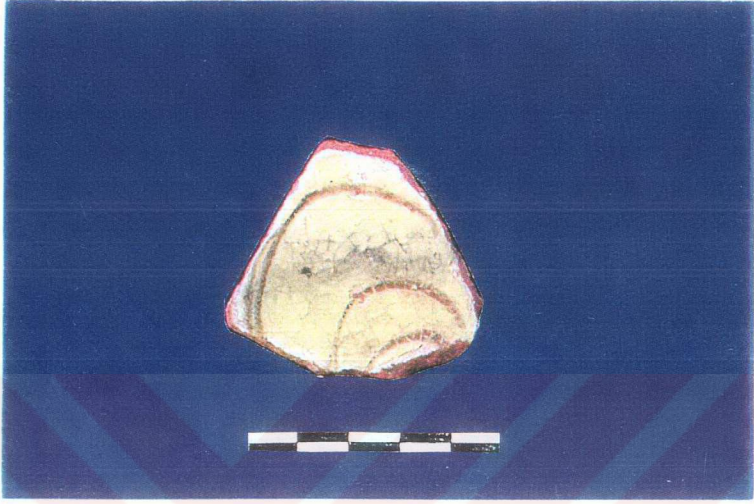
Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

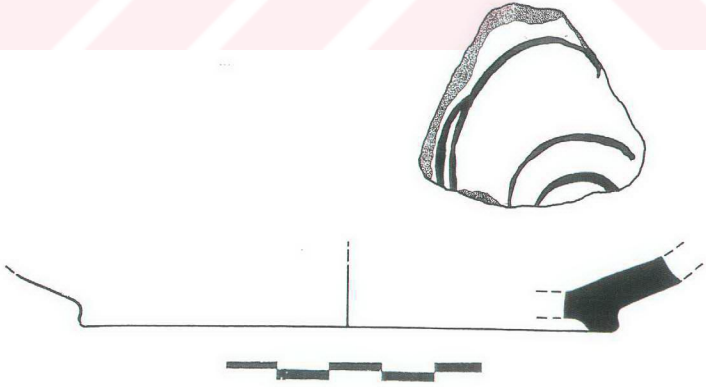
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Halka dipli, yüksek kaideli olan kapta, kaide kısmı dışa doğru çıkıntı yapmaktadır. Hamur kalınlığı merkeze doğru kalınlaşarak devam ediyor olmalıdır. Kabın iç yüzeyi, 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (Sar) renginde sır ile kaplanmış olup, 10R 4/8 (Kırmızı) renginde spiral kıvrımların meydana getirdiği bezemeye sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s.95, fig. 26.

RESİM 103

ÇİZİM 103

Katalog No: 104

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.94 Zib-d ABF

Kaide Yüksekliği: 0,5 cm

Yükseklik: 2 cm

Kalınlık: 0,5 cm

Kaide Çapı: 14 cm

Hamur Rengi: 5R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 10R 4/8 (Kırmızı)– 2.5Y 8/6 (Sarı)

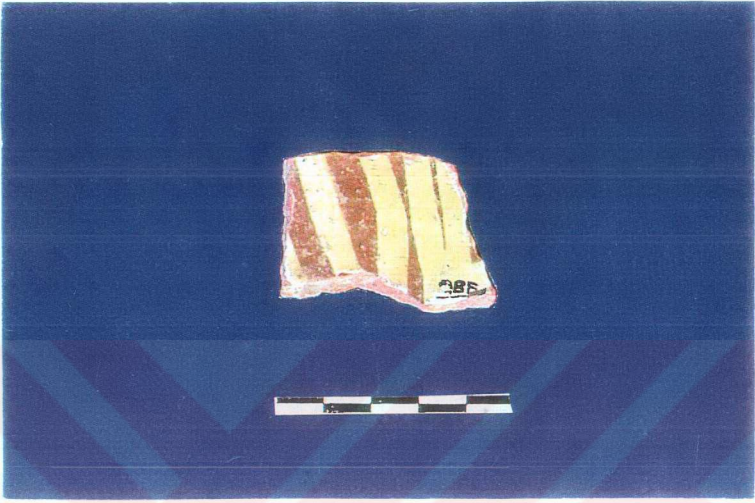
Bezeme Tekniği: Astar Boyama (Slip)

Pişme: İyi

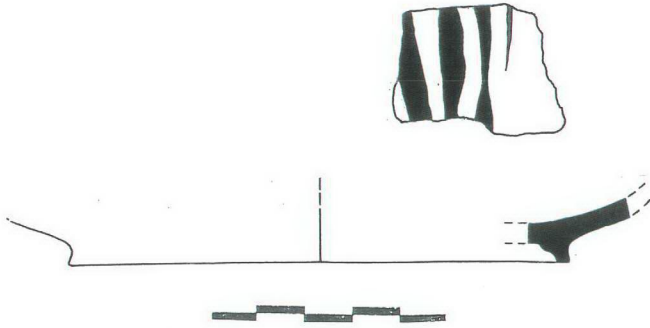
Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Çanak

Özellikler: Dikkatli el işçiliğiyle yapılmıştır. Kaide kısmı için deşim işlemi uygulanmıştır.

RESİM 104

ÇİZİM 104

Katalog No: 105

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93

Yükseklik: 7,8 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/4 (Krem)

Sır Rengi: 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) - 10YR 8/8 (Sarı)

Bezeme Tekniği: Astar (Slip)

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Gövde Parçası

Tanımı: 10YR 8/4 (Krem) renginde astar üzerine, 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) sır ile kaplanmış olup, 10YR 8/8 (Sarı) renginde, kıvrık dallar şeklinde düzenlenmiş olan stilize çiçeklerin oluşturduğu bezemeye düzenine sahiptir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 55, fig. 47.

RESİM 105

ÇİZİM 105

Katalog No: 106

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.95.78

Yükseklik: 5,5 cm

Ağız Çapı: 24 cm

Kalınlık: 0,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffito) ve Renkli Sır Akıtma

Pişme: İyi

Katlı İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan bir bölüm bulunmaktadır. 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) sır ile kaplanmış olup, ağız kısmında ve yer yer 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde sır ile bezenmiştir.

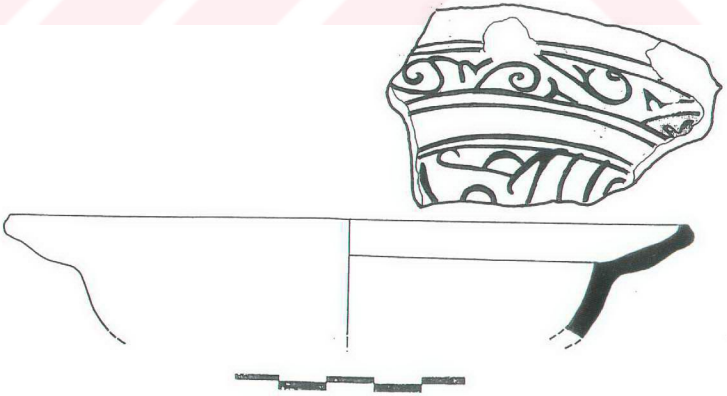
Kabın iç yüzeyi ve ağız kısmında boşluk bırakmamacasına yoğun doldurulmuş bu düzenleme söz konusudur. Dışa çekik olan geniş ağız kenarında birbirine paralel olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu bordürler arasında stilize bitkisel desenler ve kıvrık dallar mevcuttur. Kabın iç yüzeyinde ise diyagonal olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu desenlerin belirli bölgelerine 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde renkli sır damlatılmıştır.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens",
Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 54,
fig. 26

RESİM 106

ÇİZİM 106

Katalog No: 107

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.78

Yükseldik: 9 cm

Ağız Çapı: 25 cm

Kalınlık: 1,3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto) ve Renkli Sır Akitma

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Dışa çekik geniş ağız kenarlıdır. Ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde çıkıntı yapan ikili bölüm bulunmaktadır. 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) sır ile kaplanmış olup, ağız kısmında ve yer yer 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde sır ile bezenmiştir.

Kabın iç yüzeyi ve ağız kısmında boşluk bırakmamacasına yoğun doldurulmuş bu düzenleme söz konusudur. Dışa çekik olan geniş ağız kenarında birbirine paralel olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu bordürler arasında stilize bitkisel desenler ve kıvrık dallar ve balık pulu şeklinde bezeme mevcuttur. Kabın iç yüzeyinde ise diyagonal olarak uzanan ve birbirlerini belirli yerlerde keserek geometrik bir düzenleme oluşturan çizgilerin ve balık pulu şeklindeki motiflerin oluşturduğu bezeme söz konusudur. Desenlerin belirli bölgelerine 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde renkli sır damlatılmıştır.

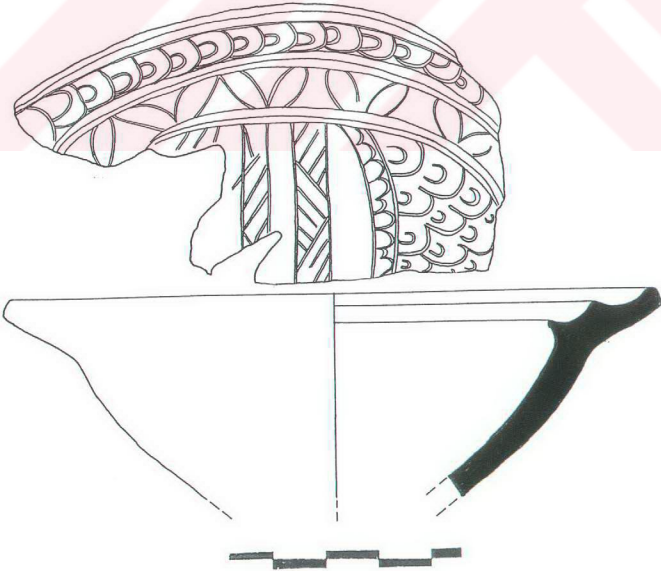

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens",
Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 93,
fig.26

RESİM 107

ÇİZİM 107

Katalog No: 108

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.78

Yükseklik: 9 cm

Ağız Çapı: 25 cm

Kalınlık: 1,3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto) ve Renkli Sır Akıtma

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

Kabın Formu: Kadeh

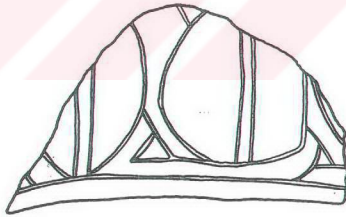
Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) sır ile kaplanmış olup, yer yer 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde sır ile bezenmiştir. Kap bir kadeh formunda olmalıdır.

Kabın iç yüzeyi boşluk bırakmamacasına yoğun doldurulmuş stilize bitkisel motiflerin meydana getirdiği düzenlemeye sahiptir. Kabın dış yüzeyinde ise, ortadan ikiye bölünmüş şekilde dairelerin oluşturduğu geometrik düzenleme söz konusudur. Dairelerin bir bölümü 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde sır ile diğer bölümü ise yeşil sır ile bezenmiştir. Desenlerin belirli bölgelerine 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde renkli sır damlatılmıştır.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 46, fig.63

RESİM 108

ÇİZİM 108

Katalog No: 109

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.67

Yükseklik: 2,7 cm

Kaide Çapı: 9 cm

Kalınlık: 1cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto) ve Renkli Sır Akıtma

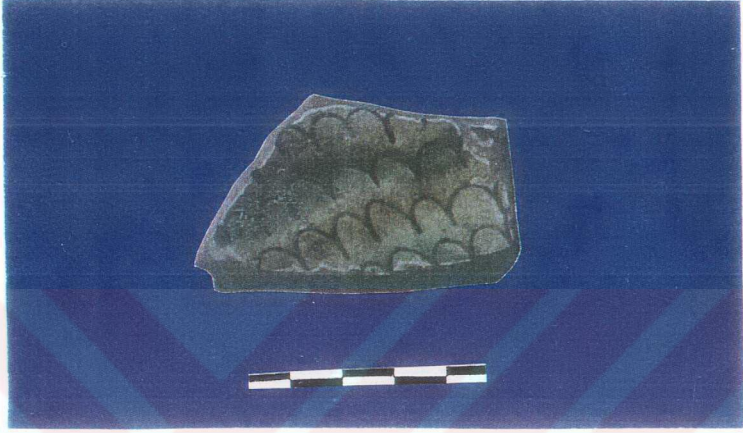
Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

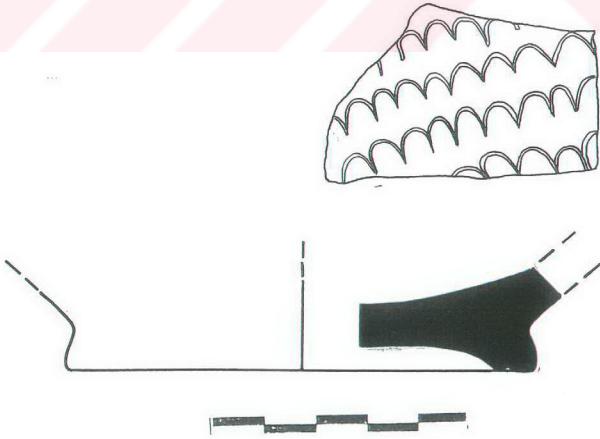
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) sır ile kaplanmış olup, yer yer 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde sır ile bezenmiştir. Kabın dış yüzeyi sırsız olup, iç yüzeyi balık pulu (?), kuş(?) figürü şeklinde motif ile bezenmiştir.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s.26, fig.75.

RESİM 109

ÇİZİM 109

Katalog No: 110

Buluntu Yeri ve Yılı: YT.93.48

Yükseklik: 2,7 cm

Ağız Çapı: 11,5 cm

Kalınlık: 1,7cm

Hamur Rengi: 7.5YR 8/2 (Pembemsi Beyaz)

Astar Rengi: 10YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı)

Bezeme Tekniği: Kazıma (Sgraffitto) ve Renkli Sır Akıtma

Pişme: İyi

Katkı: İnce Kum ve Kireç

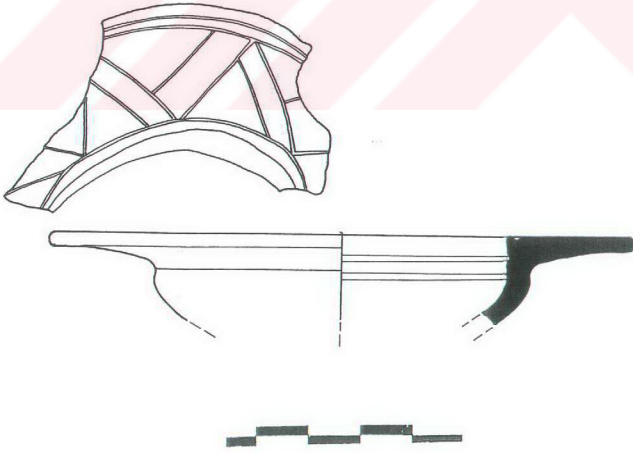
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: 10YR 8/3 (Krem) astar üzerine, 5BG 7/1 (Açık Yeşilimsi Gri) – 10YR 6/8 (Kahverengimsi Sarı) renginde sır ile bezenmiş dışa çekik ağız kenarlı olan kabın, ağız ve iç kısmında birbirlerini keserek üçgen motifler oluşturan geometrik düzenlemenin meydana getirdiği bezeme söz konusudur.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Hesperia VII, s. 46, fig. 5.

RESİM 110

ÇİZİM 110

Katalog No: 111

Bulutlu Yeri ve Yılı: YT.97 ZIII 135

Yükseklik: 4,2 cm

Ağız Çapı: 27,9 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 5 R 6/6 (Açık Kırmızı)

Astar Rengi: 10 YR 8/3 (Krem)

Sır Rengi: 2.5 Y 8/6 (yeşilimsi sarı), 5Y 5/4 – 4/4 (yeşil)

Bezeme Tekniği: Renkli Sır Akıtma

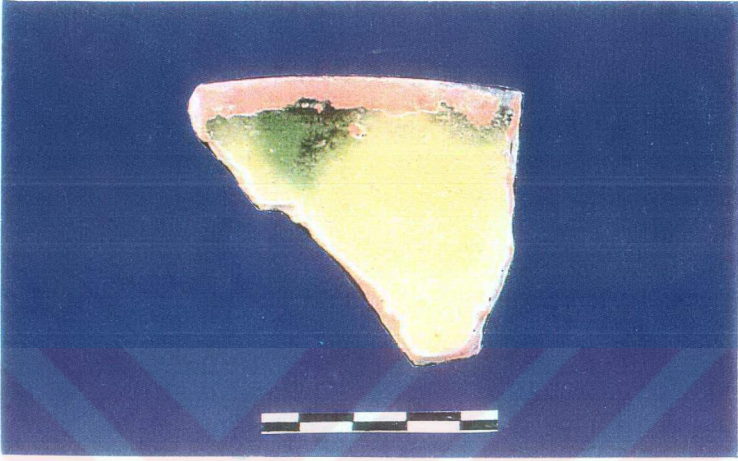
Pişme: İyi

Katkı Kireç

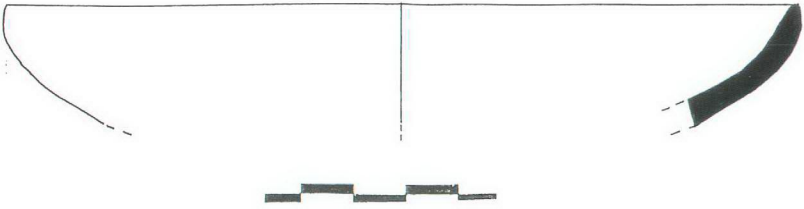
Kabın Formu: Çanak

Tanımı: Basit ağız kenarlı, ağız kısmı hafifçe içe kapanan çanağın, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış olup, ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselmektedir. Kabın iç yüzeyi, 10 YR 8/3 (Krem) renginde astar üzerine, 2.5Y 8/6 (yeşilimsi sarı) renginde sır ile bezenmiştir. Ağız kısmına 5Y 5/4 – 4/4 (yeşil) renginde sır akıtılmış olan kabın dış yüzeyi sırsızdır.

Benzerleri: FRANTZ, M. Alison (1938); "Middle Byzantine Pottery in Athens", Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Ilesperia VII, s. 46, fig. 3

RESİM 111

ÇİZİM 111

IV. DEĞERLENDİRME

IV.1 Yumuktepe I ve Ia Yapı Katı Sırlı Seramikleri Tipolojisi

Kap biçimleri tipolojisinde temel alınan unsurlara göre, kendi içinde mantıklı, ancak birbirinden farklı tipolojiler ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, kap tipolojisi yapılırken olabildiğince çok ortak özelliğin bir araya getirilmesi ve bunların öncelik sırasına ve hiyerarşik biçime göre dizilmesi gerekmektedir. Ana biçimlerin ayrımında en önemli ölçütler boyut ve oran, alt gruptandırma da gövde biçimi, ağız biçimi ve eklentilerdir. Tüm olarak ele geçen ya da tümlenebilen kaplar, kendi içlerinde genişlik ve yükseklik orantuları ile ağız çaplarına göre dizilerek gruplandırılmıştır.

Çalışmamızda yoğun olarak ele aldığımız kap biçimini çanaklar oluşturmuştur. Kaplar dört grup altında toplanmış, bu dört ana grup kendi içerisinde alt gruplara ayrılarak değerlendirilmiştir.

IV.1.1 Çanaklar

Genel anlamda katı veya sıvı besin maddelerini koymaya elverişli yayvan veya çukurca kaplara çanak adı verilmiştir. Çapı yüksekliğinin iki katından az olan çanaklara “derin çanak”, çapı yüksekliğinin iki katından fazla olanlara ise “çanak” adı verilmektedir. Bir diğer tanımlama ise ağız çapı gövde genişliğinden daha büyük kaplar çanak olarak adlandırılmıştır.

IV.1.2 Tabaklar

Tabak, yiyecek koymaya yarayan, derinliği az, yayvan kaplardır. Çapı yüksekliğinin yaklaşık dört katından fazla olan tabaklar “derin”, çapı yüksekliğinin yaklaşık altı katından fazla olan tabaklar ise “yayvan” tabak olarak adlandırılmıştır.

1- Basit Ağız Kenarlı

- 1.1 Yuvarlak Dudaklılar: Ağız kenarı hafif bir şekilde içe kapanan, yuvarlatılmış dudaklı, küresel gövdeli ve kenarları dışa açılarak yükselen, omurgalı kaplar.

2- İçe Kalınlaştırılmış Ağız Kenarlı

- 1.1 Dışa eğik düz, dudak kesimleri yarım küreyi bulacak kadar içe kalınlaştırılmış olan kaplar.
- 1.2 Dudak üstü düz kesilmiş, içte ise belirsiz bir kalınlaşmanın olduğu dışa eğik düz çanaklar.
- 1.3 Ağız kısmı içe kapanan, dudak kısmı hafif bir şekilde kabartılmış ve ağız içe doğru yumuşak bir eğim ile yükselen kaplar.

3- Dışa Kalınlaştırılmış Dudaklı

- 3.1 Dudak kısmı dışa doğru çekilip incelenerek biten kaplar.
- 3.2 Dudak kısmı dışa kalınlaştırılmış, ağız altı hafif iç bükey ve keskin omurgalı kaplar.¹

4- Dışa Çekik Ağız Kenarlı

- 4.1 Dışa çekik geniş ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde tekli çıkıntı yapan bölümün bulunduğu kaplar.
- 4.2 Dışa çekik geniş ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde üçlü çıkıntı yapan bölümün bulunduğu kaplar.

¹ Erkan KONYAR; İmikuşağı X. Yapı Katı Seramikleri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü –Yayınlanmamış- Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1998.

IV.2 Yumuktepe I ve Ia Yapı Katı Sırlı Seramikleri Hamur ve Renk Özellikleri

Seramik kırığında ve astarsız yüzeyde görülebilen *renkler* seramiğin hamur rengini verir. Sulandırılmış ve iyice arındırılmış kilin kap yüzeyine fırça ile sürülmesi, kap yüzeyine akıtılması ya da kabın sulu kile daldırılması işlemlerine ise *astarlama* olarak adlandırılır. Bu yöntemle yüzeyindeki gözenekler kapanır ve kap pürüzsüz, güzel bir görünüm alır. Astar kabın yapıldığı hamurdan yapılabileceği gibi farklı bir hamurdan da yapılabilir.

Seramik hamuruna içeriğinde bulunan *katkı* maddeleri ise, seramiğin daha rahat biçimlendirilebilmesi, kuruma-pişme sırasında dayanıklılığının artırılması amacıyla kile katılan çeşitli maddeleri tanımlamaktadır. Seramiğe karıştırılmış olan katkı maddeleri seramik kırığında düzenli bir doku oluşturabilmeleri ile ayrılmaktadırlar. Katkı maddeleri kabın sağlamlığını artırmak için konulabileceği gibi rastlantısal olarak da seramik hamurunda bulunabilirler. Katkının cinsine göre “kum katkılı seramik”, “kireç katkılı seramik” gibi adlandırılmalar yapılmaktadır. Seramiğin yalın yüzeyinde ve kırığında küçük siyah noktalar halinde saptanabilen kum katkı, boyutlarına göre ince ve orta kum katkılı olmak üzere adlandırılmıştır. Çalışmamızda 0.1-0.3 mm. arasında olan kum katkı, *ince kum*, 0.4-0.6 mm. arasında olanlar ise *orta kum* katkılı olarak adlandırılmıştır.

Seramik için önemli olan diğer bir unsur ise *pişmedir*. Seramiğin pişirildiği ortamdaki ısı, fırındaki konumu ve pişme süresi fırınlanan seramiğin dayanıklılığını ve sertlik derecesini belirler. Seramik parçalarının pişme dereceleri, sertliklerine, kırık parçanın görünümüne ve yeni kırığın kesitlerine bakılarak saptanmaya çalışılmıştır.

Mersin Yumuktepe Höyüğünde, ele alınan kaplar hamur renkleri itibarıyla ağırlıklı olarak “*Kiremit Rengi Hamurlu*” ve “*Deve Tüyü Hamurlu*” olmak üzere iki grupta incelenmiştir.

a) Kiremit Renkli Hamur

İncelenen seramikler içerisinde en büyük grubu kiremit renkli hamura sahip olan seramikler oluşturmaktadır. Seramiğin daha rahat biçimlendirilmesi, pişirme ve kuruma aşamalarında dayanıklılığının artırılması amacıyla hamura katılmış olan katkı maddeleri kiremit renkli hamura sahip olan seramiklerde düzenli dağılım göstermekte, seramiklerin kırıklarında düzenli bir doku oluşturmaktadır. Bu kapların hepsi iyi pişmiştir ve Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde kiremit rengi hamur özelliğini gösteren seramiklerde görülen katkı maddesini ince kum oluşturmaktadır.

b) Deve tüyü Renkli Hamur

İncelenen seramikler içerisinde ikinci büyük grubu oluşturan deve tüyü renkli hamura sahip olan seramikler, kiremit renkli hamura sahip olan seramiklere oranla daha kaba bir görünüme sahip olmakla birlikte, içerdikleri katkı maddeleri sebebi ile de gözenekli bir yapıya sahiptirler. Seramik kırıklarında bu durumu açıkça görmek mümkündür. Bu kaplarda kiremit renkli hamura sahip olan kaplarda olduğu gibi iyi pişmiştir ve Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde deve tüyü hamur özelliğini gösteren seramiklerde görülen katkı maddesini kireç oluşturmaktadır.

IV.3 Yumuktepe I ve Ia Yapı Katı Sırlı Seramiklerinde Görülen Bezeme

Teknikleri

Yumuktepe’de ortaya çıkan ve XIII. yüzyıla tarihlendirilen I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri form olarak, değişik ölçü ve kalınlıklarda karşımıza çıkan, kullanılan hamur itibariyle deve tüyü ve kiremit renginin ağırlıkta olduğu geniş ağızlı, ayakları çok yüksek olmayan, yuvarlak halka dipli, yayvan tabaklar ve çanaklardan oluşmaktadır. XIII. yüzyıla tarihlendirdiğimiz I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde en çok karşılaşılan bezeme teknikleri, renkli sır akıtma tekniği (I ve Ia yapı katı XII-XIII.yy), renkli sır akıtma ve kazıma tekniğinin bir arada kullanıldığı örnekler (I ve Ia yapı katı XII-XIII.yy), Champlevé diğer bir adıyla derin oyma tekniği (I ve Ia yapı katı XII-XIII.yy), yeşil ve kahverenginin bir arada kullanıldığı sır altına boyama tekniği (I ve Ia yapı katı XII-XIII.yy) dir. XIII. yüzyılın tipik yapım tekniği ise koyu kırmızı kahverengi hamurlu, kahverengi sırlı kaplar ile yeşil renkli monokrom, diğer bir deyişle tek renk olan seramiklerdir (I ve Ia yapı katı XII-XIII.yy).

Kaplarda en çok karşımıza çıkan bezeme renkleri ise ağırlıklı olarak, yeşilin açık ve koyu tonları, sarı ve kahverengidir. Desen açısından oldukça çeşitlilik gösteren kaplarda yoğun olarak spiraller, diyagonal çizgiler, geometrik desenlerin hakim olduğu kompozisyonlar, stilize edilmiş çiçekler, kuş, balık, tavşan gibi hayvan figürleri ile karşılaşılmıştır.²

IV.3.1 Tek Renk Sırlı (*Monokrom*)

Hamura şekil verilip fırınlanır. Üzerine sır sürülüp tekrar fırınlanır. Sır eriyerek hamurla birleşir. Mersin Yumuktepe Höyüğü I ve Ia yapı katında karşımıza çıkan monokrom seramikler, kahverengi ve yoğun olarak yeşilin çeşitli tonlarında yapılmıştır.

² Gülgün KÖROĞLU; “Yumuktepe Höyüğü Ortaçağ Kazısından Küçük Buluntular”, *İçel Sanat Kulübü*, Temmuz 2002, s. 9-10.

IV.3.2 Kazıma (*Sgraffito*)

Bir kazıma tekniğidir. Hamura şekil verilip astarlanır, kurutulur. Dekor seramiğe astarı da kazıyacak şekilde ince sivri bir aletle çizildikten sonra fırınlanır. Desen astarlanmadan da kazılabilir. Tek renk krem, sarı-kahverengi, yeşil veya karışık renkli şeffaf sırla sırlanan seramik tekrar pişirilir. Desenler soyut bitkisel ve geometrik şekiller sıklıkla kullanılmıştır. Şekiller çukurda kalan ve koyu renkli bir konturla belirir. Hamur sarımsı sert veya biraz daha yumuşak olabilir. İslâm sanatında IX. yüzyıldan beri bilinen, özellikle IX.-XIII. yüzyıllarda İran, Irak, Suriye, Mısır'da Abbasi, Selçuk, Atabek, Fatîmi, Eyyubi ve Memlûk Devrinde, Anadolu'da ise Selçuklu döneminde olduğu kadar Ermeni ve Gürcü seramiklerinde de çok uygulanan bir bezeme tekniği olan sgraffito, Bizans seramiklerinde ilk defa XI. yüzyılda ortaya çıkmış ve görünmesiyle birlikte seramik süslemesinin gözde formu olmuştur. Özellikle XII. yüzyılda sgraffito teknikli kaplara duyulan aşırı ilgi boya bezekli kaplar modasının durgunlaşmasına yol açmıştır.³

IV.3.3 Derin Oyma (*Champlevé*)

Bu teknikte hamura istenen form verilip astarlanır. Geniş bir aletle oldukça derin ve yaygın sathlar oyulur ve fırınlanır. Koyu kiremit kırmızı renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurlu bu kaplarda bezeme, iç yüzde toplanır. Bezeme, krem renkli astar üzerine kalın çizgiler halinde kazınmış ve açılan derin yivlerin içi kısmen hamur renginde astar (*slip*) ile dolgulanmıştır. Kapların iç yüzünde şeffaf açık sarı ya da sarımsı yeşil renkte sırların kullanıldığı görülmektedir. Mersin Yumuktepe Höyüğü I ve I ve Ia yapı katında ele geçen seramikler sarı zemin üzerine değişik kalınlıkta kahverengi diyagonal çizgilerin hakim olduğu bir bezemeye sahiptir.

³ Lâle DOĞER, "Kûfî Yazı Takliti Motiflerle Bezeli Sgraffito ve Kazıma Sgraffito Teknikli Bizans Seramikleri", *Antik&Dekor*, S. 55, Kasım-Aralık 1999, s. 128.

IV.3.4 Sır Altına Boyama (*Yeşil ve Kahverengi Boyalı Seramik*) Tekniği

Sır altına boyama yeşil ve kahverengi boyalı seramik tekniğinde, kaba şekil verilip astarlanır ve kurumaya bırakılır, sonra şekiller çizilir, boyanır. Üzerine üstteki şekillerin görünmesi için şeffaf sır, veya renkli sır sürülür. Fırınlama sırasında sır camlaşır ve desen açığa çıkar. İsmi süslemesinden alan bu grup kaplar, beyaz astar üzerine boyanan yeşil ve kahverengi motifleri içermektedir. Yumuktepe’de ele geçen bu grup kapların tümünün kırmızımsı hamura sahip oldukları gözlenmektedir. XII. yüzyılın ilk çeyreğinde yeşil ve kahverengi boyalı kaplarda farklı bir dekorasyon eğilimi belirmiştir. Bu grubun erken parçalarında yan yana şeritlerden oluşan bir stil sergilenmiş fakat bu stil kısa süre içerisinde ortadan kalkmıştır. Süslemedeki genel eğilim kendini spiral şekillerin ve yoğun motiflerin gelişimi yönünde göstermiştir. Geniş, tek ve çift spiraller, üçgenler, baklava şekilleri, uçları sivri ovaler, taramalar, bitkisel dekorasyonların geometrikleşmiş formlarıyla bir araya gelmişlerdir. XII. yüzyılın ikinci çeyreğine gelindiğinde ise kahverengi ile konturları belirlenen alanlar yeşil renk ile doldurulmuştur. Dolgun gruplar halinde spiraller, bitkisel öğeler, bölünmüş palmet motifleri merkezdeki süslemeleri oluşturmuşlardır. Tek merkezli yarım daireler de bu dönemde yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. XIII. yüzyılda bu süsleme devam etmiş, ancak benekler geniş çizgisel motiflerin ikinci derecede tamamlayıcısı durumuna geçmişlerdir. Kil rengi kırmızı olan bu kaplarda astar, genellikle kabin her tarafına uygulanmıştır. Renksiz, şeffaf veya donuk krem sır ise içte kabin tamamını, dışta ise üst kısımları kaplamaktadır. Desenler, dekorasyonlu bantlar tarafından kuşatılan merkezi madalyon şemasından oluşmaktadır. En belirgin motif olan geniş spirallere dönüşmüş kavisli bitkisel bantlar ve nadiren balık pulu gibi üst üste bindirmeli zemin üzerinde yer alan geniş motifler erken XII. yüzyıla özgüdürler.⁴

⁴ Lâle DOĞER, “Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri”, *Antik&Dekor*, S. 35, 1996, s. 196-197.

IV. 3.5 Astar (*Slip*)Tekniği

Astar (*slip*), teknik olarak pürüzsüz ve genellikle beyaz yüzey elde etmek ve sır altı boyaların akmasını önlemek amacıyla kullanılır. Akıtma ve fırça ile sürmek suretiyle kendi adı ile anılan bezeme tekniği grubunu oluşturur. Hem teknik olarak hem de bazı bezemelerinde İslâm etkisi taşıyan astar (*slip*) tekniğindeki kaplar, Bizans boya teknikli sırlı seramik sanatı içinde XI. yüzyılın başlarından Geç Bizans Dönemi'ne kadar uygulama alanı bulmuş önemli bir grubu oluştururlar. Aslında bir sır altı tekniği olan astar (*slip*) ile boyamada ufak bir uygulama farkı vardır. Seramiklere biçim verilip fırımlandıktan sonra, desen oldukça kalın sürülen, gereğinde boya katarak renklendirilen astar (*slip*) ile boyanır. Bu renkli veya beyaz astar (*slip*), boyama kuruduktan sonra, seramik renkli veya renksiz şeffaf sırla sırlanıp fırınlanır. Kalın olarak uygulanan astar (*slip*) nedeniyle desen hafif kabartmalı olarak hissedilir.

IV.4 Yumuktepe I Ve Ia Yapı Katı Seramiklerinde Görülen Bezemeler

IV.4.1 Geometrik Bezemeler

Yumuktepe seramikleri içerisinde gerek bezeme teknikleri gerekse bezeme öğeleri arasında en yoğun olarak karşımıza çıkan grubu geometrik bezeler oluşturmaktadırlar. Geometrik bezemelerin çeşitliliği hem kendi içlerinde hem de bezeme teknikleri içerisindeki dağılımları nedeniyle alt gruplara ayrılarak incelenmiştir.

a) Spiral Kıvrımların ve Eş Merkezli Dairelerin Meydana Getirdiği Geometrik Bezemeler

Seramiklerin tam olarak merkezinde görülen spiral kıvrımların ve eş merkezli dairelerin meydana getirdiği geometrik düzenlemeler, kabin merkezinden başlayarak aralarında 0,5 cm.lik mesafe bırakacak şekilde kabin tabanından yanlara doğru genişleyerek devam eden ve kabin çoğu zaman sadece merkezinde (Şekil 1)-(Şekil 4), çoğu zaman da ağız kısmında bordür olarak kullanılmış olup (Şekil 3-4), en çok kazıma (*sgraffitto*) ve sır altına boyama (yeşil ve kahverengi boyalı seramik) tekniğinde bezenmiş kaplarda yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır.

(Şekil 1) Kabin merkezinde kullanılan spiral kıvrım

(Şekil 2-3) Kabin ağız kısmında bordür olarak kullanılan spiral kıvrım

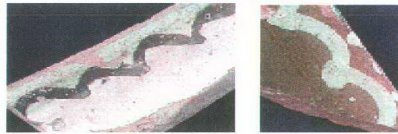

(Şekil 4) Kabin merkezinde kullanılmış olan eş merkezli daireler

b) Fisto ve Dalga Benzeri Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri içerisinde en çok karşımıza çıkan diğer bir bezeme ögesi ise fisto ve dalga benzeri çizgilerin meydana getirdiği geometrik düzenlemeye sahip olan seramiklerdir. Renkli sır akıtma ve karışık teknikler olarak adlandırdığımız, kazıma (*sgraffitto*) ve renkli sır akıtma bezeme tekniğinin bir arada kullanılmış olduğu seramiklerin tipolojik sınıflandırılmasında ayrı bir grup olarak değerlendirilen dışa çekik geniş ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde tekli, ikili, üçlü çıkıntı yapan bölümün bulunduğu kapların dudak kısımlarında fisto bezeme, sır altına boyama (yeşil ve kahverengi boyalı seramik) tekniğinde bezenmiş olan seramiklerin ise ağız kısımlarında yoğunlukla dalga motifi kullanılmıştır.

(Şekil 5-6) Ağız kısmında kullanılmış olan dalga motifi

c) Uçları Kanca Şeklinde Biten ve Merkezde Bulunan Madalyona Doğru Dik İnen Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri içerisinde en çok karşımıza çıkan diğer bir bezeme ögesi de uçları kanca şeklinde biten çizgilerin meydana getirdiği bezemelerdir. İncelediğimiz seramikler arasında yoğun bir grubu oluşturan derin oyma (*champlevé*) bezeme tekniğinde yapılmış olan seramiklerde karşımıza çıkan bu bezeme ögesi, kabın karın kısmından başlayarak kap merkezine doğru inen çizgilerin uçlarının içe doğru kıvrım yaparak tipik bir kanca şeklini almasından dolayı bu şekilde adlandırılmıştır. Tipik kanca şeklinde olan bu bezemeler, bazı örneklerde birbirleri içerisinde geçerek, *girifti* bir bezeme düzenlemesini, bazı örnekler de ise diyagonal olarak birbirlerine uzanan kancaların meydana getirdiği bezemeyi oluştururlar.

Bu grup içerisinde ele aldığımız diğer bir bezeme ögesi de yine derin oyma (*champlevé*) tekniği ile bezenmiş olan kabın merkezinde bulunana madalyon şeklindeki daireye doğru birbirlerine paralel, madalyona doğru dik olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu bezeme ögesidir.

(Şekil 7) Kanca motifi

(Şekil 8-9) Birbirlerine diyagonal olarak uzanan kanca motifi

(Şekil 10) Birbiri içerisine geçerek çeyrek *girifti* düzenleme oluşturmuş kanca motifi

(Şekil 11) Merkezdeki madalyona dik inen çizgiler

d) Diyagonal Olarak Uzanan Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler

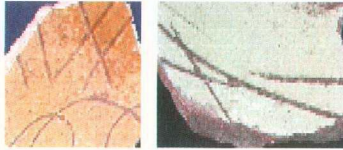
Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde ele aldığımız bir diğer grup ise birbirlerine diyagonal olarak uzanan çizgilerin meydana getirdiği bezeme öğeleridir. Bu bezeme öğesi incelediğimiz seramikler içerisinde ağırlıklı olarak derin oyma (*champlevé*) ve sır altına boyama (kahverengi ve yeşil sırlı seramikler) bezeme tekniğinde yapılmış olan seramiklerde karşımıza çıkmaktadır.

(Şekil 12-13) Birbirlerine diyagonal olarak uzanan çizgilerin meydana getirdiği bezemeler.

e) Birbirlerine Paralel ve Dik Olarak Uzanarak Teğet Geçen Rastgele Çizgilerin Meydana Getirdiği Bezemeler

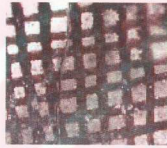
Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde yoğun olarak karşımıza çıkan diğer bir bezeme öğesi de birbirlerine paralel ve dik olarak uzanarak teğet geçen çizgilerin meydana getirdiği bezemelerdir. Bu bezeme öğeleri ağırlıklı olarak kazıma (*sgraffitto*) bezeme tekniğinde karşımıza çıkmaktadır. Bu bezeme öğesinde çizgiler, birbirlerine paralel, dik olarak uzanmakta, teğet geçmekte ve çoğu örnekte gelişigüzel bir şekilde kazınmış izlenimini uyandırmaktadır.

(Şekil 14-15) Birbirlerine paralel ve dik olarak uzanarak teğet geçen çizgilerin meydana getirdiği bezemeler.

f) Kafes Motifi (Tarama) Meydana Getiren Çizgilerin Oluşturduğu Bezeme

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinde geometrik bezeme grubunun en son grubunu oluşturan ve ele alınan örneklerde sadece sır altına boyama (kahverengi ve yeşil boyalı seramikler) tekniğinde bezeme örneklerinde karşımıza çıkan bu bezeme ögesi, birbirlerine paralel olarak uzanan çizgilerin, dikine uzanan çizgiler yoluyla kesilmesiyle ortada adeta kafes (tarama) motifi oluşturan düzenlemeye sahiptirler. Ele alınan seramik örneklerinde sır altına boyama bezemeli olan seramiklerin büyük bir kısmında kafes (tarama) düzenlemesi bulunmaktadır.

(Şekil 16) Kafes (tarama) motifi

IV.4.2 Bitkisel Bezemeler

a) Stilize Kıvrım Dallar Ve Bitkilerin Meydana Getirdiği Bezemeler

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri içerisinde hemen hemen her bezeme tekniğinde stilize olarak ele alınmış olan kıvrım dal ve bitkilerin oluşturduğu bezeme ögeleri söz konusudur. Kıvrım dalların meydana getirmiş olduğu bitkisel motiflerin Yumuktepe sırlı seramiklerinde ele alınmış olan örneklerdeki dağılımı sayısal olarak oldukça yoğunluktadır. Stilize kıvrım dalların en çok kullanıldığı örnekler, karışık teknikler adını verdiğimiz renkli sır akıtma ve kazıma (*sgraffitto*) bezeme tekniğinin bir arada kullanılmış olduğu kaplarda karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak dışa çekik geniş ağız kenarının iç kısmında bordür şeklinde tekli, ikili, üçlü çıkıntı yapan bölümün bulunduğu kapların dudak kısımlarında fisto bezeme,

ağız kısımlarında ve kapların iç kısımlarında merkezde, karın kısmında boşluk bırakılmamacasına yoğun olarak stilize kıvrım dalların oluşturduğu bezemeler söz konusudur. Ayrıca bazı örneklerde merkezde bulunan madalyon etrafında bordür oluşturacak şekilde kıvrım dallar kullanılmıştır.

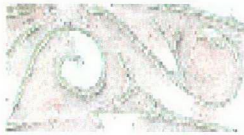
Ele alınan seramiklerde stilize bitkisel motiflerin kullanıldığı diğer bir bezeme tekniği de sır altına boyama (kahverengi ve yeşil boyalı seramik tekniği) tekniğinde ele alınmış olan örneklerde karşımıza çıkar. Birbiri içine geçen kıvrım dallar kap merkezinde bulunan madalyonun içinden kabın dudak kısmına kadar, helezonik olarak uzanır.

Stilize bitkisel motiflerin kendini ağırlıklı olarak gösterdiği diğer bir grup ise derin oyma (*champlevé*) bezemeli seramiklerdir. Derin oyma (*champlevé*) tekniğinde bezemiş olan örneklerde sır altına boyama tekniğindeki örneklere göre değişik bir anlayış söz konusudur. Burada kıvrım dallar kısa ve kalındır. Seyrek bir şekilde kabın içerisine yerleştirilmiş olup, kabın sadece merkezi kısmında yer almaktadırlar. Sadece kazıma (*sgraffito*) bezeme tekniğinde ele alınmış örnekler de ise kap merkezine çok hafifçe kazınmış stilize çiçek motifleri söz konusudur.

Stilize kıvrım dallar ve bitkilerin meydana getirdiği bezeme motifleri ağırlıklı olarak sır altına boyama, renkli sır akıtma ve kazıma (*sgraffito*) bezeme tekniğinde yapılmış olan seramiklerde kullanılmıştır.

(Şekil 17) merkezdeki madalyon içerisindeki kazıma (*sgraffito*) tekniği ile bezenmiş stilize bitkisel motif.

(Şekil 18) ağız kısmında bordür yapan kazıma (*sgraffito*) tekniği ile bezenmiş stilize bitkisel motif.

(Şekil 19) derin oyma tekniği ile bezenmiş stilize bitkisel motif.

(Şekil 20) kabın merkezinde kazıma (*sgraffito*) tekniğinde bezeli stilize bitkisel motif.

IV.4.3 Figüratif Bezemeler

Ele aldığımız seramikler içerisinde sayısal çoğunluğu en az olan grup figürlü bezemeye sahip olan örneklerdir. Yapılan kazı çalışmaları sonucunda ele geçen buluntular arasında nadir örneklerden olan figüratif bezemeli örnekler kendi içlerinde gruplandırılmıştır.

a) Kuş

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri içerisinde oldukça nadir örneklerden olan bu seramik, sır altına boyama tekniğinde yapılmış olup, kuş tüyü şeklinde figüratif bir bezeme söz konusu olup, kabın belirli yerlerine renkli sır damlatılmıştır.

b) Tavşan

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri içerisinde en önemli nadide buluntulardan biri de hiç kuşkusuz kabın merkezinde bir madalyon içerisinde resmedilmiş olan tavşan figürlü çanaktır. Tavşan figürü kabın tam merkezinde derin oyma (*champlevé*) bezeme tekniğiyle yapılmıştır.

SONUÇ

Yumuktepe I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinin sayısal açıdan çoğunluğunu tek renk sır (*monokrom*) ile bezenmiş seramikler oluşturmaktadır. Tamamen halkın ihtiyacına cevap verebilmek amacıyla, gayet seri ve acele imal edilen bu seramikler mahalli atölyelerde meydana gelen bir halk sanatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bizans İmparatorluğu'nun başlangıcından sonuna kadar imparatorluk ekonomisi çok az değişim göstermiştir. Bu toplum içerisinde hareketli, devamlılık gösteren ve çok fazla değişime sahne olmayan bir ticaret söz konusudur. Ticari hareketlilik geniş bir coğrafya üzerinde devam etmiştir. Constantinopolis, en büyük ekonomi, politika ve ticaret merkezi halini almıştır. 1204 yılında Bizans İmparatorluğu'nun bir bölümünden batıya doğru, politik ve ekonomik ilişkiler açısından Akdeniz ticaretinde en önemli kent Constantinopolis olmuştur. Batı Avrupa ile başlayan ilişkilerinde, Bizans'ın her zaman inisiyatifi kendi elinde tuttuğu görülmektedir. 1204 yılından sonra, Bizans İmparatorluğu, bağımsız varoluşunu ve inisiyatif gücünü 1453 yılına kadar sürdürmüştür.

1204 yılından önce birçok yerde özellikle Fransızlar, Venedikliler ve Cenevizliler hiçbir zaman Bizans İmparatorluğu'nun kontrolü altında olmamıştır. 1204 yılı sonrasında ise durum değişmiş ve Bizans İmparatorluğu'nun kontrolü bu bölgelerde kendini göstermeye başlamıştır. Hanedanlık sınıfına bakıldığında Bizans İmparatorluğu'nun bir gerçeği olarak evliliklerin hep Batı ile olduğu görülmektedir. Yapılan evlilikler sonucunda kıyafet, fikir ve düşüncelerin değişimi ile birlikte, tüm bunlara paralel olarak Bizans İmparatorluğu topraklarında birçok gelişme kendini göstermeye başlamıştır.

Batı ile gerçekleşen etkileşim hareketleri sonucunda, özellikle ekonomik hayat açısından Bizans İmparatorluğu içerisinde Batı'ya göre daha özgür bir ortam oluşmuştur. Ekonomik hayattaki özgürlük 1320'lere kadar varlığını sürdürmüş, Bizans ihracatı İtalyan pazarlarına ulaşarak, ekonomiyle bağlantılı olarak Akdeniz ticaretini başlatmıştır. Akdeniz bölgesi, ithalat ve ihracatta çok önemli bir bölge olmuş, Bizans İmparatorluğu'nun bu bölge ile olan ticari ilişkileri her zaman iyi

gitmiştir. İmparatorluğun en çok ticari ilişki içerisinde bulunduğu yerler Yunanistan, Ege, Karadeniz Bölgesi, Anadolu, Suriye, Kıbrıs, Sicilya olmuştur. Ticaretini yoğun olarak yapmış oldukları ürünler ise, arpa, buğday, mısır gibi tahıl ürünleri, meyve, hayvansal ürünler ve şekerdir. İthalat ve ihracatın en yoğun olduğu yer ise Kıbrıs olmuş, sadece gıda değil köle ticareti ve seramik ithalat ve ihracatının da yapılmış olduğu saptanmıştır. Batı Avrupa ile yapılan ticari ilişkilerde de pamuk, gres yağı, alüminyum, mum, kıyafet ve gıda ürünlerinin ithalat ve ihracatı önem taşımıştır. Metal ve el işleri ihracatı Batı'dan Akdeniz'e ve Mısır'a uzanmıştır. XIII. yüzyılda Bizans İmparatorluğu topraklarında Yunanistan, Kıbrıs ve Suriye'nin ithalat ve ihracatta çok önemli bir yeri vardır. XIII. yüzyıl sonlarına doğru Akdeniz bölgesindeki ekonomik koşullar ve etkileşimler fiyatlara yansımış, fiyatların yükselmesi sonucunda, ticari ilişkilerin, yüzyılın başlarına nazaran sekteye uğradığı görülmüştür. Bu durumun Mersin Yumuktepe Höyüğü I ve Ia yapı katı sırlı seramikleri tipolojisine de yansımış olduğu düşünülmektedir.

Yumuktepe Höyüğü I ve Ia yapı katı sırlı seramiklerinin sayısal çoğunluğunu çukur çanaklar oluşturmaktadır. Bu kapların yoğun olması, yemek kalitesinin düştüğüne ve katı yiyeceklerden ziyade sulu yemeklerin işaret etmektedir. Bu kaplar XIII. yüzyılda enflasyon ve fakirliğin bir ölçüde kamtı gibidir. Özellikle kaba hamurlu derin çanaklardan oluşan kullanım seramiği yoğunlukta olup, XIII. yüzyıl öncesinde kullanılan kaliteli düz tabaklara oranla, yeme alışkanlıklarının değişikliklerini yansıtmaktadır.⁵

Mersin Yumuktepe Höyüğü konumu itibarıyla oldukça önemli bir noktadadır. Buradan ithalat ve ihracatın yapıldığını, kapların benzerlerini araştırırken, çevre merkezlerle yoğun bir etkileşim ve ticaretin olduğu saptanmıştır. Kaplar gerek bezemeleri, gerekse tipolojileri bakımından tipik XIII. yüzyıl özelliğini göstermektedir. Yumuktepe'de bulunan çanak çömlek arasında form olarak en çok geniş, yayvan ağızlı, çok yüksek olmayan ayaklı, yuvarlak halka dipli değişik ölçülerdeki çukur çanaklar ve yayvan tabaklar yaygın olarak kullanılmıştır. Sırlı

⁵ Haluk Abbasoğlu; "Perge Araştırmalarına Toplu Bir Bakış", *Eski Çağ Bilimleri Enstitüsü, Haberler*, Mayıs 1999, S.8, s.4.

kaplarda hamur rengi olarak, deve tüyü ve kiremit rengi hamur tercih edilmiş olup, katkı maddesi olarak kum ve kireç kullanılmıştır. En çok karşılaşılan bezeme renkleri ise sarı, kahverengi, yeşil, manganez moru ve turkuvazdır. Bezeme tekniği olarak tek renk sırlı (*monokrom*), kazıma (*sgraffito*), derin oyma (*champlevé*), sır altına boyama (kahverengi ve yeşil boyalı seramik tekniği), kazıma ve renkli sır tekniğinin bir arada kullanıldığı karışık teknikler, astar (*slip*) boyama teknikleri kullanılmıştır. Bezemelerde ise sonsuz bir çeşitlilik söz konusudur. Geometrik bezemenin çok çeşitlilik gösterdiği seramiklerde, spiral kıvrımların ve eş merkezli dairelerin meydana getirdiği bezemeler, fisto ve dalga benzeri çizgilerin meydana getirdiği bezemeler, uçları kanca şeklinde biten ve merkezde bulunan madalyona doğru dik inen çizgilerin meydana getirdiği bezemeler, diyagonal olarak uzanan çizgilerin oluşturduğu bezemeler, birbirini paralel ve dik olarak uzanarak teğet geçen çizgilerden oluşan bezemeler ve kafes (tarama) motifi meydana getiren çizgilerin oluşturduğu bezemeler söz konusudur. Geometrik bezemelerin yanı sıra bu seramiklerde, stülize kıvrım dallar çiçekler ve palmetlerden oluşan bezemeler, kuş ve tavşan gibi figüratif bezemeler de söz konusudur.

Antakya Al Mina, Kıbrıs Paphos Limanı buluntuları, Kız Kalesi, Kinet Höyük kazılarında ele geçmiş olan seramiklerle yoğun bir akrabalık ve etkileşim söz konusudur. Alt gruplarıyla birlikte geometrik bezemeler ve stülize kıvrım dallar ve çiçek motifleri arasında birebir etkileşim söz konusu olmakla birlikte, tipolojik açıdan de incelenen Kız Kalesi seramik buluntularıyla büyük bir benzerlik söz konusudur.

EKLER

KAYNAKLAR

ARSLAN, Beate Böhlendorf (2002); “Die Beziehungen Zwischen Byzantinischer und Emiratszeitlicher Keramik”, **Ortaçağ’da Anadolu**, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, Prof. Dr. Aynur Durukan’a Armağan, Ankara.s. 135-151.

ASLANAPA, Oktay (1965); **Anadolu’da Türk Çini ve Keramik Sanatı**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

BEDOUKIAN, P.L (1962); **Coinage of Cilicia Armenia**, NewYork.

BİLİCİ, Sema (1998); “Antalya ve Bodrum Müzeleri’ndeki Champlévé Dekorlu Bizans Seramikleri”, **Adalya III**, s. 223-229.

BİLİCİ, Sema (1998-2000); “Anadolu’dan Ege Tipinde Sualtı Buluntusu Bir Grup Bizans Seramiği”, **Adalya IV**, s. 259-270.

BİLİCİ, Sema (2001); “Alanya Tersanesi Seramik Buluntuları”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü V. Ortaçağ Türk Dönemi Kazı ve Araştırma Sempozyumu Bildirileri**, ,s.107-111.

BULUT, Lale (2000); “Anadolu Selçuklu Sanatında Maske Şeklinde İnsan Başı Tasvirleri ve İkonografik Kaynağı Üzerinde Düşünceler”, **Sanat Tarihi Dergisi X**, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, s.29-30.

DEMİRİZ, Yıldız (1982); “Anadolu Türk sanatında Süsleme ve Küçük El Sanatları”, **Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi**, C.V, s.899-900.

DOĞER, Lâle (1996); “Yeşil ve Kahverengi Boya Dekorlu Bizans Sırlı Seramikleri”, **Antik&Dekor**, S. 35, s.196-197.

DOĞER, Lâle (1996); “Bizans Sırlı Seramiklerinde Monogramlar”, **Antik&Dekor**, S. 36, s.122-124.

DOĞER, Lâle (1997); “İslâm Etkisinde Kuş Figürlü Bizank Seramikleri”, **Arkeoloji ve Sanat**, S. 77. s.15-17.

DOĞER, Lâle (1998); “İzmir Arkeoloji Müzesi Koleksiyonları’ndaki Sualtı Buluntusu Slip Teknikli Bizans Seramikleri”, Adalya III, 179-184.

DOĞER, Lâle (1999); “İslâm Sanatı Etkili Kûfi Yazı Taklidi Motiflerle Bezeli Bizans Seramikleri”, **Antik&Dekor**, S. 51, s. 90-93.

DOĞER, Lâle (1999); “Kûfi Yazı Taklidi Motiflerle Bezeli Sgraffito ve Kazıma Sgraffito Teknikli Bizans Seramikleri”, **Antik&Dekor**, S. 55, s. 148-151.

DOĞER, Lâle (2000); “Bizans Seramiklerinde Bezeme Elemanı Olarak Aslan Figürleri”, **Sanat Tarihi Dergisi X**, Ege Üniversitesi Yayınları, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova-İzmir. s. 77-88.

DOĞER, Lâle (2000); “İslâm Sanatı Etkisinde Palmet Motifli Sırlı Bizans Seramikleri”, **Arkeoloji ve Sanat**, S. 88, s. 40-43.

DOĞER, Lâle (2000); “İzmir Arkeoloji Müzesi Bizans Sırlı Seramik Koleksiyonu”, **Tepekule Tarih**, S. 1, s. 62-70.

DOĞER, Lâle (2000); “İzmir Agorası’ndan Çanakkale ve Kütahya Seramikleri”, **Tepekule Tarih**, S. 2, s.3-9.

DOĞER, Lâle (2001); **İzmir Arkeoloji Müzesi’ndeki Kuş Figürlü Bizans Seramiklerine Üslûpsal Açından Bir Yaklaşım**, Ege Üniversitesi Yayınları, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova-İzmir.

DOĞER, Lâle (2001); “İzmir Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Balık Figürlü Sgraffito Bizans Seramikleri”, **Arkeoloji ve Sanat**, S. 93, s.38-42.

DOĞER, Lâle (2001); “İzmir Arkeoloji Müzesi’ndeki Bitkisel Bezemeli Sgraffito Bizans Kapları”, **Olba IV**, s.210-218.

EDWARDS, R.W (1987); **The Fortifications of Armenia an Cilicia**, Washington.

ERGİL, Tülay; “ 1970’te Bodrum’da Batık Gemiden Çıkan Bizans Dönemi Seramik Kapları”, **Antik&Dekor**, S. 26, s.36-39.

FRANTZ, M. Alison (1938); “Middle Byzantine Pottery in Athens”, *Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, **Hesperia VII**, s. 429-467.

GARSTANG, John (1953); **Prehistoric Mersin Yümüktepe in South Turkey the Neilson Expedition in Cilicia**, Oxford.

GOETZ, Philip W-KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem-MANGO, Andrew-TEKELİ, İlhan-YALMAN,Nur (Ed.) (1993), “Kilikya”, **Temel Britannica**, C. 10, Ana Yayıncılık, Hürriyet Ofset, İstanbul, s. 254-255.

KAŞGARLI, AKTOK Meliha (1990); **Kilikya Tâbi Ermeni Baronluğu Tarihi**, Ankara.

KONYAR, Erkan (1998); “İmikuşağı X. Yapı Katı Seramikleri” –**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi-**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

KÖROĞLU, Gülgün (1998); “1993-1999 Kazı Çalışmaları Işığında Ortaçağ’da Yumuktepe”, **Sanat Tarihi Dergisi IX**, I. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları Sempozyumu 9-11 Nisan 1997, İzmir, Bildiriler, İzmir 1998, s. 59-70.

KÖROĞLU, Gülgün (2002); “ Yumuktepe Höyüğü Ortaçağ Kazısından Küçük Buluntular”, **İçel Sanat Kulübü**, İçel, s. 5-11.

LANE, Arthur (1937); “Medieval Finds at Al Mina in North Syria”, **Archaeologia** **87**, s. 19-78.

LUCIUS, Erwin (1966-1968); “Neue Figural Verzierte Seldschukische Keramik Aus Anatolien”, **Sanat Tarihi Yıllığı II**, s.122-123.

MEGAW, A.H.S (1972); “Supplementary Excavations on A Castle Site at Paphos, Cyprus, 1970-1971”, **Dumbarton Oaks Papers** **26**, s. 323-343.

MEGAW, A.H.S (1975), Robertson and Henderson (Ed); “An Early Thirteenth-Century Aegean Galzed Ware”, **Dumbarton Oaks Papers**, Edinburg, s. 34-45.

MEGAW, A.H.S (1989); “Zeuxippus Ware Again”, **BCH Supplément** **38**, s.259-266.

MERCANGÖZ, Zeynep (2003); “ Kuşadası Kadı Kalesi Kazısı 2001 Yılı Çalışmaları”, **XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı**, C. II, Ankara, s. 125-138.

MORGAN, C.H (1945); “The Development of Byzantine Pottery”, **Corinth Volume IX**, s. 32-170.

OSTROGORSKY, Georg, (Çev. Fikret Işıltan) (1991); **Bizans Devleti Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, III. Baskı.

ÖKSE, A. Tuğba (2002); **Arkeolojik Çalışmalarda Seramik Değerlendirme Yöntemleri**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002.

ÖNEY, Gönül (1971); “Bizans Figürlerinde Anadolu Selçuklu Etkisi”, **Selçuklu Araştırmaları Dergisi III**, s. 91-103.

ÖNEY, Gönül (1981); “Human Figures on Anatolian Seljuk Sgraffito and Champlévé Ceramics”, **Essays in Islamic Art And Architecture**, Malibu, , s.116.

ÖNEY, Gönül (1983); “Bir Grup Selçuklu Seramiğinde İnsan Tasviri”, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, **Arkeoloji ve Sanat Tarihi Dergisi II**, İzmir, s.89.

ÖNEY, Gönül (1992); **Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları**, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.

ÖNEY, Gönül (1993); “Türk Çini ve Seramik Sanatı”, **Başlangıçından Bugüne Türk Sanatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

ÖTÜKEN, S. Yıldız (2000); “Demre Aziz Nikolaos Kilisesi’nde Mekan ve Küçük Buluntu İlişkisi”, **IV. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri**, Van, s. 275-277.

PARMAN, Ebru (1980); “Ayasuluk’ta Bulunan Sırlı Bizans Keramikleri”, Bedrettin Cömert’e armağan, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi, **Beşeri Bilimler Dergisi Özel Sayı**, Ankara, s. 321-341.

PARMAN, Ebru (1996); “Edirne Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Enez 1990 Yılı Bizans Sırlı Keramikleri”, **Anadolu Araştırmaları XIV**, Prof. Dr. Afif Erzen’e Armağan, İstanbul, s.391-395.

PATTERSON Nancy, SEVCENKO (1974); “Some Thirteenth Century Pottery at Dumbarton Oaks”, **Dumbarton Oaks Papers 28**, s. 353-360.

REDFORD, Scott (2001); “Excavations at Medieval Kinet, Turkey: A Preliminary Report”, **Anes 38**, s. 58-138.

REDFORD, Scott (2002); "Port Symeon Seramiği Denilen Hatay ve Çukurova B6lgesi Sgraffito Seramiği", **V. Ortaçağ Kazıları Sempozyumu**, Ankara, s. 485-488.

RICE, D.T (1966); "Late Byzantine Pottery at Dumbarton Oaks", **Dumbarton Oaks Papers 20**, s.207-219.

ROSSER, John (1985); "Excavations at Saranda Kolones, Paphos, Cyprus, 1981-1983", **Dumbarton Oaks Papers 39**, s. 81-95.

ŐAHİN, Faruk (1997); "İzник Kuşlu Seramikleri", **Arkeoloji ve Sanat**, S. 78, s. 25-27.

THOMADAKIS, ANGELIKI E. Laiou (1980-1981); "The Byzantine Economy in the Mediterranean Trade System; Thirteenth-Fifteenth Centuries", **Dumbarton Oaks Papers 34-35**, s. 177-222.

TAYLOR, Joan du Plat; "Medieval Graves İn Cyprus", **Ars Islamica XVIII**, Vol. V, Pt. I, s. 55-86.

TÖMÖRY, Teresa (1977); "Medieval Sgraffiato Ware From Anemurium in Cilicia", **Bulleten**, C. XLI, s. 29-40.

WAAGÉ, O. Frederick (1933); "The Roman and Byzantine Pottery", *Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, **Hesperia II**, s. 308-328.

ÖZGEÇMİŞ

Hatice Çağlar Özal, 09/05/1977 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğrenimi Sait Çiftçi İlkokulu'nda, orta ve lise öğrenimini Nişantaşı Kız Lisesi'nde tamamladı. 1996 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'ne girdi. 2001 yılında lisans eğitimini tamamladı. 2001 Eylül ayında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk ve İslâm Sanatları Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı.

2000 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü ile birlikte Doç. Dr. Neşe Atik başkanlığındaki Tekirdağ Karaevli Kazısı, 2001 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü ile birlikte Prof. Dr. Gönül Cantay başkanlığındaki Edirne Sarayı Kazısı ve 2002-2003 kazı döneminde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü ve Roma La Sapienza Üniversitesi ile birlikte ortak olarak gerçekleştirilen, Prof. Dr. Isabella Caneva başkanlığındaki Mersin Yumuktepe Höyüğü kazılarında Yrd. Doç. Dr. Gülgün Köroğlu denetiminde sürdürülen Ortaçağ Kazısı'na katılmıştır.

2002-2003 yılları arasında İstanbul Erkek Liseliler Derneği Goethe Enstitüsü Almanca, 2003 yılı İstanbul Lisan Merkezi İngilizce kursuna gitmiştir. 2003 yılında Şampiyon Daktilo Sekreter ve Bilgisayar Kursaları'na giderek Bilgisayar İşletmeni olmuştur.

Hatice Çağlar Özal 2004 Mayıs ayında girmiş olduğu Akbank T.A.Ş Çağrı Merkezi'nde Müşteri Temsilcisi olarak çalışmaktadır.